

EESTI PANK

Presidendi määrus nr 5

14. märts 2003. a.

Eesti Panga presidendi 2. juuli 2002.a

määruse nr 12 muutmine

Krediitiasutuste seaduse (RT I 1999, 23, 349; 2000, 35, 222; 40, 250; 2001, 48, 268; 93, 565; 102, 672; 2002, 21, 117; 23, 131; 53, 336; 63, 387; 102, 600; 105, 612) § 71 lõike 3, § 79 lõike 1, § 85¹ lõike 2 ja § 91 lõike 1 alusel

Eesti Pank määrab:

Muuta Eesti Panga presidendi 2. juuli 2002.a määruse nr 12 “Krediitiasutuste usaldatavusnormatiivid” (RTL 2002, 80,1236; 112, 1623; 2003, 3, 36) lisa 1 “Krediitiasutuste kapitali adekvaatsuse arvutamise juhendit soolo ja konsolideeritud baasil” ja lisa 2 “Krediitiasutuste kapitali adekvaatsuse aruandluse kord soolo ja konsolideeritud baasil” ning kinnitada need uues redaktsioonis (lisatud).

Määrus jõustub 1. aprillil 2003. aastal.

Vahur Kraft

president

LISA 1
Kinnitatud
Eesti Panga presidendi
14.03.2003
määrusega nr 5

Krediidiasutuste kapitali adekvaatsuse arvutamise juhend soolo ja konsolideeritud baasil

I peatükk. Üldosa

1. Üldist

1.1 Käesolev «Krediidiasutuse kapitali adekvaatsuse arvutamise juhend soolo ja konsolideeritud baasil» (edaspidi “juhend”) põhineb järgmistel Euroopa Liidu direktiividel: 1) direktiiv krediidiasutuste asutamise ja tegevuse kohta (*Directive Relating to the Taking up and Pursuit of the Business of Credit Institutions* (2000/12/EC), täiendus 2000/28/EC), 2) direktiiv investeerimisühingute ja krediidiasutuste kapitali adekvaatsuse kohta (*Directive on the Capital Adequacy of Investment Firms and Credit Institutions* (93/6/EEC), täiendused 98/31/EC, 98/33/EC). Lisaks on lähtutud Baseli Pangajärelevalve Komitee (*Basel Committee on Banking Supervision*) juhendmaterjalidest ja rahvusvahelises praktikas levinud käsitlustest.

1.2 Kapitali adekvaatsuse näitaja on suhtarv, mis väljendab krediidiasutuse tegevusega seotud riskide kaetust krediidiasutuse omavahenditega.

1.3 Krediidiasutus peab soolo ja konsolideeritud baasil jälgima igapäevaselt kapitali adekvaatsuse näitaja ning omavahendite vastavust kehtestatud määradele ja nõuetele.

1.4 Kapitali adekvaatsuse näitaja leidmiseks arvutatakse kapitalinõuded krediidiriski, intressipositsiooni ja aktsiapositsiooni riski, kaubariski, ülekanderiski, välisvaluutariski ning riskide kontsentreerumise piirmäära ületanud kauplemisportfelli kuuluva krediidiriskile avatud positsiooni katmiseks. Kapitalinõue väljendab määra, mille võrra peab riski omavahenditega katma.

1.5 Vastavalt krediidiasutuste seaduse § 82 peab igal krediidiasutusel ja tema konsolideerimisgruppi kuuluval äriühingul olema pädeva juhtorgani poolt kinnitatud riskide juhtimise strateegia.

1.6 Krediidiasutus on kohustatud Finantsinspektsiooni kirjalikult informeerima riskide juhtimise strateegiatest ja nende muudatustest enne nende rakendamist.

1.7 Krediidiasutuse ning tema konsolideerimisgruppi kuuluvate äriühingute juhtimis- ja raamatupidamissüsteemid peavad tagama käesolevast juhendist tulenevate kapitali adekvaatsuse näitaja arvutuste ning aruandluse koostamise õigsuse.

2. Mõisted

2.1 Allutatud laen - käsitletakse vastavalt krediidasutuste seaduse § 72¹. Allutatud laen on nõue krediidasutuse vastu, mis krediidasutuse lõpetamise või pankroti väljakuulutamise korral rahuldatakse pärast kõigi teiste võlausaldajate õigustatud nõuete rahuldamist. Krediidasutuse pankroti korral toimub allutatud laenust tuleneva nõude rahuldamine vastavalt krediidasutuste seaduse § 131 sätestatule.

Vastavalt krediidasutuste seaduse § 72¹ lõikele 2 võib allutatud laenu kaasata krediidasutuse omavahendite koosseisu, kui see vastab järgmistele tingimustele:

- 1) krediidasutus ei anna tagatist selle kohustuse täitmiseks;
- 2) sätted ei sisalda tingimust, mille kohaselt teatud asjaolude korral tekib krediidasutusel kohustus tasuda laen ennetähtaegselt, välja arvatud krediidasutuse lõpetamise korral.

2.2 Aktsiapositsiooni spetsiifiline risk (*specific equity position risk*) – risk, mis tuleneb lihtaktsia turuväärtuse muutumisest, mida mõjutavad emitendiga seotud tegurid.

2.3 Aktsiapositsiooni üldrisk (*general equity position risk*) – risk, mis tuleneb lihtaktsia turuväärtuse muutumisest, mida mõjutavad turu kui tervikuga seotud tegurid.

2.4 A-tsoon – hõlmab kõiki Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni (OECD) täisliikmeid ning riike, mis on sõlminud Rahvusvahelise Valuutafondiga (IMF) spetsiaalsed laenulepingud IMF-i Üldiste Laenukokkulepete (*GAB - General Agreements to Borrow*) alusel. Samas arvatakse A-tsoonist viieks aastaks välja kõik riigid, mis restruktureerivad oma välisvõla.

2.5 A-tsooni krediidasutused – kõik A-tsooni riikides tegevusloa saanud era- ja avaliku sektori äriühingud, mis vastavad krediidasutuse mõistele krediidasutuste seaduse tähenduses, kaasa arvatud nende filiaalid. (vt ka käesoleva peatüki punktis 2.17 toodud krediidasutuse mõistet)

2.6 B-tsoon – hõlmab kõiki riike, mis ei kuulu A-tsooni (vt ka käesoleva peatüki punktis 2.4 toodud A-tsooni mõistet).

2.7 B-tsooni krediidasutused – kõik era- ja avaliku sektori äriühingud, mis vastavad krediidasutuse mõistele ning on tegevusloa saanud väljaspool A-tsooni, kaasa arvatud nende filiaalid (vt ka käesoleva peatüki punktis 2.17 toodud krediidasutuse mõistet).

2.8 Börsil kaubeldavad tuletisinstrumendid (*exchange-traded derivatives*) – tuletisinstrumendid, mille tingimused on reguleeritud tuletisinstrumentide börsi regulatsioonides ning millele kehtivad igapäevase tagatise (*daily margin*) nõuded.

2.9 Börsivälised tuletisinstrumendid (*over-the-counter or OTC derivative instruments*) – tuletisinstrumendid, mis ei kuulu börsil kaubeldavate tuletisinstrumentide hulka (vt ka käesoleva peatüki punktis 2.28 toodud tunnustatud börside mõistet).

2.10 Finantseerimisasutused (*financial institutions*) – äriühingud, mis ei ole krediidasutused, kuid mille peamiseks ja püsivaks tegevuseks on osaluste omandamine või ühe või mitme järgneva tehingu tegemine:

- 1) laenutehingud;
- 2) liisingutehingud;
- 3) arveldustehingud;
- 4) mittesularahaliste maksevahendite emiteerimine ja teenindamine;
- 5) tagatis- ja garantiitehingud ning muud bilansiväliste kohustustega seotud tehingud;
- 6) kauplemine nii oma arvel kui klientide nimel:
 - a) välisvaluutaga,
 - b) finantsfutuuri- ja -optsioonidega,
 - c) vahetuskursi- ja intressiinstrumentidega,
 - d) turukõlblike väärtpaberitega,
 - e) muude rahaturu instrumentidega;
- 7) väärtpaberite emiteerimise ja müügiga seotud teenuste osutamine;
- 8) klientide nõustamine investeerimisalastes ja majandustegevust puudutavates küsimustes ja äriühingute ühinemise, jagunemise või omandamisega seotud teenuste osutamine;
- 9) rahamaakleri tegevus;
- 10) vara valitsemine;
- 11) väärtpaberite hoidmine.

2.11 Finantsinstrumendid (*financial instruments*) – igasugused instrumendid, mis suurendavad korraga ühe isiku finantsvarasid ja teise isiku finantskohustusi või omakapitali instrumente.

2.12 Intressimäära spetsiifiline risk (*specific interest rate risk*) – risk, mis tuleneb võlainstrumendi turuväärtuse muutumisest, mida mõjutavad emitendiga seotud tegurid.

2.13 Kaup (*commodity*) – materiaalne toode, millega kaubeldakse või millega saab kaubelda järelturul, näiteks põllumajandussaadused, mineraalid (k.a nafta) ja väärismetallid (v.a kuld kangidena, millega kaubeldakse rahvusvahelistel turgudel).

2.14 Kauplemisportfell (*trading book*) – koosneb järgnevatest positsioonidest:

- 1) Finantsinstrumentide, kaupade ning kaupadel põhinevate tuletisinstrumentide positsioonid, mida hoitakse edasimüügiks ja/või mis on omandatud eesmärgiga saada kasu lühiajaliselt tegelikelt ja/või oodatavatelt ostu- ja müügihinna erinevustelt või muudelt hinna või intressimäära muutustelt, samuti finantsinstrumentide, kaupade ning kaupadel põhinevate tuletisinstrumentide positsioonid, mis tekivad sarnase kauplemise käigus (*matched principal broking*) ja kauplemisportfelli kuuluvate positsioonide riskide maandamiseks (*hedging*) omandatud positsioonid.
- 2) Positsioonid, mis tulenevad lõpetamata ülekannetest, frantsiisidest ja börsivälistest (*OTC*) tuletisinstrumentidest, käesoleva punkti alapunkti 1 alusel kauplemisportfelli kuuluvatel väärtpaberitel või kaupadel baseeruvatest repolepingutest (*repurchase*) ja väärtpaberite ning kaupade laenuks andmisest. Kirjeldatud positsioonid peavad vastama järgnevatele tingimustele a, b, ja d või tingimustele c ning d:

- a) positsioone hinnatakse igapäevaselt turuhinnas (*mark to market*);
 - b) leping annab krediidasutusele õiguse nõuete automaatseks ja koheseks tasaarveldamiseks kliendi poolsete nõuete arvel, kui viimane ei täida oma kohustusi;
 - c) kõnealune leping on sõlmitud mõlema osapoole peamise ja püsiva majandus- või kutsetegevuse raames;
 - d) kõnealuseid lepinguid kasutatakse ainult aktsepteeritud ja sobivatel eesmärkidel ning välistatakse näilised tehingud.
- 3) Positsioonid kauplemisportfelli kuuluvate instrumentidega otseselt seotud tasude, komisjonide, intresside, dividendide ja börsil kaubeldavate tuletisinstrumentide marginaalide kujul.

Kõik väärtpaberite, kaupade ja tuletisinstrumentide positsioonid, mida hinnatakse riskijuhtimise süsteemis iga päev turuhinnas, kajastatakse kauplemisportfellis.

2.14.1 Krediidasutus peab taotlema Finantsinspeksioonilt eelneva kirjaliku nõusoleku, et käsitleda pöördrepo lepingutest ja väärtpaberite ning kaupade laenuks võtmisest tulenevaid positsioone sarnaselt käesoleva peatüki punkti 2.14 alapunktis 2 loetletud positsioonidega.

2.15 Kauplemisportfelli positsioonirisk (*position risk associated with the trading portfolio*) – koosneb üld- ja spetsiifilisest riskist. Üldrisk on risk, mis tuleneb turu üldistest arengutest. Spetsiifiline risk on risk, mis tuleneb vara emitendi ja tuletisinstrumentide puhul alusvara emitendiga seotud teguritest.

2.16 Kauplemisportfelli ülekanderisk (*settlement risk in the trading portfolio*) – risk, mis tuleneb toimumata jäänud ülekannetest.

2.17 Krediidasutus – vastavalt krediidasutuste seaduse § 3 lõikele 1 äriühing, mille peamiseks ja püsivaks tegevuseks on avalikkuselt rahaliste hoiuste ja muude tagasimakstavate vahendite kaasamine, oma arvel ja nimel laenude andmine või muu finantseerimine.

2.18 Krediidasutusega seotud isikud (*connected counterparties*) – vastavalt krediidasutuste seaduse § 84 hõlmab krediidasutuse juhte, siseauditi juhti või revisjonikomisjoni esimeest või revidenti ning nendega samaväärset majanduslikku huvi omavaid isikuid, krediidasutuses olulist osalust omavaid füüsilisest isikust aktsionäre ning krediidasutuses olulist osalust omava juriidilisest isikust aktsionäri juhatuse või seda asendava organi liikmeid.

2.19 Krediidirisk (*counterparty risk*) – risk, et teine lepingupool ei täida lepingulisi kohustusi.

2.20 Multilateraalsed arengupangad (*multilateral development banks*) – Rahvusvaheline Rekonstruktsiooni- ja Arengupank (IBRD), Rahvusvaheline Finantskorporatsioon (IFC), Ameerika Riikide Arengupank (IADB), Aasia Arengupank (AsDB), Aafrika Arengupank (AfDB), Euroopa Ümberkujundusfondi Nõukogu (*the Council of Europe Resettlement Fund*), Põhjamaade Investeerimispank (NIB), Kariibi Arengupank (CDB), Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank (EBRD), Euroopa Investeerimisfond (EIF) ja Üleameerikaline Investeerimiskorporatsioon (*Inter-American Investment Corporation*).

2.21 Omavahel seotud isikud – hõlmavad vastavalt krediidasutuste seaduse § 85 lõikele 3:

- 1) kahte või enam isikut, kes kujutavad endast krediidasutusele või selle konsolideerimisgrupile ühist riski, kuna neist üks omab kas otseselt või kaudselt kontrolli teise või teiste tegevuse üle või
- 2) kahte või enam isikut, kelle vahel ei ole küll käesoleva punkti alapunktis 1 mainitud seost, kuid kes kujutavad endast krediidasutusele või tema konsolideerimisgrupile ühist riski omavahelise seotuse tõttu nii, et neist ühe finantsseisundi halvenemisel ilmnevad tõenäoliselt makseraskused ka teisel või kõigil teistel.

2.22 Optsoon (*option*) – leping, mille tulemusena optiooni müüjal on kohustus ning optiooni ostjal (omanikul) õigus osta (ostuoptsoon) või müüa (müügioptsoon) vara kindla hinnaga lepingu lõpptähtajal (Euroopa tüüpi optsoon) või igal ajal lepingu sõlmimisest kuni selle lõpptähtajani (Ameerika tüüpi optsoon). Optiooni iseloomuga instrumente (nt ostutähed) käsitletakse sarnaselt optioonidega.

2.23 Ostutäht (*warrant*) – väärtpaber, mis annab selle omanikule õiguse osta vara kindlaksmääratud hinnaga kuni lõpptähtajani või lõpptähtajal.

2.24 Pöördrepo (*reverse repurchase*) **lepingud** – lepingud, mille alusel aruandev krediidasutus ostab väärtpaberid või kauba või väärtpaberite või kaubaga seotud õigused kohustusega need (või sama liiki asendavad) fikseeritud hinnaga kokkulepitud ajal tagasi müüa.

2.25 Repo (*repurchase*) **lepingud** – lepingud, mille alusel aruandev krediidasutus müüb väärtpaberid või kauba või väärtpaberite või kaubaga seotud õigused kohustusega need (või sama liiki asendavad) fikseeritud hinnaga kokkulepitud ajal tagasi osta.

2.26 Samaliigilised väärtpaberid (*securities of the same kind*) – hõlmab:

- 1) võlaväärtpabereid (*debt securities*), mis on emiteeritud sama emitendi poolt sama emissiooni käigus samas valuutas ning sama tootluse ning tähtajaga; või
- 2) lihtaktsiaid, mis on emiteeritud sama emitendi poolt ning mis vastavalt põhikirjale või ettevõtja siseregulatsioonidele omavad samasugust hääleõigust ning õigust emitendi varale mainitud vara jaotamisel.

2.27 Tuletistehing/-instrument - finantsinstrument:

- 1) mille väärtus sõltub intressimäära, väärtpaberi, kauba, välisvaluuta kursi, hindade või määrade indeksi, krediidireitingu või krediidiindeksi või muu sarnase alusvara väärtusest,
- 2) mis ei nõua või nõuab vaid väikest esialgset investeeringut võrreldes teiste lepingutega, mis reageerivad turumuutustele sarnaselt, ja
- 3) millega lepingupoolte vahelised õigused ja kohustused arveldatakse tulevikus.

2.28 Tunnustatud börsid (*recognised exchanges*) – börsi asukohamaa pädevate organite poolt tunnustatud börsid, mis:

- 1) tegutsevad regulaarselt;

- 2) omavad börsi asukohamaa pädevate organite poolt välja antud või heaks kiidetud reeglistikku, mis sätestab tingimused börsile, börsiosalistele ning kaubeldavatele instrumentidele;
- 3) omab arveldussüsteemi, mille tõttu peavad bilansiväliste instrumentide lepingud vastama pädevate organitega kooskõlastatud igapäevase tagatise (*marginal requirements*) nõuetele.

2.29 Turu intressimäära üldrisk (*general market interest rate risk*) – risk, mis tuleneb võlainstrumenti turuväärtuse muutumisest, mida mõjutavad turu kui tervikuga seotud tegurid.

2.30 Tururisk (*market risk*) – kauplemisportfelliga seotud intressipositsiooni ja aktsiapositsiooni risk ning kaubarisk ning kogu tegevusega seotud välisvaluutarisk.

2.31 Vahetatav väärtpaber (*convertible security*) – väärtpaber, mida omanik võib vahetada teise väärtpaberi, tavaliselt sama emitendi väärtpaberi vastu.

2.32 Väärtpaberid - väärtpabereid käsitletakse vastavalt väärtpaberituru seaduse § 2 (RT I 2001, 89, 532; 2002, 23, 131; 63, 387; 102, 600; 105, 612). Väärtpaberid, ka selle kohta dokumenti väljastamata, on:

- 1) aktsia või muu sarnane kaubeldav õigus;
- 2) võlakiri, vahetusvõlakiri või muu emiteeritud ja kaubeldav võlakohustus, välja arvatud käesoleva loetelu punktis 5 nimetatud väärtpaber;
- 3) märkimisõigus või muu kaubeldav õigus, mis annab õiguse omandada käesoleva loetelu punktis 1 või 2 nimetatud väärtpabereid;
- 4) investeerimisfondi osak;
- 5) emiteeritud võlakohustus tähtajaga kuni üks aasta, millega tavaliselt kaubeldakse rahaturul (rahaturuinstrument);
- 6) tuletisväärtpaber;
- 7) kaubeldav väärtpaberi hoidmistunnistus.

2.33 Väärtpaberite emissioonide tagamise lepingud (*underwriting commitments*) – lepingud, millega enne väärtpaberite märkimise aja algust krediidasutus võtab kohustuse märkida fikseeritud kuupäeval fikseeritud hinnaga fikseeritud maksimaalse koguse piires antud väärtpaberite emissioonist märkimata jäänud väärtpaberitest. Lepingute eesmärgiks on tagada emiteeritavate väärtpaberite märkimine. Väärtpaberite emissioonide tagamise lepingud kuuluvad kauplemisportfelli, kuna antud lepingutega kaasnev risk püsib vaid lühikest aega.

2.34 Väärtpaberite või kauba laenuks andmise lepingud – lepingud, mille alusel krediidasutus kannab üle väärtpaberid või kauba kindla tagatise vastu kindlustamaks, et lepingu teine pool (laenusaaaja) täidab kohustuse tagastada samaväärsed väärtpaberid või kauba tulevikus kindlaks määratud tähtajal või aruandva krediidasutuse (väärtpaberite või kauba ülekandja) nõudmisel.

2.35 Väärtpaberite või kauba laenuks võtmise lepingud – lepingud, mille alusel teine osapool kannab üle väärtpaberid või kauba kindla tagatise vastu kindlustamaks, et krediidasutus (laenusaaaja) täidab kohustuse tagastada samaväärsed väärtpaberid või kauba tulevikus kindlaks määratud tähtajal või teise osapoole (väärtpaberite või kauba ülekandja) nõudmisel.

3. Vabastamistingimused

3.1 Krediidiasutus võib taotleda Finantsinspeksioonilt eelneva kirjaliku nõusoleku tema vabastamiseks kapitalinõuete arvutamise kohustusest kauplemisportfelli intressipositsiooni ja aktsiapositsiooni riski, kauba-, ülekande- ning krediidiriski katmiseks soolo baasil või ühe, mitme või kõikide tema konsolideerimisgruppi kuuluvate äriühingute kauplemisportfellide suhtes konsolideeritud baasil. Finantsinspeksioon lähtub nõusoleku andmisel käesoleva peatüki punktis 3.2 toodud vabastamistingimustest. Nõusoleku saamisel arvutab krediidiasutus kapitalinõudeid kauplemisportfelliga seotud riskide katmiseks vastavalt käesoleva juhendi peatükkidele II ja III.

3.2 Vabastamistingimusteks on:

- 1) kauplemisportfelliga seotud äritegevus ei ületa järjest enam kui 5 pangapäeva jooksul 5% kogu äritegevusest;
- 2) kauplemisportfelli positsioonid kokku ei ületa järjest enam kui 5 pangapäeva jooksul 15 miljonit EUR-i Eesti Panga kursi alusel;
- 3) kauplemisportfelliga seotud äritegevus ei ületa ühelgi juhul 6% kogu äritegevusest;
- 4) kauplemisportfelli positsioonid kokku ei ületa ühelgi juhul 20 miljonit EUR-i Eesti Panga kursi alusel.

3.3 Kui kauplemisportfelli väärtus ületab 6% kogu äritegevusest ja 20 miljonit EUR-i Eesti Panga kursi alusel, arvutatakse kapitalinõuded kauplemisportfelli intressipositsiooni ja aktsiapositsiooni riski, kauba-, optiooni- ülekande- ja krediidiriski katmiseks vastavalt käesoleva juhendi peatükkidele IV-VIII. Samuti, kui kauplemisportfelli väärtus ületab järjest enam kui viie pangapäeva jooksul 5% või 15 miljonit EUR-i Eesti Panga kursi alusel, arvutatakse kapitalinõuded kauplemisportfelli intressipositsiooni ja aktsiapositsiooni riski, kauba-, optiooni-, ülekande- ja krediidiriski katmiseks vastavalt käesoleva juhendi peatükkidele IV-VIII.

3.4 Käesoleva peatüki punktis 3.2 käsitletud kauplemisportfelliga seotud äritegevuse ja kogu äritegevuse suhte arvutamiseks kasutatakse bilansilise ning bilansivälise äritegevuse liidetud mahtu. Bilansilise ning bilansivälise äritegevuse liidetud mahu leidmiseks hinnatakse kõik kauplemisportfelli kuuluvad positsioonid, v.a kauplemisportfelli kuuluvad tuletisinstrumendid ning muud bilansivälised instrumendid, turuhinnas. Tuletisinstrumendid hinnatakse lähtudes kas turuhinnast või nimiväärtusest nii kauplemisportfelli väärtuse kui bilansivälise tegevuse mahu leidmisel.

3.5 Käesoleva peatüki punktis 3.2 toodud vabastamistingimuste aluseks olevaid näitajaid ning kauplemisportfelli väärtust tuleb arvutada igapäevaselt.

4. Sisekontrollisüsteemid

4.1 Krediidiasutus ja tema konsolideerimisgruppi kuuluvad äriühingud peavad riskide mõõtmiseks kasutama selliseid süsteeme ja aruandlust, mis võimaldavad juhtorganitel ja juhtorganite poolt määratud isikutel olemasolevaid positsioone pidevalt jälgida.

4.2 Krediidiasutuse ja tema konsolideerimisgruppi kuuluvate äriühingute sisekontrollisüsteemid, juhtimis- ja raamatupidamisprotseduurid peavad tagama tegevuse vastavuse käesoleva juhendi nõuetele.

5. Sisemiste mudelite kasutamine kapitalinõude arvutamisel tururiski katmiseks

5.1 Krediidiasutus peab taotlema Finantsinspeksioonilt eelneva kirjaliku nõusoleku, et kasutada kapitalinõude arvutamiseks tururiski katmiseks sisemist mudelit. Finantsinspeksioon lähtub nõusoleku andmisel järgnevatest kriteeriumidest:

- 1) krediidiasutuse riskide juhtimise süsteem ja töötajate kvalifikatsioon tagavad valitud mudeli nõuetekohase rakendamise;
- 2) mudel on edukalt läbinud testiperioodi; ning
- 3) teostatakse regulaarselt mudeli stressi teste.

5.2 Kaubeldes börsiväliste tuletisinstrumentidega peab kasutama krediidiasutuse ja/või tema konsolideerimisgruppi kuuluva äriühingu pädeva juhtorgani poolt heakskiidetud tuletisinstrumentide hinna määramise mudelit. Finantsinspeksioonil on õigus kontrollida hindamismudeli olemasolu ja selle tõhusust.

5.3 Krediidiasutus peab kasutama seiresüsteeme, mis võimaldavad pidevalt jälgida tuletisinstrumentidega seotud riske. Tuletisinstrumentidest tulenevatele riskidele peavad krediidiasutused kehtestama sisemised piirangud.

5.4 Krediidiasutus on kohustatud Finantsinspeksiooni kirjalikult informeerima mudelisse kaasatud instrumentidega seotud riskidele kehtestatud piirangutest ja nende muutmisest enne nende rakendamist.

5.5 Krediidiasutus on kohustatud informeerima kirjalikult Finantsinspeksiooni uute tuletisinstrumentide juurutamise kavatsusest koos nende kohta käiva üksikasjaliku informatsiooniga.

6. Aruandluse sagedus ja tähtaeg

6.1 Kapitali adekvaatsuse aruande aruandeperioodiks on soolo baasil kuu ja konsolideeritud baasil kvartal.

6.2 Krediidiasutus on kohustatud Finantsinspeksioonile esitama kapitali adekvaatsuse aruande soolo baasil aruandeperioodile järgneva kuu 5. pangapäevaks ja konsolideeritud baasil interim-aruande koosseisus hiljemalt üks kuu pärast aruandeperioodi lõppu.

7. Andmete täpsus

Summad esitatakse aruannetes tuhandetes Eesti kroonides ümardatuna täisühikuteni. Välisvaluuta peab olema konverteeritud Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel. Välisvaluutat, mida Eesti Pank ei noteeri, konverteeritakse Eesti kroonidesse vastava riigi Euroopa Liidu euro noteeringu alusel. Väärismetallid konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Londoni Metalli börsi ennelõunase USA dollarites väljendatud noteeringu alusel.

8. Andmete säilitamine

Kapitali adekvaatsuse ja omavahendite arvutamiseks kasutatud algandmeid peab säilitama vähemalt viis aastat.

II peatükk. Krediidirisk

1. Üldist

1.1 Kapitalinõude arvutamisel krediidiriski katmiseks tuleb arvesse võtta vara, bilansivälised kohustused ja tuletisinstrumentid.

1.2 Kui krediidasutus ei ole saanud käesoleva juhendi I peatüki punktis 3 käsitletud Finantsinspektsiooni nõusolekut vabastada kohustusest arvutada kapitalinõudeid kauplemisportfelli instrumentidega seotud riskide katmiseks, siis peab kauplemisportfelli kuuluvad instrumendid kapitalinõude arvutamisel krediidiriski katmiseks välja jätma, kui käesoleva juhendiga ei ole kehtestatud teisiti.

2. Vara

2.1 Üldist

2.1.1 Krediidiriski arvutamisel ei võeta arvesse:

- 1) vara, mis on vastavalt käesoleva juhendi XI peatükile maha arvatud omavahendite arvutamisel;
- 2) varana kajastatud tuletisinstrumentide turuväärtuse ja lepingulise väärtuse vahe.

2.1.2 Nõuete kaalumisel võetakse arvesse ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kuludesse kantud osa. See tähendab, et krediidiriskiga kaalumisele kuulub allahinnatud nõude netoväärtus.

2.1.3 Kui varale on antud tagatis, mille krediidiriski kaal on madalam vara krediidiriski kaalust, võib tagatisest tulenevat madalamat krediidiriski kaalu rakendada ainult täielikult tagatud vara osale. Tagamata vara osale määratakse krediidiriski kaal lähtudes tehingu teisest poolest või vara liigist.

2.1.4 Vara tuleb jagada nelja riskikategooriasse sõltuvalt tehingu teise poole või vara liigi krediidiriski kaalust. Liisingu puhul määratakse liisingu objekti riskikategooria lepingu teise poole järgi.

2.1.5 Krediidiriskiga kaalutud vara leidmiseks tuleb vara väärtus korrutada tehingu teise poole või vara liigi krediidiriski kaaluga.

vara väärtus	x	teingu teise poole või vara liigi krediidiriski kaal
--------------	---	---

2.2 Varade riski klassifikatsioon

Tulenevalt tehingu teise poole või vara liigi krediidiriskist jagatakse vara järgmistesse riskikategooriatesse:

2.2.1 Kategooria I, kaal 0%

- 1) Sularaha ja selle ekvivalendid. Siia kuuluvad ka kulla kangid, millega kaubeldakse rahvusvahelistel turgudel.
- 2) Nõuded A-tsooni riikide keskvalitsustele ja keskpankadele.

- 3) Nõuded, mis on otseselt tagatud A-tsooni keskvalitsuste ja/või keskpankade poolt.
- 4) Nõuded Euroopa Liidule.
- 5) Nõuded, mis on otseselt tagatud Euroopa Liidu poolt.
- 6) Nõuded B-tsooni riikide keskvalitsustele ja keskpankadele, mis on nomineeritud ja väljastatud laenuvõtja riigi rahvuslikus valuutas.
- 7) Nõuded, mis on otseselt tagatud B-tsooni keskvalitsuste ja/või keskpanga poolt ning nomineeritud ja väljastatud rahvuslikus valuutas, mis on ühine tagaja ja laenusaaja jaoks.
- 8) Vara, mis on tagatud A-tsooni riikide keskvalitsuste, keskpankade või Euroopa Liidu poolt emiteeritud väärtpaberitega.
- 9) Nõuded, mis on tagatud laenu väljastanud krediitiasutusse hoiustatud hoiusesertifikaatide või sularaha hoiuste või muude sarnaste instrumentidega, mis on sama krediitiasutuse poolt emiteeritud ja talle hoiule antud.
- 10) Nõuded Eesti keskvalitsusele (sh riigiasutustele ja valitsusasutustele) ja keskpangale.
- 11) Nõuded, mis on otseselt tagatud Eesti keskvalitsuse (sh riigiasutuste ja valitsusasutuste) ja/või keskpanga poolt.
- 12) Nõuded, mis on tagatud Eesti keskvalitsuse või keskpanga poolt emiteeritud väärtpaberitega.

2.2.2 Kategooria II, kaal 20%

- 1) Nõuded Eesti krediitiasutustele, v.a nõuded, mis kuuluvad nende krediitiasutuste omavahendite koosseisu.
- 2) Nõuded, mis on otseselt tagatud Eesti krediitiasutuste poolt.
- 3) Nõuded A-tsooni krediitiasutustele, v.a nõuded, mis kuuluvad nende krediitiasutuste omavahendite koosseisu.
- 4) Nõuded, mis on otseselt tagatud A-tsooni krediitiasutuste poolt.
- 5) Nõuded, mis on tagatud A-tsooni krediitiasutusse paigutatud sularaha hoiuste või hoiusesertifikaatidega.
- 6) Nõuded multilateraalsetele arengupankadele.
- 7) Nõuded, mis on otseselt tagatud multilateraalsete arengupankade poolt, samuti multilateraalsete arengupankade poolt emiteeritud väärtpaberitega tagatud vara.
- 8) Nõuded A-tsooni riikide regionaalvalitsustele ja kohalikele omavalitsustele.
- 9) Nõuded, mis on otseselt tagatud A-tsooni riikide regionaalvalitsuste või kohalike omavalitsuste poolt.
- 10) Nõudmiseni nõuded Läti ja Leedu krediitiasutustele.
- 11) Maksed teel.

2.2.3 Kategooria III, kaal 50%

- 1) Nõuded B-tsooni krediitiasutustele, mille järelejäänud tähtaeg on kuni üks aasta, v.a nõuded, mis kuuluvad nende krediitiasutuste omavahendite koosseisu. B-tsooni krediitiasutuste poolt emiteeritud ja nende omavahendite koosseisu kuuluvad väärtpaberid kuuluvad kaalumisele IV kategooria all.
- 2) Nõuded, mis on otseselt tagatud B-tsooni krediitiasutuste poolt, mille järelejäänud tähtaeg on kuni üks aasta.

- 3) Nõuded, mis on tagatud esimese järjekoha hüpoteegiga kinnisvarale, mille asuvat elamut laenuvõtja kasutab elamiseks või kavatseb kasutada elamiseks või mille ta on andnud eluruumina üürile. III riskikategooriat võib määrata ainult sellele täielikult hüpoteegiga tagatud nõude osale, mis ei ületa 2/3 kinnisvara turuväärtusest. Siia ei kuulu esimese järjekoha hüpoteegiga tagatud laenud, mis on antud kinnisvara ostu-müügiga tegelevatele äriühingutele ja ehitise pandiga tagatud nõuded. Need kuuluvad kaalumisele IV riskikategooria all.
- 4) Viitlaekumised ja ettemakstud tulevaste perioodide kulud. III riskikategooriat võib rakendada ainult selliste viitlaekumiste ja ettemakstud tulevaste perioodide kulude suhtes, mille puhul krediidasutus ei suuda tehingu teise poole riskikategooriat määrata. Kõiki muid viitlaekumisi ja ettemakstud tulevaste perioodide kulusid tuleb kaaluda lähtudes tehingu teise poole riskikategooriast.
- 5) Nõuded Eesti riiklikule sotsiaalkindlustusfondile ja Eesti Haigekassale.
- 6) Nõuded, mis on otseselt tagatud Eesti riikliku sotsiaalkindlustusfondi või Eesti Haigekassa poolt.
- 7) Nõuded Eesti riigi- ja valitsusasutuste poolt hallatavatele asutustele ning nende poolt otseselt tagatud nõuded.
- 8) Nõuded Eesti kohalikele omavalitsustele ja omavalitsuste asutustele ning nende poolt otseselt tagatud nõuded.

2.2.4 Kategooria IV, kaal 100 %

- 1) Nõuded Eesti Vabariigi poolt asutatud eespool loetlemata juriidilistele isikutele.
- 2) Eesti Vabariigi erastamisväärtpaberid.
- 3) Nõuded B-tsooni krediidasutustele, mille järelejäänud tähtaeg on üle ühe aasta.
- 4) Nõuded B-tsooni riikide keskvalitsustele ja keskpankadele, v.a I riskikategooriasse kuuluvad nõuded.
- 5) Nõuded B-tsooni riikide regionaalvalitsustele ja kohalikele omavalitsustele.
- 6) Aktsiad, osad ja muud teiste krediidi- ja finantseerimisasutuste omavahendite koosseisu kuuluvad nõuded, mida pole maha arvatud aruandva krediidasutuse omavahendite arvutamisel.
- 7) Nõuded erasektorile, mis ei kuulu riskikategooriatesse I - III.
- 8) Materiaalne vara.
- 9) Kõik muu vara, mis ei kuulu riskikategooriatesse I - III ja mida pole maha arvatud aruandva krediidasutuse omavahendite arvutamisel.

3. Bilansivälised tehingud

3.1 Üldist

3.1.1 Bilansivälised tehingud on jagatud kahte gruppi lähtudes nendega seotud krediidiriskist. I gruppi kuuluvad bilansivälised kohustused, kus krediidirisk on võrdne lepingu koguväärtusega. II gruppi kuuluvad tuletisinstrumentid, kus krediidiriski suurus sõltub lepingu tähtajast ja lepingu aluseks oleva intressimäära, valuutakursi ning väärtpaberi, väärismetalli või kauba hinna kõikumisest.

3.1.2 Krediidiriski arvutamisel ei võeta arvesse:

- 1) lepinguid, millega kaubeldakse tunnustatud börsidel;
- 2) valuutakursside tuletisinstrumente (v.a kullaga seotud tehingud), mille lepinguline tähtaeg on kuni 14 päeva;
- 3) kui krediidasutus arvutab kapitalinõudeid kauplemisportfelli riskide katmiseks, siis kauplemisportfelli kuuluvaid instrumente, millele arvutatakse kapitalinõuet spetsiifilise riski katmiseks.

3.1.3 Kui bilansivälisele kohustusele on antud tagatis, mille krediidiriski kaal on madalam bilansivälise kohustuse krediidiriski kaalust, võib tagatisest tulenevat madalamat krediidiriski kaalu rakendada ainult täielikult tagatud bilansivälise kohustuse osale.

3.2 Bilansiväliste tehingute I grupp

3.2.1 Üldist

3.2.1.1 Bilansiväliste tehingute I gruppi kuuluvad bilansivälised kohustused vastavalt käesoleva peatüki punktides 3.2.2.1 kuni 3.2.2.4 toodud loetelule.

3.2.1.2 Krediidiriskiga kaalutud bilansivälise kohustuse leidmiseks tuleb bilansivälise kohustuse väärtus korrutada tehingu riskikaaluga ning tehingu teise poole krediidiriski kaaluga. Tehingu teise poole krediidiriski kaal määratakse vastavalt varade riskiklassifikatsioonile.

bilansivälise kohustuse väärtus	x	tehingu riskikaal	x	tehingu teise poole krediidiriski kaal
------------------------------------	---	----------------------	---	---

3.2.2 I grupi bilansiväliste kohustuste klassifikatsioon

Tulenevalt tehingu riskist jagatakse I gruppi kuuluvad bilansivälised tehingud järgmistesse riskikategooriatesse:

3.2.2.1 Täisrisk, kaal 100%

1) Finantsgarantiid

Siia kuuluvad väljastatud finantsgarantiid ning finantsgarantii iseloomuga valmisoleku akreditiivid ja dokumentaalmaksed.

Tehingu teise poole krediidiriskikaal tuleb määrata lähtudes sellest, kuhu varade riski klassifikatsiooni alusel kuuluks nõue poolele, kelle kasuks on finantsgarantii antud.

2) Käskvekslite kinnitamised

Siia kuuluvad diskonteeritud käskvekslite kinnitamistest tulenevad võimalikud kohustused. Siin kuuluvad kajastamisele ka käendused.

Tehingu teise poole krediidiriski kaal tuleb määrata lähtudes sellest, kuhu varade riski klassifikatsiooni alusel kuuluks nõue poolele, kelle kasuks aktsept või käendus on antud.

3) Regressiõigusega tehingud

Siia kuuluvad lepingute alusel kolmandatele isikutele müüdud võlakirjad või muu vara, kui lepingute järgi jääb krediidasutuse kanda laenuvõtja/võlakirjade emitendi maksevõimetuks jäämise risk või risk, et võlakirja või muu vara väärtus langeb mõnel muul põhjusel.

Tehingu teise poole krediidiriski kaal tuleb määrata lähtudes sellest, kuhu varade riski klassifikatsiooni alusel kuuluks müügi objektiks olev vara.

4) Vara ostmine tulevikus

Siia kuuluvad lepingud, mille alusel krediidasutus kohustub tulevikus kindlaksmääratud tähtajal ja tingimustel ostma väärtpabereid või muud vara ning tal puudub kohustus nimetatud vara tagasi müüa.

Tehingu teise poole krediidiriski kaal tuleb määrata lähtudes sellest, kuhu varade riski klassifikatsiooni alusel kuuluks tehingu objektiks olev vara.

5) Tuleviku hoiustamistehingud

Siia kuuluvad lepingud, mille alusel krediidasutus kohustub hoiustama finantsvara kindlaksmääratud ajal tulevikus, millele teine pool maksab tulevikus kokkulepitud intressisumma.

Tehingu teise poole krediidiriski kaal tuleb määrata lähtudes sellest, kuhu varade riski klassifikatsiooni alusel kuuluks nõue hoiuse vastuvõtjale.

6) Osaliselt makstud väärtpaberid

Siia kuulub see osa väärtpaberite nimiväärtusest või ostuhinnast, mis on küll krediidasutuse poolt märgitud, kuid veel maksmata ning mis tuleb tasuda väärtpaberi emitendi vastava nõude esitamise korral.

Väärtpaberite maksmata osale määratakse tehingu teise poole krediidiriski kaal lähtudes sellest, kuhu varade riski klassifikatsiooni alusel kuuluks väärtpaberi emitent.

7) Muud täisriskiga bilansivälised kohustused.

3.2.2.2 Keskmine risk, kaal 50%

1) Majandus- ja kutsetegevusega seotud võimalikud kohustused lepingulise tähtajaga üle ühe aasta.

Siia kuuluvad lepingud, mille puhul ei ole tegemist finantsgarantiiga, st garanteeritakse kliendi mitterahalise kohustuse täitmist. Siin näidatakse antud garantiid selle kohta, et klient maksab kolmandale isikule kompensatsiooni juhul, kui kohaletoimetatud kaup või osutatud teenus ei vasta lepingus fikseeritud tingimustele. Sellisteks on muuhulgas garantiitõendid mingi pakkumise, tolliformaalsuste täitmise või muu tegevuse kohta, samuti mittefinantsgarantii iseloomuga valmisoleku akreditiivid.

Tehingu teise poole krediidiriski kaal tuleb määrata lähtudes sellest, kuhu varade riski klassifikatsiooni alusel kuuluks nõue poolele, kelle kasuks majandus- ja kutsetegevusega seotud garantii on antud.

2) Dokumentaalmaksed

Siia kuuluvad mitmesugused mittefinantsgarantii iseloomuga dokumentaalmaksed, näiteks erinevad dokumentaalakreditiivid.

Tehingu teise poole krediidiriski kaal tuleb määrata lähtudes sellest, kuhu varade riski klassifikatsiooni alusel kuuluks nõue poolele, kelle kasuks tagatis on antud.

3) Vara repo tehingud

Siia kuuluvad lepingud, mille alusel krediidasutus ostab väärtpaberid või muud vara ning sellega kaasneb või võib teise poole nõudel kaasnedä väärtpaberite või muu vara tagasimüügi kohustus kindlaksmääratud tähtajal ja tingimustel tulevikus. Lepingud tuleb näidata kas väärtpaberite või muu vara kokkulepitud või selle puudumisel eeldatavas tagasimüügihinnas.

Tehingu teise poole krediidiriski kaal tuleb määrata lähtudes sellest, kuhu varade riski klassifikatsiooni alusel kuuluks ostetud väärtpaberid või muu vara.

4) Väärtpaberite emissioonide korraldamine

Siia kuuluvad lepingud, mille alusel krediidasutus võtab endale tulevikus emitteeritavate väärtpaberite emissiooni garanteerimiskohustuse.

Tehingu teise poole krediidiriski kaal tuleb määrata lähtudes sellest, kuhu varade riski klassifikatsiooni alusel kuuluks emitent.

5) Muud tühistamatud kohustused lepingulise tähtajaga üle 1 aasta

Siia kuulub krediidasutuse tingimusteta laenuandmise kohustus, näiteks krediidiliinid ja arvelduslaenud, kui klient seda vastavasisulise kokkuleppe alusel nõuab.

Tehingu teise poole krediidiriski kaal tuleb määrata lähtudes sellest, kuhu varade riski klassifikatsiooni alusel kuuluks nõue laenu saajale.

6) Muud keskmise riskiga bilansivälised kohustused.

3.2.2.3 Keskmise/madal risk, kaal 20%

Majandus- ja kutsetegevusega seotud võimalikud kohustused lepingulise tähtajaga üks aasta või vähem.

Siia kuuluvad lepingud, mille puhul ei ole tegemist finantsgarantiiga, st garanteeritakse kliendi mitterahalise kohustuse täitmist. Siin näidatakse antud garantiid selle kohta, et klient maksab kolmandale isikule kompensatsiooni juhul, kui kohaletoimetatud kaup või osutatud teenus ei vasta lepingus fikseeritud tingimustele.

Tehingu teise poole krediidiriski kaal tuleb määrata lähtudes sellest, kuhu varade riski klassifikatsiooni alusel kuuluks nõue poolele, kelle kasuks tagatis on antud.

3.2.2.4 Madal risk, kaal 0%

Kõik muud kohustused, mille lepinguline tähtaeg on kuni 1 aasta või lepingud, mida krediidasutusel on võimalik igal ajahetkel lõpetada. Samuti kuuluvad siia lepingud, mida võib pikendada ilma uue lepingu sõlmimiseta, juhul kui on täidetud järgmised tingimused:

- 1) krediidasutusel on õigus leping lõpetada hiljemalt 1 aasta pärast selle sõlmimist või vastavalt punktis 2 toodud tingimustele lepingu uuendamisest ja
- 2) lepingu uuendamisel kontrollitakse kliendi maksevõimet samal viisil, kui uue lepingu sõlmimisel ja lepingu uuendamiseks on koostatud eraldi kirjalik dokument.

3.3 Bilansiväliste tehingute II grupp

3.3.1 Üldist

3.3.1.1 Bilansiväliste tehingute II gruppi kuuluvad tuletisinstrumendid vastavalt käesoleva juhendi lisas I toodud loetelule.

3.3.1.2 Bilansiväliste tehingute II gruppi kuuluvate tuletisinstrumentide puhul ei ole krediidasutuse krediidiriskiks mitte lepingu koguväärtus, vaid potentsiaalne kulu uue, asendava lepingu sõlmimisest juhul, kui lepingu teine pool ei täida oma kohustust. See kulu sõltub lepingu tähtajast ja lepingu alusvara hinna kõikumisest.

3.3.1.3 Tuletisinstrumentide tehingu teise poole krediidiriski kaalu määramisel tuleb lähtuda varade riski klassifikatsioonist, kusjuures 100% riskikaalu võib asendada 50% riskikaaluga.

3.3.1.4 Valuuta tuletisinstrumenti nimiväärtuseks on tuletisinstrumenti aluseks olev valuuta summa, mille saab krediidasutus. Intressimäära tuletisinstrumenti nimiväärtuseks on instrumenti aluseks oleva väärtpaberi või hoiuse lepinguline väärtus. Väärtpaberi tuletisinstrumenti nimiväärtuseks on instrumenti aluseks oleva väärtpaberi lepinguline väärtus. Kauba tuletisinstrumenti nimiväärtuseks on instrumenti aluseks oleva kauba lepinguline väärtus.

3.3.1.5 Kui vahetustehingu nimiväärtus tagasimaksete tõttu väheneb, tuleb nimiväärtusena käsitleda aruandekuupäevaks allesjäänud summat. Vahetustehingud, mille nimiväärtus tagasimaksete tõttu väheneb ja kus tehingu poolte vahelistest maksetest tulenevad rahavood erinevad teineteisest, võivad nimiväärtused tehingu poolte jaoks samuti erineda. Sel juhul on nimiväärtuseks suurem väärtus.

3.3.1.6 Tuletisinstrumentide krediidiekvivalentide arvutamiseks võib kasutada kas turuväärtuse või lihtsustatud meetodit. Kui krediidasutus arvutab kapitalinõudeid spetsiifilise riski katmiseks kauplemisportfelli kuuluvatele tuletisinstrumentidele, peab ta kasutama turuväärtuse meetodit. Samuti tuleb turuväärtuse meetodit kasutada käesoleva juhendi lisa I punktis 3 toodud tehingute puhul.

3.3.1.7 Lihtsustatud meetodi kasutamiseks või kasutatava meetodi muutmiseks peab krediidasutus eelnevalt taotlema Finantsinspektsiooni kirjaliku nõusoleku.

3.3.2 Turuväärtuse meetod (*mark to market method*)

3.3.2.1 Turuväärtuse meetodi alusel krediidiriskiga kaalutud tuletisinstrumenti leidmiseks tuleb:

- 1) leida tuletisinstrumenti asenduskulu. Asenduskuluks nimetatakse kulu, mis tekib, kui teine pool ei täida oma lepingulisi kohustusi ja krediidasutusel tuleb sõlmida uus sarnane leping, kuid juba teise hinnaga, s.o turuhinnaga. Seega leitakse asenduskulu lepingu ostuhinna lahutamisel lepingu turuväärtusest. Asenduskulu võetakse arvesse krediidiekvivalenti arvutamisel ainult siis, kui see on positiivse väärtusega;
- 2) leida potentsiaalne tuleviku krediidirisk;
- 3) leida krediidiekvivalent.

Tuleviku krediidirisk	=	nimiväärtus	x	ümberhindamistegur
Krediidiekvivalent	=	asenduskulu	+	tuleviku krediidirisk
Krediidiriskiga kaalutud tuletisinstrument	=	krediidiekvivalent	x	tehingu teise poole krediidiriski kaal

3.3.2.2 Asenduskulu leidmisel tuleb tuletisinstrumenti turuväärtust vaadelda aruandeperioodi viimase pangapäeva viimase müügihinnana, või kui see ei ole võimalik, siis aruandeperioodi viimase pangapäeva viimase ostu- ja müügihinna keskmisena. Kui tuletisinstrument ei ole avalikult noteeritud, tuleb turuväärtust käsitleda arvestusliku väärtusena vastavalt üldisele turukursile ja/või vastavalt aruandeperioodi viimasel pangapäeval noteeritud valuutakursile. Eesti krooniga seotud tuletisinstrumentide puhul on lubatud kasutada krediidasutuse enda poolt määratud kurssi lähtudes konservatiivsuse printsiibist. Vahetustehingu turuväärtust tuleb käsitleda uue, asenduslepingu nüüdisväärtusena, mis on diskonteeritud aruandeperioodi viimase päeva alusvaraga seotud turuintressiga.

3.3.2.3 Eesti Pangaga sõlmitud forwardite ning vahetustehingute lepingute puhul turuväärtust ei käsitleta ning seetõttu nendel lepingutel asenduskulu puudub.

3.3.2.4 Ühe valuuta intressimäära vahetustehingu puhul, mis hõlmab ujuva intressimääraga seotud rahavoogude vahetust, tuleb leida vaid asenduskulu.

3.3.2.5 Potentsiaalse tuleviku krediidiriski leidmiseks korrutatakse tuletisinstrumenti nimiväärtus käesoleva peatüki punkti 3.3.2.6 tabelis toodud vastava ümberhindamisteguriga.

3.3.2.6 Tuletisinstrumentide ümberhindamistegurid turuväärtuse meetodil.

<i>Järelejäänud tähtaeg</i>	<i>Intressimääradega seotud lepingud</i>	<i>Valuutakursside ja kullaga seotud lepingud</i>	<i>Väärtpaberitega seotud lepingud</i>	<i>Väärismetalliga (v.a kuld) seotud lepingud</i>	<i>Muude instrumentidega (commodities) seotud lepingud</i>
	<i>(1)</i>	<i>(2)</i>	<i>(3)</i>	<i>(4)</i>	<i>(5)</i>
Kuni üks aasta	0,0%	1,0%	6,0%	7,0%	10,0%
Üks kuni viis aastat	0,5%	5,0%	8,0%	7,0%	12,0%
Üle viie aasta	1,5%	7,5%	10,0%	8,0%	15,0%

3.3.2.7 Forwardid, vahetustehingud, ostetud optsioonid ja muud sarnased tuletisinstrumentid, mida ei ole võimalik paigutada veergudesse 1 - 4, kuuluvad muude instrumentidega seotud lepingute hulka (veerg 5).

3.3.2.8 Lepingute puhul, milles on sätestatud tagasimaksmine mitmes järgus, tuleb osamakse summa korrutada nii vastava ümberhindamisteguriga kui põhisumma tagasimaksete arvuga.

3.3.2.9 Lepingute puhul, mis on sõlmitud katmata riskide katmiseks pärast kindlaks määratud kuupäeva, ja juhul kui tähtaegu muudetakse selliselt, et kõnealustel kindlaksmääratud kuupäevadel on lepingu turuväärtus null, siis võrdub järelejäänud tähtaeg ajaperioodiga, mis on jäänud järgmise muutmise kuupäevani. Intressimääraga seotud lepingute puhul, mis vastavad nendele tingimustele ja omavad järelejäänud tähtaega üle 1 aasta, ei saa protsendimäär olla madalam kui 0,5%.

3.3.2.10 Tuletisinstrumenti tähtaeg määratakse vastavalt järelejäänud tähtajale (s.o ajavahemik aruandekuupäevast lepingu lõpptähtajani).

3.3.3 Lihtsustatud meetod (*original exposure approach*)

3.3.3.1 Lihtsustatud meetodi alusel krediidiriskiga kaalutud tuletisinstrumenti leidmiseks tuleb tuletisinstrumenti krediidiervivalent korrutada tehingu teise poole krediidiriski kaaluga.

Krediidiervivalent	=	nimiväärtus	x	ümberrhindamistegur
Krediidiriskiga kaalutud tuletisinstrument	=	krediidiervivalent	x	tehingu teise poole krediidiriski kaal

3.3.3.2 Krediidiervivalenti leidmiseks korrutatakse tuletisinstrumenti nimiväärtus käesoleva peatüki punkti 3.3.3.3 tabelis toodud vastava ümberrhindamisteguriga.

3.3.3.3 Tuletisinstrumentide ümberrhindamistegurid lihtsustatud meetodil.

Tähtaeg	Intressimääradega seotud lepingud	Valuutakurssidega seotud lepingud
Üks aasta või vähem	0,5%	2%
Rohkem kui üks aasta, kuid mitte üle kahe aasta	1,0%	5% (2%+3%)
Täiendav juurdearvestus iga lisanduva aasta kohta	1,0%	3%

3.3.3.4 Intressimäärade lepingute tähtaegu tuleb näidata vastavalt järelejäänud tähtajale (s.o ajavahemik aruandekuupäevast lepingu lõpptähtajani) ja valuutakursside lepingute tähtaegu vastavalt lepingulisele tähtajale (s.o ajavahemik tehingu alustamise päevast tehingu lõpptähtajani).

3.4 Lepingulised nettimised

3.4.1 Bilansiväliste tehingute puhul on potentsiaalse tuleviku krediidiriski arvutamisel lubatud kasutada lepingulisi nettimisi. Sellistel juhtudel võib tuletisinstrumentide käsitlemisel iga üksiku lepingu nimiväärtuse asemel arvesse võtta omavahel seotud lepingutest tulenevate nõuete ja kohustuste vahe.

3.4.2 Riski vähendavateks lepingulisteks nettimisteks on krediidiasutuse ja lepingu teise poole vahel sõlmitud kahepoolsed võlakohustuste uuendamise lepingud (*bilateral contracts for novation*) ja muud sarnased kahepoolsed nettimise kokkulepped.

3.4.3 Nettimine võlakohustuse uuendamisega (*netting by novation*) on lepingu kahe poole omavaheliste teatud valuutas ja teatud kuupäeval üle kantavate kohustuste automaatne ühendamine (*amalgament*) teiste samas valuutas ja sama väärtuspäeva kohustustega. Seeläbi luuakse uus juriidiliselt siduv raamleping (uuendusleping), mis lõpetab kõik eelnevad lepingud ning lõpptulemusena kantakse üle kõikidest lepingutest tulenevate nõuete ja kohustuste vahe. Kasutatakse peamiselt välisvaluuta ja intressimäära lepingute puhul ning tavaliselt üht tüüpi vara nettimiseks.

3.4.4 Lisaks käesoleva peatüki punktis 3.4.3 kirjeldatule võib krediidiasutus nettida vastastikuseid kohustusi ka muude juriidiliste kahepoolsete nettimiste kokkulepete alusel (nt ühekordsed kokkulepped).

3.4.5 Lepingulisi nettimisi käsitletakse riski vähendavatena, kui on täidetud järgmised tingimused:

- 1) krediidiasutusel on sõlmitud nettimise kohta lepingu teise poolega lepinguline kokkulepe, mis loob ühe kõiki lepinguga hõlmatud tehinguid arvesse võtva juriidilise kohustuse ning mis juhul, kui teine pool ei tule oma kohustuste täitmisega toime (maksete katkestamine, pankrott, likvideerimine või muu sarnane asjaolu), fikseerib krediidiasutuse õiguse saada või kohustuse maksta ainult lepinguga hõlmatud konkreetsete tehingute nimi- ja turuväärtuste vahede summa;
- 2) krediidiasutusel on kirjalikud sõltumatu eksperdi poolt koostatud juriidiliselt põhjendatud seisukohad, mis tõendavad, et käesoleva punkti alapunktis 1 kirjeldatud olukordade ilmnemisel piirduvad krediidiasutuse nõuded ja kohustused samas punktis kirjeldatud summaga. Vastav otsus peab olema langetatud järgmiste õigusaktide alusel:
 - a) teise poole asukohamaa õigusaktid ning kui tehinguga on seotud äriühingu filiaal välismaal, siis ka viimase asukohamaa õigusaktid,
 - b) õigusaktid, mis reguleerivad konkreetse lepinguga hõlmatud tehinguid,
 - c) õigusaktid, mis reguleerivad lepingulisi nettimisi võimaldavaid lepinguid ja kokkuleppeid.
- 3) krediidiasutusel on protseduurireeglid, mis tagavad lepinguliste nettimiste õigusliku kehtivuse pidades silmas asjaomaste seaduste muudatusi.

3.4.6 Krediidiasutus peab igal ajahetkel olema võimeline Finantsinspeksioonile kirjalikult edastama käesoleva peatüki punkti 3.4.5 alapunktis 2 kirjeldatud sõltumatu eksperdi poolt koostatud juriidiliselt põhjendatud seisukohad ja krediidiasutuse juristide poolt koostatud kaaskirja kinnitusega, et käesoleva peatüki punktis 3.4.5 loetletud tingimused on täidetud.

3.4.7 Finantsinspeksioon peab olema veendunud, vajadusel ka teiste asjaomaste pädevate organitega konsulteerinud, et lepinguline nettimine on juriidiliselt kehtiv. Kui vähemalt ühe asjaomase pädeva ametiasutuse hinnangul ei ole lepinguline nettimine juriidiliselt kehtiv, ei loeta nettimise kokkulepet kummagi lepingu poole jaoks riski vähendavaks.

3.4.8 Riski vähendavatena ei käsitleta selliseid lepinguid, mille sätete alusel võib lepingust tulenevaid kohustusi täitev lepingupool lepingulisi kohustusi täitmata jätnud poolele tasuda makseid osaliselt või üldse mitte tasuda (*walkaway clause*).

3.4.9 Riski vähendavatena käsitletakse lepingulisi nettimise kokkuleppeid, mis hõlmavad valuutakursside tuletisinstrumente lepingulise tähtajaga kuni 14 päeva, kirjutatud optsioone või muid sarnaseid bilansiväliseid instrumente. Mainitud lepingutega seonduv krediidirisk on ebaolulise suurusega või puudub üldse, mistõttu neid võib kapitalinõude arvutusse krediidiriski katmiseks mitte kaasata.

3.4.10 Kui käesoleva peatüki punktis 3.4.9 nimetatud lepingute positiivsete või negatiivsete turuväärtuste lisamine kapitalinõude arvestusse vähendab või suurendab kapitalinõuet, tuleb mainitud lepingud kapitalinõude arvestusse kaasata. Kirjeldatud käsitus peab olema järjepidev ning selle muutmine peab olema põhjendatud ja dokumenteeritud.

3.4.11 Uuenduslepingute krediidiequivivalentide leidmine

3.4.11.1 Kapitalinõude leidmisel uuenduslepingutega hõlmatud tuletisinstrumentidest tulenevate riskide katmiseks võetakse arvesse uuenduslepingutega fikseeritud netokohustused ja seejärel leitakse kapitalinõuded vastavalt meetodile, mida kasutatakse sarnaste tuletisinstrumentide puhul, mis ei ole nettimist käsitlevate lepingutega hõlmatud.

3.4.11.2 Turuväärtuse meetodi puhul kasutatakse uuenduslepingut lepingu asenduskulu, tehingu nimiväärtuse või alusvara väärtuse leidmiseks. Lihtsustatud meetodi puhul kasutatakse uuenduslepingut tehingu nimiväärtuse leidmiseks. Kasutatavad arvutuspõhimõtteid on ära toodud käesoleva peatüki punktides 3.3.2 ja 3.3.3.

3.4.12 Muude lepinguliste nettimiste kokkulepete krediidiequivivalentide leidmine

3.4.12.1 Turuväärtuse meetod nettimise kokkulepete puhul

3.4.12.1.1 Nettimise kokkuleppega hõlmatud lepingute asenduskulu saamiseks võetakse aluseks kokkuleppes tuleneva kohustuse oletatav netoasenduskulu ning kohaldatakse seejärel samu, käesoleva peatüki punktis 3.3.2 kirjeldatud arvutuspõhimõtteid kui teiste nettimisele mitte kuuluvate tuletisinstrumentide puhul. Nettimise tulemusena saadud netoasenduskulu kaasatakse kapitalinõude arvutusse ainult siis, kui see on positiivse väärtusega.

3.4.12.1.2 Olles leidnud lepingu või alusvara netoväärtust aluseks võttes potentsiaalse tuleviku krediidiriski summa, vähendatakse seda enne krediidiequivivalenti arvutamist järgmise valemi kohaselt:

$$X_{red} = 0,4 \times X_{gross} + 0,6 \times Y \times X_{gross},$$

kus:

X_{red} = kõigi ühe poolega seotud ja juriidiliselt kehtiva kahepoolse nettimise kokkuleppega hõlmatud lepingute potentsiaalse tuleviku krediidiriski vähendatud väärtus,

X gross = kõigi ühe poolega seotud ja juriidiliselt kehtiva kahepoolse nettimise kokkuleppes hõlmatud lepingute potentsiaalse tuleviku krediidiriski väärtuste summa, mille leidmiseks korrutatakse lepingute nimiväärtused käesoleva peatüki punktis 3.4.12.2.3 toodud ümberhindamisteguritega,

Y = “neto-bruto suhtarv”, milleks on kõigi ühe poolega seotud ja juriidiliselt kehtiva kahepoolse nettimise kokkuleppes hõlmatud tehingute netoasenduskulu (lugeja) ja brutoasenduskulu (nimetaja) jagatis. Netoasenduskuludeks on nettimise kokkuleppes hõlmatud tehingute asenduskulude summa arvestades märke. Brutoasenduskulu leidmiseks summeeritakse kõigi netitavate tehingute asenduskulude absoluutväärtused.

3.4.12.1.3 Käesoleva peatüki punktis 3.4.12.1.2 toodud valemi alusel identsete tehingute potentsiaalse tuleviku krediidiriski arvutamisel käsitletakse nettimise kokkuleppes hõlmatud identseid tehinguid ühe tehinguna, mille lepinguline nimiväärtus võrdub arvestusliku netomaksega. Identseteks tehinguteks on valuuta forwardid või muud sarnased tehingud, mille puhul tehingute nimiväärtused võrduvad rahavooga, kui rahavood toimuvad samal väärtuspäeval ja kui nad on täielikult või osaliselt samas vääringus (valuutas).

3.4.12.2 Lihtsustatud meetod nettimise kokkulepete puhul

3.4.12.2.1 Lihtsustatud meetodi kasutamisel käsitletakse nettimise kokkuleppes hõlmatud identseid lepinguid ühe lepinguna, mille nimiväärtus võrdub arvestusliku netomaksega. Krediidiekvivalendi leidmise arvutuspõhimõtted on kirjeldatud käesoleva peatüki punktis 3.3.3.

3.4.12.2.2 Nettimise kokkulepetega hõlmatud mitteidentsete lepingute puhul korrutatakse krediidiekvivalendi leidmiseks lepingute nimiväärtused käesoleva peatüki punkti 3.4.12.2.3 tabelis toodud ümberhindamisteguritega.

3.4.12.2.3 Mitteidentsete lepingute ümberhindamistegurid lihtsustatud meetodil.

Tähtaeg	Intressimääradega seotud lepingud	Valuutakurssidega seotud lepingud
Üks aasta või vähem	0,35%	1,50%
Rohkem kui üks aasta, kuid mitte üle kahe aasta	0,75%	3,75 %
Täiendav juurdearvestus iga lisanduva aasta kohta	0,75%	2,25%

3.4.12.2.4 Intressimäärade lepingute tähtaegu tuleb näidata vastavalt järelejäänud tähtajale (s.o ajavahemik aruandekuupäevast lepingu lõpptähtajani) ja valuutakursside lepingute tähtaegu vastavalt lepingulisele tähtajale (s.o ajavahemik tehingu sõlmimise päevast tehingu lõpptähtajani).

III peatükk. Välisvaluutarisk

1. Üldist

Välisvaluutariski arvutamisel võetakse arvesse kõik valuutakursi muutustest sõltuvad nii bilansilised kui bilansivälised varad ja kohustused. Kulla kange, millega kaubeldakse rahvusvahelistel turgudel, käsitletakse sarnaselt välisvaluutaga. Välisvaluutana ei käsitleta Eesti krooni ja Euroopa Liidu eurot.

2. Välisvaluutade avatud netopositsioonide arvutamine

2.1 Avatud netopositsioonid tuleb arvutada iga välisvaluuta jaoks eraldi.

2.2 Avatud netopositsioonide arvutamisel taandatakse liitvaluutad komponentvaluutadeks vastavalt kehtivatele kvootidele.

2.3 Krediidiasutus peab taotlema Finantsinspektsiooni eelneva kirjaliku nõusoleku, et käsitleda ühe välisvaluutana välisvaluutasid, mis alluvad õiguslikult siduvatele riikidevahelistele lepingutele.

2.4 Avatud netopositsioon koosneb järgmistest komponentidest:

- 1) neto-spotpositsioon – s.o kõik antud välisvaluutas fikseeritud varad, millest on maha arvatud kõik samas välisvaluutas fikseeritud kohustused;
- 2) neto-forwardpositsioon - s.o kõik antud välisvaluutas forwardtehingutega saadavad summad, millest on maha arvatud kõik forwardtehingutega samas välisvaluutas makstavad summad, sealhulgas futuurid ning spotpositsiooni all kajastamata vahetustehingute forwardpositsioonid;
- 3) antud välisvaluutas fikseeritud garantiid ja muud sarnased instrumendid, mida kindlasti kasutatakse;
- 4) antud välisvaluuta optsioonide deltaga korrigeeritud netoväärtus. Deltaga korrigeeritud väärtust arvutatakse vastavalt käesoleva juhendi VI peatükile;
- 5) muude antud välisvaluuta kursi muutusest sõltuvate optsioonide (v.a välisvaluuta- või kullaoptsioonid) turuväärtus.

2.5 Avatud netopositsiooni arvutamisel võib välja jätta:

- 1) positsioonid, mis on mittekaueldavad ja omandatud vähendamaks vahetuskursi kahjulikku mõju kapitali adekvaatsusele¹.
- 2) positsioonid, mis on vastavalt käesoleva juhendi XI peatükile maha arvatud krediidiasutuse omavahendite arvutamisel.

2.6 Käesoleva peatüki punkti 2.5 alapunktis 1 nimetatud positsioonide välja jätmiseks ja väljajätmise tingimuste muutmiseks peab krediidiasutus taotlema Finantsinspektsiooni eelneva kirjaliku nõusoleku.

¹ Suletud välisvaluuta positsioon kaitseb krediidiasutust välisvaluuta vahetuskursi muutustest tingitud kahjumitest, kuid ei pruugi kaitsta kapitali adekvaatsuse näitajat. Kui krediidiasutuse kapital on nomineeritud kohalikus valuutas ja tal on suletud positsioonid välisvaluutades, siis kohaliku valuuta vahetuskursi langemisel varade ja kapitali suhe väheneb.

2.7 Osalused välisriigi krediidi- ja finantseerimisasutustes, mida pole vastavalt käesoleva juhendi XI peatüki punktile 10.3 maha arvatud krediidasutuse omavahendite arvutamisel, võetakse välisvaluuta avatud netopositsioonide arvutamisel arvesse valuutas, milles on fikseeritud nende asutuste omakapital.

2.8 Välisvaluutariski puhul loetakse välisvaluuta avatud netopositsioon lühikeseks positsiooniks, kui antud välisvaluutas fikseeritud kohustused ületavad samas välisvaluutas fikseeritud varasid ning pikaks positsiooniks, kui antud välisvaluutas fikseeritud varad ületavad samas välisvaluutas fikseeritud kohustusi.

3. Kogu välisvaluuta avatud netopositsiooni arvutamine

3.1 Iga välisvaluuta lühike või pikk avatud netopositsioon konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel. Välisvaluutad, mida Eesti Pank ei noteeri, konverteeritakse Eesti kroonidesse vastava riigi Euroopa Liidu euro noteeringu alusel. Kulla positsioonid konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Londoni Metalli börsi ennelõunase USA dollarites väljendatud noteeringu alusel.

3.2 Seejärel summeeritakse eraldi välisvaluutade pikad ja lühikesed avatud netopositsioonid. Neist absoluutväärtuselt suuremale liidetakse kulla netopositsioon (absoluutväärtusena) ning saadakse krediidasutuse kogu välisvaluuta avatud netopositsioon (edaspidi VVANP). Kulda käsitletakse konservatiivsemalt, kuna selle hinnakõikumised on oluliselt suuremad enamike välisvaluutade kursikõikumistest.

4. Piirmäärad

4.1 Välisvaluutade avatud netopositsioonide piirmäärad.

Välisvaluutad	Välisvaluuta avatud netopositsiooni piirmäär netto-omavahenditest %-ides
B-tsooni riikide valuutad (v.a. Läti ja Leedu)	5
Läti latt ja Leedu lutt	10
A-tsooni riikide valuutad	15

4.2 Kogu VVANP ei tohi ületada 30% krediidasutuse netto-omavahenditest.

4.3 Kui krediidasutus kasutab kapitalinõude arvutamisel optsiooniriski katmiseks lihtsustatud meetodit vastavalt käesoleva juhendi VI peatüki punktile 2, kaasatakse välisvaluuta avatud netopositsioonide arvutamisel piirmäärade jälgimiseks välisvaluuta optsioonide turuväärtus².

4.4 Krediidasutuse osalusi krediidi- ja finantseerimisasutustes, mida arvestatakse vastavalt käesoleva peatüki punktile 2.7, ei võeta arvesse käesoleva peatüki punktides 4.1 ja 4.2 toodud piirmäärade arvutamisel.

² Lihtsustatud meetodi puhul arvutatakse välisvaluuta optsioonidele kapitalinõuet optsiooniriski katmiseks ning ei arvutata kapitalinõuet välisvaluutariski katmiseks.

4.5 Finantsinspektsiooni eelneval kirjalikul nõusolekul võib välisvaluuta avatud netopositsiooni arvutamisel piirmäärade jälgimiseks välja jätta välisriigi tütarettevõtjatesse tehtud investeeringutest tuleneva välisvaluutariski katmiseks soetatud positsioonid.

4.6 Krediidiasutus on kohustatud käeoleva peatüki punktides 4.1 ja 4.2 toodud piirmäärasid jälgima ja järgima igapäevaselt. Välisvaluutade avatud netopositsioonid ja kogu VVANP tuleb Eesti Panga nõuetega vastavusse viia iga pangapäeva lõpuks.

5. Kapitalinõude arvutamine

5.1 Kapitalinõuet välisvaluutariski katmiseks ei arvutata, kui kogu VVANP, mis on arvutatud vastavalt käesoleva peatüki punktile 3, ei ületa 2% krediidiasutuse neto-omavahenditest. Kui kogu VVANP ületab 2% krediidiasutuse neto-omavahenditest, on kapitalinõue välisvaluutariski katmiseks 10% kogu VVANP-st.

5.2 Neto-omavahendid arvutatakse vastavalt käesoleva juhendi XI peatükile.

5.3 Finantsinspektsiooni eelneval kirjalikul nõusolekul võib välisvaluuta avatud netopositsioonide arvutamisel kapitalinõude arvutamiseks välja jätta sellised positsioonid, mis on soetatud vastavalt käesoleva juhendi XI peatükile omavahenditest maha arvatud positsioonidest tuleneva välisvaluutariski katmiseks.

5.4 Krediidiasutus peab taotlema Finantsinspektsioonilt eelneva kirjaliku nõusoleku, et kohaldada korreleeruvate välisvaluutade puhul madalamaid kapitalinõudeid.

5.5 Kahte välisvaluutat võib lugeda otseselt korreleeruvateks, kui nende kaetud positsiooni väärtusest 4%-lise või väiksema kahjumi tekkimise tõenäosus on võrdsete ja vastandlike positsioonide pealt üksteisele järgneva kümne pangapäeva jooksul kolmeaastase vaatlusperioodi puhul 99% ja viieaastase vaatlusperioodi puhul 95%. Kahjumi tõenäosust arvutatakse igapäevase vahetuskursi alusel arvestades vastavalt kas eelnevat kolme või viit aastat.

5.6 Kapitalinõue kahe korreleeruva välisvaluuta netopositsiooni kaetud osale on 5% ja katmata osale 10%.

6. Teised riskid

Lisaks välisvaluutariskile võivad käesolevas peatükis käsitletud instrumendid olla seotud intressipositsiooni ja aktsiapositsiooni riski, krediidi- ja/või kaubariskiga. Sel juhul tuleb leida kapitalinõue ka nende riskide katmiseks.

7. Näide kogu VVANP ning vastava kapitalinõude leidmise kohta

7.1 Krediidiasutuse A neto-omavahendid on 3000 EEK. Krediidiasutuse A konverteeritud välisvaluutade avatud netopositsioonid on järgmised:

Välisvaluutade pikad avatud netopositsioonid		Välisvaluutade lühikesed avatud netopositsioonid		Kulla positsioonid	
USD	80 EEK	JPY	-90 EEK	XAU	+25 EEK

GBP	70 EEK	AUD	-70 EEK	XAU	-10 EEK
		CAD	-40 EEK		

7.2 Kogu VVANP leidmine korreleeruvaid välisvaluutasid arvestamata.

7.2.1 Kogu VVANP leitakse järgmiselt:

- 1) Kogu välisvaluuta pikk avatud netopositsioon on +150 EEK (USD 80 + GBP 70).
- 2) Kogu välisvaluuta lühike avatud netopositsioon on -200 EEK (JPY (-90) + AUD (-70) + CAD (-40)).
- 3) Kulla avatud netopositsiooni absoluutväärtus on 15 EEK (XAU 25 + XAU (-10)).
- 4) Kogu VVANP on: $200 + 15 = 215$ EEK.

7.2.2 Kuna 2% krediidasutuse A neto-omavahenditest (3000 EEK) on 60 EEK, mis on väiksem kui kogu VVANP (215 EEK), siis krediidasutusel A tuleb leida kapitalinõue välisvaluutariski katmiseks. Krediidasutuse A kapitalinõue välisvaluutariski katmiseks on $215 \times 10\% = 21,5$ EEK.

7.3 Kogu VVANP leidmine korreleeruvaid välisvaluutasid arvestades.

7.3.1 Eeldades, et välisvaluutad USD ja CAD on korreleeruvad ning krediidasutus A on saanud Finantsinspeksioonilt kirjaliku nõusoleku madalamate kapitalinõuete kohaldamiseks korreleeruvatele välisvaluutadele, leitakse kogu VVANP ning kapitalinõue välisvaluutariski katmiseks arvestades korreleeruvaid välisvaluutasid.

7.3.2 Kogu VVANP leitakse järgmiselt:

- 1) Kogu välisvaluuta pikk avatud netopositsioon on +110 EEK (GBP 70 + USD ja CAD pikk katmata avatud netopositsioon 40 (USD 80 + CAD (-40))).
- 2) Kogu välisvaluuta lühike avatud netopositsioon on -160 EEK (JPY (-90) + AUD (-70) + USD ja CAD lühike katmata avatud netopositsioon 0 (USD 80 + CAD (-40))).
- 3) Korreleeruvate välisvaluutade kaetud avatud netopositsioon on 40 EEK (USD ja CAD kaetud avatud netopositsioon 40 (USD 80 + CAD (-40))).
- 4) Kulla avatud netopositsiooni absoluutväärtus on 15 EEK (XAU 25 + XAU (-10)).
- 5) Kogu VVANP on: $160 + 15 = 175$ EEK.

7.3.3 Kuna 2% krediidasutuse A neto-omavahenditest (3000 EEK) on 60 EEK, mis on väiksem kui kogu VVANP (215 EEK), siis krediidasutusel A tuleb leida kapitalinõue välisvaluutariski katmiseks. Kuna krediidasutus A käsitles VVANP leidmisel USD ja CAD korreleeruvate välisvaluutadena, siis tema kapitalinõue välisvaluutariski katmiseks koosneb kapitalinõudest kogu VVANP-le ja kapitalinõudest korreleeruvate välisvaluutade kaetud ning katmata netopositsioonile. Krediidasutuse A kapitalinõue välisvaluutariski katmiseks on $(175 \times 10\%) + (40 \times 5\%) = 19,5$ EEK.

IV peatükk. Kauplemisportfelli intressipositsiooni ja aktsiapositsiooni risk

1. Üldist

1.1 Krediidiasutus peab arvutama kapitalinõude intressipositsiooni ja aktsiapositsiooni riski katmiseks, kui ta ei ole saanud käesoleva juhendi I peatüki punktis 3 käsitletud Finantsinspektsiooni nõusolekut vabastada kohustusest arvutada kapitalinõudeid kauplemisportfelliga seotud intressipositsiooni ja aktsiapositsiooni riski, ülekandening krediidiriski katmiseks.

1.2 Kauplemisportfelli intressipositsiooni ja aktsiapositsiooni riski ei arvutata positsioonidele, mis on vastavalt käesoleva juhendi XI peatükile maha arvatud omavahendite arvutamisel.

2. Positsioonide arvutamine

2.1 Üldist

2.1.1 Krediidiasutused võivad nettida samaliigiliste väärtpaberite ja/või identsete tuletisinstrumentide positsioone. Tuletisinstrumentide positsioonide nettimisel lähtutakse tuletisinstrumenti alusvara positsioonist.

2.1.2 Nettida ei ole lubatud positsioone vahetatavas väärtpaberis ja instrumendis, mille vastu seda väärtpaberit saab tulevikus vahetada, välja arvatud juhul, kui kasutatakse Finantsinspektsiooni poolt heakskiidetud meetodit, mis arvestab konkreetse vahetatava väärtpaberi vahetamise tõenäosust või kehtestab kapitalinõude väärtpaberi vahetamisega kaasneva võimaliku kahju katmiseks.

2.2 Futuurid, forwardid ja tuleviku kohustused osta või müüa võlainstrumente või lihtaktsiaid

2.2.1 Futuure, forwardeid ja tuleviku kohustusi osta või müüa võlainstrumente või lihtaktsiaid käsitletakse pikkade ja lühikeste positsioonide kombinatsioonidena.

2.2.2 Käesoleva peatüki punktis 2.2.1 nimetatud instrumendid jagunevad kaheks positsiooniks järgmiselt:

- 1) esimene positsioon, mille lõpptähtaeg on futuuri puhul futuuri lõpptähtaeg (*maturity date*) ja forwardi puhul forwardi ülekandepäev (*settlement day*);
- 2) teine positsioon, mille lõpptähtaeg on alusvara lõpptähtaeg.

2.2.3 Kui käesoleva peatüki punktis 2.2.2 käsitletud positsiooni lõpptähtajani on rohkem kui üks aasta, siis loetakse positsiooni väärtuseks alusvara reaali- või turuväärtus. Kui positsiooni lõpptähtajani on vähem kui üks aasta, siis võib positsiooni väärtuseks lugeda nimiväärtust.

2.2.4 Intressimäära või võlakirja futuuri ost on kombinatsioon lühikesest positsioonist, mille lõpptähtaeg on futuuri lõpptähtajal ja pikast positsioonist, mille lõpptähtaeg on alusvara lõpptähtajal. Lihtaktsia futuuri ost on kombinatsioon lühikesest positsioonist, mille lõpptähtaeg on futuuri lõpptähtajal ja lihtaktsia pikast positsioonist. Lihtaktsia futuuri lühike positsioon võetakse arvesse intressipositsiooniriski arvutamisel ning pikk positsioon aktsiapositsiooni riski arvutamisel.

2.2.5 Intressimäära või võlakirja futuuri müük on kombinatsioon pikast positsioonist, mille lõpptähtaeg on futuuri lõpptähtajal ja lühikesest positsioonist, mille lõpptähtaeg on alusvara lõpptähtajal. Lihtaktsia futuuri müük on kombinatsioon pikast positsioonist, mille lõpptähtaeg on futuuri lõpptähtajal ja lihtaktsia lühikesest positsioonist. Lihtaktsia futuuri pikk positsioon võetakse arvesse intressipositsiooniriski arvutamisel ning lühike positsioon aktsiapositsiooni riski arvutamisel.

2.2.6 Intressimäära forwardi müük on kombinatsioon pikast positsioonist, mille lõpptähtaeg on lepingu lõpptähtajal ning lühikesest positsioonist, mille lõpptähtaeg on ülekandepäeval.

2.2.7 Intressimäära forwardi ost on kombinatsioon lühikesest positsioonist, mille lõpptähtaeg on lepingu lõpptähtajal ning pikast positsioonist, mille lõpptähtaeg on ülekandepäeval.

2.2.8 Kohustus osta tulevikus võlainstrument on kombinatsioon lühikesest positsioonist, mille lõpptähtaeg on kohustuse ülekandepäeval ja pikast positsioonist, mille lõpptähtaeg on võlainstrumendi lõpptähtajal. Kohustus osta tulevikus lihtaktsia on kombinatsioon lühikesest positsioonist, mille lõpptähtaeg kohustuse ülekandepäeval ja lihtaktsia pikast positsioonist. Kohustuse osta tulevikus lihtaktsia lühike positsioon võetakse arvesse intressipositsiooniriski arvutamisel ning pikk positsioon aktsiapositsiooni riski arvutamisel.

2.2.9 Kohustus müüa tulevikus võlainstrument on kombinatsioon pikast positsioonist, mille lõpptähtaeg on kohustuse ülekandepäeval ja lühikesest positsioonist, mille lõpptähtaeg on võlainstrumendi lõpptähtajal. Kohustus müüa tulevikus lihtaktsia on kombinatsioon pikast positsioonist, mille lõpptähtaeg on kohustuse ülekandepäeval ja lihtaktsia lühikesest positsioonist. Kohustuse müüa tulevikus lihtaktsia pikk positsioon võetakse arvesse intressipositsiooniriski arvutamisel ning lühike positsioon aktsiapositsiooni riski arvutamisel.

2.3 Optsioonid, ostutähed ja optsiooni tüüpi instrumentid

Opsioonide, ostutähtede ja optsiooni tüüpi instrumentide positsioonid arvutatakse ning kapitalinõuded nendega seotud riskide katmiseks leitakse vastavalt käesoleva juhendi VI peatükile.

2.4 Intressimäära vahetustehingud

2.4.1 Intressimäära vahetustehing, mille alusel saadakse ujuva intressimääraga intress ja makstakse fikseeritud intressimääraga intress, on kombinatsioon pikast positsioonist ujuva intressimääraga instrumendis, mille lõpptähtaeg on järgmisel intressimäära fikseerimisel, ja lühikesest positsioonist fikseeritud intressimääraga instrumendis, mille lõpptähtaeg on vahetustehingu lõpptähtajal.

2.4.2 Intressimäära vahetustehing, mille alusel saadakse fikseeritud intressimääraga intress ja makstakse ujuva intressimääraga intress, on kombinatsioon lühikesest positsioonist ujuva intressimääraga instrumendis, mille lõpptähtaeg on järgmisel intressimäära fikseerimisel, ja pikast positsioonist fikseeritud intressimääraga instrumendis, mille lõpptähtaeg on vahetustehingu lõpptähtajal.

2.5 Lihtaktsia vahetustehingud

2.5.1 Lihtaktsia vahetustehing, mille alusel vahetatakse lihtaktsiaid, on kombinatsioon saadavate lihtaktsiate pikast positsioonist ning antavate lihtaktsiate lühikesest positsioonist.

2.5.2 Lihtaktsia vahetustehing, mille alusel saadakse fikseeritud või ujuva intressimääraga intress, on kombinatsioon pikast positsioonist fikseeritud või ujuva intressimääraga instrumendis, mille lõpptähtaeg on vastavalt vahetustehingu lõpptähtajal või järgmisel intressimäära fikseerimisel, ja lihtaktsia lühikesest positsioonist. Pikk positsioon võetakse arvesse intressipositsiooniriski arvutamisel ning lühike positsioon aktsiapositsiooni riski arvutamisel.

2.5.3 Lihtaktsia vahetustehing, mille alusel makstakse fikseeritud või ujuva intressimääraga intress, on kombinatsioon lühikesest positsioonist fikseeritud või ujuva intressimääraga instrumendis, mille lõpptähtaeg on vastavalt vahetustehingu lõpptähtajal või järgmisel intressimäära fikseerimisel, ja lihtaktsia pikast positsioonist. Lühike positsioon võetakse arvesse intressipositsiooniriski arvutamisel ning pikk positsioon aktsiapositsiooni riski arvutamisel.

2.6 Tundlikkuse mudelite kasutamine positsioonide arvutamisel

2.6.1 Krediidiasutus peab tundlikkuse mudeli kasutamiseks positsioonide arvutamisel taotlema Finantsinspeksioonilt eelneva kirjaliku nõusoleku. Finantsinspeksioon lähtub nõusoleku andmisel järgnevatest kriteeriumidest:

- 1) krediidiasutus hindab finantsinstrumente vastavalt turuhindadele,
- 2) krediidiasutus arvutab intressiriski tuletisinstrumentidelt diskonteeritud rahavoogude baasil ja
- 3) tundlikkuse mudel on edukalt läbinud testiperioodi.

2.6.2 Tundlikkuse mudeli abil arvutatud positsioone võib lülitada nii lõpptähtajal (käesoleva peatüki punkt 3.4) kui ka kestusel põhinevatesse (käesoleva peatüki punkt 3.5) arvutustesse.

2.6.3 Tundlikkuse mudelit võib kasutada nii tuletisinstrumentide kui võlainstrumentide positsioonide arvutustes. Tundlikkuse mudeli abil arvutatud positsioonid peavad olema sama tundlikud intressimäära muutuste suhtes kui rahavoog, millel nad põhinevad. Tundlikkuse leidmisel kasutatud intressimäärad peavad olema sama paindlikud kui alusvara intressimäär, kusjuures igas käesoleva peatüki punkti 3.4.1 tabelis esitatud lõpptähtaja vööndis peab olema vähemalt üks tundlikkuse punkt. Muutused valikulistes intressimäärades peavad olema üksteisest sõltumatud.

2.7 Võlainstrumentide hulka kuuluvate tuletisinstrumentide positsioonide nettimine üldriski arvutamisel

2.7.1 Kui positsioonide määramisel üldriski arvutamiseks ei kasutata tundlikkuse mudelit, võib nettida positsioone ühe ja sama alusvaraga seotud tuletisinstrumentides, kui on täidetud järgmised tingimused:

- 1) positsioonid on fikseeritud samas valuutas³ ja nendel positsioonidel on võrdne nimiväärtus;
- 2) intressimäärad⁴ ei erine üksteisest enam kui 15 baasipunkti (0,15%) võrra;
- 3) järgmine intressimäära fikseerimise kuupäev ujuva intressimääraga positsiooni puhul või järelejäänud tähtaeg fikseeritud intressimääraga positsiooni puhul peavad järelejäänud tähtajad olema järgmistes piirides:
 - a) tähtaeg vähem kui üks kuu alates aruandekuupäevast - samal päeval,
 - b) tähtaeg ühest kuust ühe aastani alates aruandekuupäevast – kuni seitse päeva;
 - c) tähtaeg üle ühe aasta alates aruandekuupäevast – kuni 30 päeva.

2.7.2 Krediidiasutus peab taotlema Finantsinspeksioonilt eelneva kirjaliku nõusoleku käesoleva peatüki punktis 2.7.1 kirjeldatud võlainstrumentide hulka kuuluvate tuletisinstrumentide positsioonide nettimise rakendamiseks üldriski arvutamisel.

2.8 Repo lepingud ning väärtpaberite laenamine

Repo lepingute puhul väärtpaberite või väärtpaberitega seotud õiguste ülekandja ja väärtpaberite laenuks andmise lepingute puhul väärtpaberite laenuks andja arvestab mainitud väärtpaberitele, kui need kuuluvad kauplemisportfelli, kapitalinõuet vastavalt käesolevale peatükile.

2.9 Väärtpaberite emissioonide tagamise lepingud (*underwriting commitments*)

³ Euroopa Liidu eurot ja ühisrahamaade rahvusvaluuta ühikuid käsitletakse ühe valuutana ja arvestatakse ühise positsioonina.

⁴ Ujuva intressimääraga positsiooni puhul võetakse arvesse viimase intressimäära fikseerimise kuupäeval fikseeritud intressimäär.

2.9.1 Väärtpaberite emissioonide tagamise lepingud on lepingud, millega enne väärtpaberite märkimise aja algust krediitiasutus võtab kohustuse märkida fikseeritud kuupäeval fikseeritud hinnaga fikseeritud maksimaalse koguse piires antud väärtpaberite emissioonist märkimata jäänud väärtpaberitest. Lepingute eesmärgiks on tagada emitteeritavate väärtpaberite märkimine. Väärtpaberite emissioonide tagamise lepingud kuuluvad kauplemisportfelli, kuna antud lepingutega kaasnev risk püsib vaid lühikest aega.

2.9.2 Kuna väärtpaberite emissioonide tagamise lepingutega seotud riskid sõltuvad ajast, mis on möödunud lepingu jõustumise kuupäevast, võetakse need lepingud arvesse kapitalinõude arvutamisel spetsiifilise ning üldise riski katmiseks vähendatud netopositsioonidena.

2.9.3 Väärtpaberite emissioonide tagamise lepingute vähendatud netopositsioonid leitakse järgmiselt:

- 1) leitakse netopositsioonid lahutades krediitiasutuse poolt kolmandate osapoolte kasuks sõlmitud väärtpaberite emissioonide tagamise lepingutest tulenevatest positsioonidest kolmandate osapoolte poolt krediitiasutuse kasuks sõlmitud väärtpaberite emissioonide tagamise lepingutest tulenevad positsioonid;
- 2) leitud netopositsioone vähendatakse käesoleva peatüki punkti 2.9.4 tabelis toodud vähendusteguritega.

2.9.4 Väärtpaberite emissioonide tagamise lepingute vähendustegurid.

Pangapäev	Vähendustegur
Lepingud, mis on jõustunud samal pangapäeval	100%
Lepingud, mille jõustumisest on möödunud 1 pangapäev	90%
Lepingud, mille jõustumisest on möödunud 2-3 pangapäeva	75%
Lepingud, mille jõustumisest on möödunud 4 pangapäeva	50%
Lepingud, mille jõustumisest on möödunud 5 pangapäeva	25%
Lepingud, mille jõustumisest on möödunud enam kui 5 pangapäeva	0%

3. Kapitalinõude arvutamine intressipositsiooni riski katmiseks

3.1 Üldist

3.1.1 Intressipositsiooni riski arvutamisel käsitletakse võlainstrumentidena järgnevaid kauplemisportfelli kuuluvaid intressimäära riskiga seotud instrumente:

- 1) võlakirjad, pikaajalised võlaväärtpaberid jms;
- 2) mittekonverteeritavad eelisõigusega väärtpaberid;
- 3) konverteeritavad väärtpaberid, sh eelisaktsiad ja eelisõigusega võlakirjad ning kindlate valikuvõimalustega võlakirjad;
- 4) hüpoteegiga tagatud väärtpaberid ja muud tagatud varad;
- 5) hoiusertifikaadid;

- 6) vekslid;
- 7) kommertsipaberid;
- 8) eurovõlatähed, keskmise tähtajaga võlatähed jms;
- 9) ujuva intressimääraga võlatähed, ujuva intressimääraga hoiusertifikaadid (*FRCDs*) jms;
- 10) välisvaluuta forwardid;
- 11) tuletisinstrumendid, mille alusvaraks on eespool mainitud instrumendid või intressimäärad;
- 12) muud eespool kirjeldatud finantsinstrumentidega sarnased intressimäära riskiga seotud instrumendid.

3.1.2 Kvalifitseeruvad võlainstrumendid on võlainstrumendid, mis kuuluvad käesoleva juhendi II peatükis toodud varade riski klassifikatsiooni järgi II kategooriasse, ehk kaalumisele 20%-iga.

3.1.3 Krediidiasutus peab arvutama kauplemisportfelli võlainstrumentide kapitalinõudeid üldise ja spetsiifilise riski katmiseks iga valuuta⁵ jaoks eraldi.

3.1.4 Positsioonid konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel.

3.2 Spetsiifiline risk

3.2.1 Võlainstrumentide kapitalinõue spetsiifilise riski katmiseks arvutatakse järgmiselt:

- 1) käesoleva peatüki punkti 2 alusel arvutatud positsioonid jagatakse käesoleva peatüki punkti 3.2.2 tabelis toodud kategooriatesse ja korrutatakse vastavate kapitalinõuetega;
- 2) kapitalinõuetega korrutatud pikkade ja lühikeste positsioonide absoluutväärtused summeeritakse.

3.2.2 Võlainstrumentide kategooriad ja kapitalinõuded.

Kategooriad	Kapitalinõuded
A Võlainstrumendid, mis kuuluvad käesoleva juhendi peatükis II toodud vara riski klassifikatsiooni alusel I kategooriasse	0,00%
B Kvalifitseeruvad võlainstrumendid (tähtaeg kuni 6 kuud)	0,25%
C Kvalifitseeruvad võlainstrumendid (tähtaeg 6 kuni 24 kuud)	1,00%
D Kvalifitseeruvad võlainstrumendid (tähtaeg enam kui 24 kuud)	1,60%
E Muud võlainstrumendid	8,00%

3.2.3 Kapitalinõude arvutamisel spetsiifilise riski katmiseks ei võeta arvesse:

- 1) välisvaluuta, aktsia ja kauba tuletisinstrumente;
- 2) intressimäära forwardeid, futuure ja optioone;
- 3) intressimäära vahetustehinguid, mille aluseks olev instrument on seotud intressimäära riskiga⁶;

⁵ Euroopa Liidu eurot ja ühisrahamaade rahvusvaluuta ühikuid käsitletakse ühe valuutana ja arvestatakse ühise positsioonina.

⁶ Selliste vahetustehingute hulka kuuluvad näiteks intressimäära vahetustehingud, mis baseeruvad pankadevahelistel rahaturgude intressimääradel.

- 4) lühikest positsiooni kohustuse korral osta tulevikus võlainstrument;
- 5) pikka positsiooni kohustuse korral müüa tulevikus võlainstrument.

3.2.4 Vaatamata käesoleva peatüki punkti 3.2.3 alapunktile 3 kaasatakse spetsiifilise riski arvutusse intressimäära vahetustehingud, mille intress baseerub ühe konkreetse emitendi võlainstrumendil.

3.3 Üldrisk

3.3.1 Kapitalinõude arvutamisel võlainstrumentide üldriski katmiseks tuleb kasutada kas lõpptähtajal või kestusel põhinevat meetodit. Erinevate võlainstrumentide puhul võib kasutada erinevaid meetodeid.

3.3.2 Kestusel põhineva meetodi kasutamiseks või kasutatava meetodi muutmiseks peab krediidasutus eelnevalt taotlema Finantsinspektsiooni kirjaliku nõusoleku.

3.4 Lõpptähtajal põhinev meetod

3.4.1 Võlainstrumentide lõpptähtaja vööndid, tsoonid ja kaalud.

Tsoon	Lõpptähtaja vööndid								Kaalud (%-ides)	Eeldatav intressimäära muutus (%-ides)			
		Kupong 3% või enam				Kupong kuni 3 %							
(1)	(2)					(3)			(4)	(5)			
Üks	1	0	≤	1	kuu	0	≤	1	kuu	0.00	-		
	2	>	1	≤	3	kuud	>	1	≤	3	kuud	0.20	1.00
	3	>	3	≤	6	kuud	>	3	≤	6	kuud	0.40	1.00
	4	>	6	≤	12	kuud	>	6	≤	12	kuud	0.70	1.00
Kaks	5	>	1	≤	2	aastat	>	1.0	≤	1.9	aastat	1.25	0.90
	6	>	2	≤	3	aastat	>	1.9	≤	2.8	aastat	1.75	0.80
	7	>	3	≤	4	aastat	>	2.8	≤	3.6	aastat	2.25	0.75
Kolm	8	>	4	≤	5	aastat	>	3.6	≤	4.3	aastat	2.75	0.75
	9	>	5	≤	7	aastat	>	4.3	≤	5.7	aastat	3.25	0.70
	10	>	7	≤	10	aastat	>	5.7	≤	7.3	aastat	3.75	0.65
	11	>	10	≤	15	aastat	>	7.3	≤	9.3	aastat	4.50	0.60
	12	>	15	≤	20	aastat	>	9.3	≤	10.6	aastat	5.25	0.60
	13			>	20	aastat	>	10.6	≤	12.0	aastat	6.00	0.60
	14						>	12.0	≤	20.0	aastat	8.00	0.60
	15							>	20.0	aastat	12.50	0.60	

3.4.2 Võlainstrumentide kapitalinõue üldriski katmiseks arvutatakse järgmiselt:

- 1) Võlainstrumentide positsioonid paigutatakse vastavatesse lõpptähtaja vöönditesse lähtudes käesoleva peatüki punkti 3.4.1 tabelis toodud tingimustest. Lõpptähtaja määramisel fikseeritud intressimääraga instrumentide puhul võetakse aluseks järelejäänud lõpptähtaeg ning ujuva intressimääraga instrumentide puhul ajavahemik kuni järgmise intressimäära fikseerimiseni.

- 2) Võlainstrumentide positsioonid korrutatakse käesoleva peatüki punkti 3.4.1 tabelis toodud vastavate kaaludega.
- 3) Leitakse lõpptähtaja vööndite kaetud ja katmata positsioonid. Selleks võrreldakse vööndi pikka ja lühikest positsiooni. Nendest absoluutväärtuselt väiksem on vööndi kaetud positsioon. Vööndi katmata positsioon leitakse lühikese ja pika kaalutud positsiooni summeerimisel arvestades märke.
- 4) Summeeritakse kõigi lõpptähtaja vööndite kaetud positsioonide absoluutväärtused.
- 5) Tsoonide lõikes summeeritakse eraldi vööndite katmata pikad ja lühikesed positsioonid.
- 6) Leitakse iga tsooni kaetud ja katmata positsioon.
- 7) Leitakse kaetud ja katmata positsioonid erinevate tsoonide vahel:
 - a) leitakse kaetud positsioon tsoonide 1 ja 2 katmata positsioonide vahel;
 - b) kui punktis a kirjeldatud arvutuse tulemusena on katmata positsioon jäänud tsooni 2, siis leitakse kaetud positsioon tsoonide 2 ja 3 katmata positsioonide vahel;
 - c) kui punktis a kirjeldatud arvutuse tulemusena on katmata positsioon jäänud tsooni 1, siis leitakse kaetud positsioon tsoonide 1 ja 3 katmata positsioonide vahel.
- 8) Katmata jäänud positsiooni leidmiseks käesoleva punkti alapunktis 6 kirjeldatud arvutuste tulemusena leitud tsoonide katmata positsioonid summeeritakse arvestades märke.

3.4.3 Võlainstrumentide kapitalinõue üldriski katmiseks on järgnevate punktide kohaselt leitud kapitalinõuete summa:

- 1) 10 % kaetud positsioonidest kõigis lõpptähtajavööndites;
- 2) 40 % kaetud positsioonidest tsoonis 1;
- 3) 30 % kaetud positsioonidest tsoonis 2;
- 4) 30 % kaetud positsioonidest tsoonis 3;
- 5) 40 % kaetud positsioonidest tsoonide 1 ja 2 vahel ning tsoonide 2 ja 3 vahel;
- 6) 150 % kaetud positsioonidest tsoonide 1 ja 3 vahel;
- 7) 100 % katmata jäänud positsioonist.

3.5 Kestusel põhinev meetod

3.5.1 Võlainstrumentide tulukust järelejäänud tähtajani arvutatakse turuväärtuse alusel. Fikseeritud intressimääraga võlainstrumenti tulukus järelejäänud tähtajani on võrdne sellise diskontomääraga, mille kasutamisel võlainstrumenti rahavoogude nüüdisväärtuste summa võrdub võlainstrumenti turuväärtusega. Ujuva intressimääraga võlainstrumentide puhul järelejäänud tähtaeg võrdub tähtajaga järgmise intressimäära fikseerimise kuupäevani.

3.5.2 Iga võlainstrumenti modifitseeritud kestus arvutatakse vastavalt järgmisele valemile:

$$D_n = \frac{D}{(1+r)}, \text{ kus}$$

$$D = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{t * C_t}{(1+r)^t}}{\sum_{t=1}^n \frac{C_t}{(1+r)^t}}$$

D - kestus

D_n - modifitseeritud kestus

r - tulukuse lõpptahtajani

C_t - rahavoog perioodil t

n - aastate arv instrumendi lõpptahtajani

3.5.3 Iga võlainstrument paigutatakse vastavasse tsooni modifitseeritud kestuse alusel.

Tsoon (1)	Modifitseeritud aastates (2)	kestus	Eeldatav muutus (%-ides) (3)
Üks	> 0	≤ 1.0	1.0
Kaks	> 1.0	≤ 3.6	0.85
Kolm	> 3.6	≤	0.7

3.5.4 Iga võlainstrumendi jaoks arvutatakse kestusega kaalutud positsioon. Kestusega kaalutud positsiooni leidmiseks korrutatakse instrumendi positsioon modifitseeritud kestusega ja eeldatava intressimäära muutusega.

3.5.5 Seejärel arvutatakse kõigi tsoonide pikad ja lühikesed positsioonid, tsoonide kaetud ja katmata positsioonid ning tsoonidevahelised kaetud ja katmata positsioonid. Nimetatud positsioonid arvutatakse sarnaselt lõpptahtajal põhineva meetodiga vastavalt käesoleva peatüki punktidele 3.4.2.

3.5.6 Võlainstrumentide kapitalinõue üldriski katmiseks on järgmiste punktide kohaselt leitud kapitalinõuete summa:

- 1) 2% kaetud positsioonidest kõigis tsoonides;
- 2) 40% kaetud positsioonidest tsoonide 1 ja 2 vahel ning tsoonide 2 ja 3 vahel;
- 3) 150% kaetud positsioonidest tsoonide 1 ja 3 vahel;
- 4) 100% katmata jäänud positsioonidest.

3.6 Muud võlainstrumentide riskid

Lisaks intressipositsiooniriskile võib võlainstrument olla seotud ülekande-, krediidi- ja välisvaluutariskiga. Sellisel juhul tuleb leida kapitalinõuded ka nende riskide katmiseks. Krediidiasutus peab alati suutma selgitada Finantsinspeksioonile, kas ja kuidas on konkreetne võlainstrument seotud mingi riskiga.

4. Kapitalinõude arvutamine aktsiapositsiooni riski katmiseks

4.1 Üldist

4.1.1 Kapitalinõue aktsiapositsiooni riski katmiseks arvutatakse aktsiatele või muudele osalustele äriühingu omakapitalis ning vahetatavatele võlaväärtpaberitele, kui on tõenäoline, et kasutatakse vahetamisõigust. Edaspidi kasutatakse nende instrumentide puhul terminit “lihtaktsiad”. Tuletisinstrumente, mille alusvaraks on aktsiad või aktsiaindeksid, käsitletakse sarnaselt lihtaktsiatega või jaotatakse positsioonideks lähtudes indeksi baasiks olevatest aktsiate positsioonidest.

4.1.2 Kõrgelt likviidsed lihtaktsiad on hästi diversifitseeritud aktsiaindeksite koosseisu kuuluvad lihtaktsiad.

4.1.3 Hästi diversifitseeritud aktsiaindeksiteks loetakse järgmisi indekseid:

Austraalia	All Ords	USA	S&P 500
Austria	ATX	Holland	EOE25
Belgia	BEL20	Hispaania	IBEX35
Jaapan	Nikkei225	Rootsi	OMX
Kanada	TSE35	Šveits	SMI
Prantsusmaa	CAC40	Suurbritannia	FTSE 100
Saksamaa	DAX	Suurbritannia	FTSE mid-250

4.1.4 Enne kapitalinõuete arvutamist spetsiifilise ja üldise riski katmiseks tuleb jaotada lihtaktsiate positsioonid turgude (riikide) lõikes. Turg (riik) määratakse lähtudes riigist, kus lihtaktsia emitent on registreeritud.

4.1.5 Kapitalinõuded spetsiifilise ja üldise riski katmiseks arvutatakse iga turu (riigi) kohta eraldi.

4.1.6 Ühe turu (riigi) brutopositsiooni leidmiseks tuleb summeerida antud turu (riigi) kõigi lihtaktsiate positsioonide absoluutväärtused. Ühe turu (riigi) netopositsiooni leidmiseks tuleb summeerida antud turu (riigi) kõigi lihtaktsiate positsioonid arvestades märke. Ühe turu (riigi) netopositsiooni leidmisel ei võeta arvesse aktsiaindeksi futuure, mille alusvaraks on hästi diversifitseeritud aktsiaindeksid.

4.2 Spetsiifiline risk

4.2.1 Lihtaktsiate kapitalinõue spetsiifilise riski katmiseks on 8% lihtaktsiate brutopositsioonist. Spetsiifilise riski arvestamisel ei võeta arvesse aktsiaindeksi futuure, mille alusvaraks on hästi diversifitseeritud aktsiaindeksid.

4.2.2 Krediidiasutus võib kõrgelt likviidsete lihtaktsiate brutopositsioonidele rakendada 4%-list kapitalinõuet, kui lihtaktsiate positsioonid vastavad järgmistele tingimustele:

- 1) kõrgelt likviidse lihtaktsia positsioon ei moodusta rohkem kui 5% antud turu brutopositsioonist;
- 2) kõrgelt likviidse lihtaktsia positsioon, mis moodustab 5% kuni 10% turu brutopositsioonist, kui selliste kõrgelt likviidsete lihtaktsiate brutopositsioon ei ületada 50% antud turu brutopositsioonist.

4.2.3 Kogu kapitalinõue spetsiifilise riski katmiseks on vastavalt käesoleva peatüki punktides 4.2.1 või 4.2.2 määratud kapitalinõudega korrutatud lihtaktsiate brutopositsioonide absoluutväärtuste summa.

4.3 Üldrisk

4.3.1 Lihtaktsiate kapitalinõue üldriski katmiseks on 8% turu (riigi) netopositsioonist.

4.3.2 Kui ühe aktsia netopositsioon ületab 20 % turu (riigi) brutopositsioonist, tuleb leida turu (riigi) korrigeeritud netopositsioon. Korrigeeritud netopositsiooni leidmiseks lisatakse turu (riigi) netopositsioonile 20 % turu (riigi) brutopositsiooni ületav antud aktsia netopositsiooni osa absoluutväärtus.

4.3.3 Kogu kapitalinõue üldise riski katmiseks on käesoleva peatüki punktis 4.3.1 määratud kapitalinõuetega korrutatud kõikide turgude netopositsioonide või korrigeeritud netopositsioonide absoluutväärtuste summa.

4.4 Muud lihtaktsiate riskid

Lisaks positsiooniriskile võib lihtaktsia olla seotud ülekande-, krediidi- ja välisvaluutariskiga. Sel juhul tuleb leida kapitalinõue ka nende riskide katmiseks. Krediidiasutus peab alati suutma selgitada Finantsinspeksioonile, kas ja kuidas konkreetne lihtaktsia on seotud mingi riskiga.

V peatükk. Kaubarisk

1. Üldist

1.1 Kaup on materiaalne toode, millega kaubeldakse või millega saab kaubelda järelturul, näiteks põllumajandussaadused, mineraalid (k.a nafta) ja väärismetallid (v.a kuld kangidena, millega kaubeldakse rahvusvahelistel turgudel).

1.2 Kapitalinõue kaubariski katmiseks arvutatakse kaupadele ja kauba tuletisinstrumentidele. Kapitalinõude arvutusse kaubariski katmiseks ei kaasata kulda kangides, millega kaubeldakse rahvusvahelistel turgudel ega mainitud kulla tuletisinstrumente. Kulla ja kulla tuletisinstrumentide positsioonid, mida ei kaasata kaubariski arvutusse, käsitletakse valuutariskiga seotutena ning kaasatakse kapitalinõude arvutusse välisvaluutariski katmiseks.

1.3 Kauba või kauba tuletisinstrumenti positsiooni leidmiseks tuleb iga kauba või kauba tuletisinstrumenti alusvara kogus väljendada standardsetes mõõtühikutes (barrel, kilo, meeter jne), seejärel tuleb positsioonid korrutada kauba spot-hinnaga. Välisvaluutas fikseeritud positsioonid konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel.

1.4 Juhul kui kauba või kauba tuletisinstrumentiga kaasneb intressipositsiooni või välisvaluutarisk, tuleb lisaks kapitalinõudele kaubariski katmiseks arvutada kapitalinõuded nende riskide katmiseks.

2. Kauba ja kauba tuletisinstrumentide positsioonide arvutamine

2.1 Ühe positsioonina tuleb käsitleda järgnevaid positsioone:

- 1) ühe kauba erinevate alaliikide positsioonid, kui need alaliigid on tarnetes üksteise vastu vahetatavad;
- 2) sarnaste kaupade positsioonid juhul, kui need on lähedased asenduskaubad ja kui nende vahel esineb vähemalt hinnamuutuste 0,9-korrelatsioon vähemalt üheaastase perioodi jooksul.

2.2 Kauba futuuride või forwardite alusel ostetavaid või müüdavaid üksikuid kaupu võetakse arvesse standardsetes mõõtühikutes väljendatud nimiväärtuses, mis on korrutatud spot-hinnaga. Kauba futuuri ja forwardi lõpptähtjaks on lepingu lõpptähtaeg.

2.3 Kauba vahetustehingud, mille üks osa on fikseeritud hinnaga ja teine turuhinnaga, võetakse arvesse mitme positsioonina, kusjuures eraldi positsiooniks loetakse vahetustehingu iga makse. Positsioon on pikk, kui krediidasutus maksab fikseeritud hinda ja saab ujuva hinna, ning lühike, kui krediidasutus saab fikseeritud hinna ja maksab ujuva hinna. Selliseid kauba vahetustehinguid, kus vahetatakse erinevaid kaupu, käsitletakse positsioonidena erinevates kaupades.

2.4 Kauba optiooni või optiooni, mille alusvaraks on kauba tuletisinstrument, väärtuseks on positsioon alusvaras korrutatuna selle delta. Optioonide positsioonide väärtused arvutatakse vastavalt käesoleva juhendi VI peatükile.

Opsioonide delta korregeeritud positsioone võib nettida alusvaraga identsete kaupade või kauba tuletisinstrumentide positsioonidega.

2.5 Kaupadega seotud ostutähti käsitletakse sarnaselt kauba opsioonidega.

2.6 Repo lepingute puhul kauba või kaubaga seotud õiguste võõrandaja ja kauba laenuks andmise lepingute puhul kauba laenuks andja peavad arvestama kapitalinõudeid kauba riski katmiseks vastavalt käesolevale peatükile.

3. Kapitalinõude arvutamine

3.1 Kapitalinõude arvutamisel kaubariski katmiseks tuleb kasutada kas lõpptähtajal põhinevat või lihtsustatud meetodit. Kapitalinõuded tuleb arvutada iga kauba jaoks eraldi. Erinevate kaupade puhul võib kasutada erinevaid meetodeid.

3.2 Lihtsustatud meetodi kasutamiseks või kasutatava meetodi muutmiseks peab krediidasutus eelnevalt taotlema Finantsinspektsiooni kirjaliku nõusoleku.

3.3 Lõpptähtajal põhinev meetod

3.3.1 Iga kauba positsioon tuleb paigutada vastavasse lõpptähtaja vööndisse lähtudes käesoleva peatüki punktis 3.3.2 toodud tabelist. Füüsilised varud paigutatakse esimesse lõpptähtaja vööndisse.

3.3.2 Kaupade positsioonide lõpptähtaja vööndid

Lõpptähtaja vöönd
0 ≤ 1 kuu
> 1 ≤ 3 kuud
> 3 ≤ 6 kuud
> 6 ≤ 12 kuud
> 1 ≤ 2 aastat
> 2 ≤ 3 aastat
üle 3 aasta

3.3.3 Ühe kauba positsioone, mis lõppevad samal kuupäeval, võib omavahel nettida. Lisaks võib positsioone nettida, kui lepingute lõpptähtaegade erinevus ei ületa 10 päeva ning nendega kaubeldakse turgudel, kus on igapäevased tarnepäevad.

3.3.4. Iga lõpptähtaja vööndi positsioonid väljendatakse kõigepealt standardsetes mõõtühikutes ja korrutatakse kauba spot-hinnaga ning konverteeritakse Eesti kroonidesse. Seejärel arvutatakse iga lõpptähtaja vööndi pikkade positsioonide kogusumma ja lühikeste positsioonide kogusumma.

3.3.5 Absoluutväärtuselt väiksem positsioon on lõpptähtaja vööndi kaetud positsioon ning järelejäänud osa pikast või lühikesest positsioonist on katmata positsioon⁷.

⁷ Näiteks, kui lõpptähtaja vööndi pikad positsioonid kokku on 10 ja lühikesed positsioonid kokku 7, siis on kaetud positsioon 7 ja katmata pikk positsioon 3.

3.3.6 Sarnaselt käesoleva peatüki punktile 3.3.5 leitakse kaetud ja katmata positsioonid vööndite vahel, alustades esimesest vööndist. See positsioon, mida ei saa vööndite vaheliselt katta, on lõplik katmata positsioon.

3.3.7 Kapitalinõue iga kauba jaoks on järgnevate punktide kohaselt leitud kapitalinõuete summa:

- 1) 3% iga lõpptähtaja vööndi kaetud positsioonist ja kõikide lõpptähtaja vööndite vahel kaetud positsioonidest;
- 2) 0,6% kõikide lõpptähtaja vööndite vaheliste katmata positsioonide absoluutväärtuste summast;
- 3) 15% lõpliku katmata positsiooni absoluutväärtusest.

3.3.8 Kogu kapitalinõue kaubariski katmiseks on vastavalt käesoleva peatüki punktile 3.3.7 arvutatud kõikide kaupade kapitalinõuete summa.

3.4 Lihtsustatud meetod

3.4.1 Krediidiasutuse ühe kauba pikkade ja lühikeste positsioonide vahe on antud kauba netopositsioon ning ühe kauba pikkade ja lühikeste positsioonide absoluutväärtuste summa on antud kauba brutopositsioon.

3.4.2 Kapitalinõue iga kauba jaoks on järgnevate punktide kohaselt leitud kapitalinõuete summa:

- 1) 15% pika või lühikese netopositsiooni absoluutväärtusest;
- 2) 3% brutopositsioonist.

3.4.3 Kogu kapitalinõue kaubariski katmiseks on vastavalt käesoleva peatüki punktile 3.4.2 arvutatud kõikide kaupade kapitalinõuete summa.

3.5 Näide kapitalinõude arvutamisest lõpptähtajal põhineva meetodi alusel

3.5.1 Ühe kauba positsioonid paigutatakse lõpptähtaja vöönditesse järgnevalt:

Lõpptähtaja vöönd	Pikk positsioon	Lühike positsioon	Kaetud positsioon	Katmata positsioon	Vööndite vahelised kaetud positsioonid	Vööndite vahelised katmata positsioonid
0 ≤ 1 kuu	300	-100	100	200	0	200
> 1 ≤ 3 kuud	0	-250	0	-250	200	-50
> 3 ≤ 6 kuud	100	0	0	100	50	50
> 6 ≤ 12 kuud	0	0	0	0	0	50
> 1 ≤ 2 aastat	150	-150	150	0	0	50
> 2 ≤ 3 aastat	250	0	0	250	0	300
üle 3 aasta	0	-400	0	-400	300	-100 ⁷
Kokku:			250		550	700 ⁸

⁸ Kõikide lõpptähtaja vööndite vahel katmata positsioonide absoluutväärtuste summa arvutamisel ei võeta arvesse lõplikku katmata positsiooni, kuna sellele rakendatakse teist kapitalinõuet.

3.5.2 Kapitalinõuded arvutatakse järgnevalt:

- 1) iga lõpptähtaja vööndi kaetud positsioon ja kõikide lõpptähtaja vööndite vahel kaetud positsioonid korrutatakse 3%-iga $((250 + 550) \times 3\% = 24)$;
- 2) kõikide lõpptähtaja vööndite vahel katmata positsioonide absoluutväärtuste summa korrutatakse 0,6%-iga $(700 \times 0,6\% = 4,2)$;
- 3) lõplik katmata positsiooni absoluutväärtus korrutatakse 15%-iga $(100 \times 15\% = 15)$.

3.3.3 Kogu kapitalinõue kaubariski katmiseks on $24 + 4,2 + 15 = 43,2$.

VI peatükk. Optsioonirisk

1. Üldist

1.1 Kapitalinõuet optsiooniriski katmiseks arvutatakse optsioonidele, ostutähtedele ja optsiooni tüüpi instrumentidele⁹.

1.2 Optsioonirisk koosneb järgnevatest riskidest:

- 1) delta risk väljendab optsiooni hinna tundlikkust alusvara turuväärtuses toimuvatele muutustele;
- 2) gamma risk väljendab delta muutumise suurust alusvara turuväärtuse muutumise tõttu;
- 3) veega risk väljendab optsiooni hinna tundlikkust alusvara hinna muutlikkuse suhtes;
- 4) rho risk väljendab optsiooni hinna tundlikkust intressimäärade muutumise suhtes;
- 5) theta risk väljendab aja möödumise mõju optsiooni väärtusele;
- 6) dividendi risk, mis väljendab riski, et muutuvad dividendid, millel optsiooni väärtus põhineb.

1.3 Krediidiasutused võivad nettida identsete optsioonide positsioone.

1.4 Kapitalinõuete arvutamisel optsiooniriski katmiseks tuleb kasutada kas lihtsustatud meetodit või delta-pluss meetodit.

1.5 Käesoleva peatüki punktis 1.4 nimetatud meetoditest erinevate meetodite kasutamiseks peab krediidiasutus eelnevalt taotlema Finantsinspektsiooni kirjaliku nõusoleku.

1.6 Juhul kui optsioonidega kaasneb lisaks delta-pluss meetodis käsitletud riskidele ka rho, theta ja dividendi risk, tuleb kapitalinõuded arvutada ka nende riskide katmiseks.

2. Lihtsustatud meetod

2.1 Krediidiasutus võib kasutada kapitalinõuete arvutamiseks lihtsustatud meetodit ainult siis, kui tema kauplemisportfell sisaldab ainult ostetud optsioone.

2.2 Lihtsustatud meetodi alusel leitud kapitalinõuded lisatakse kas välisvaluutariski, intressipositsiooni, aktsiapositsiooni või kaubariski katmiseks leitud kapitalinõuetele lähtudes optsiooni alusvarast.

2.3 Lähtudes optsiooni alusvara tüübist korrutatakse optsiooni alusvara väärtus ühega järgnevatest koefitsientidest:

- 1) välisvaluutaga seotud optsioonide puhul on kapitalinõudeks 10%;
- 2) võlakirjadega seotud optsioonide puhul vastava võlakirja spetsiifilise riski ja üldise riski kapitalinõuete, mis on määratud käesoleva juhendi IV peatüki punktides 3.2 ja 3.3, summaga. Kapitalinõudeks üldriski katmiseks loetakse 8%;

⁹ Näiteks *caps* ja *floors*.

- 3) intressimäära ja intressimäära indeksiga seotud optsioonide puhul 8%;
- 4) lihtaktsiaga seotud optsioonide puhul vastava aktsia spetsiifilise riski ja üldise riski kapitalinõuete, mis on määratud käesoleva juhendi IV peatüki punktides 4.2 ja 4.3, summaga;
- 5) kaubaga seotud optsioonide puhul 15%.

2.4 Katmata või avatud (*naked*) ostetud optsioonide puhul on kapitalinõudeks järgnevate punktide kohaselt leitud hindadest madalaim:

- 1) optsiooni alusvara turuhind korrutatuna käesoleva peatüki punktis 2.3 toodud koefitsiendiga;
- 2) optsiooni turuhind.

2.5 Kaetud ostetud optsioonide puhul on kapitalinõudeks järgnevate punktide kohaselt leitud hindade vahe:

- 1) optsiooni alusvara turuhind korrutatuna käesoleva peatüki punktis 2.3 toodud koefitsiendiga;
- 2) kui optsioon on rahas (*in the money*), siis summa, mille võrra optsioon on rahas.

2.6 Summa, mille võrra optsioon on rahas, arvutamiseks tuleb optsiooni täitmishinna ja alusvara turuhinna või alusvara tuleviku hinna vahe korrutada alusvara ühikute arvuga.

2.7 Ostetud müügioptsioon on rahas (*in the money*), kui optsiooni täitmishind ületab alusvara turuhinda (optsioonide puhul järelejäänud tähtajaga kuni 6 kuud) või alusvara tuleviku hinda (optsioonide puhul järelejäänud tähtajaga üle 6 kuu).

2.8 Ostetud ostuoptsioon on rahas (*in the money*), kui optsiooni täitmishind on madalam alusvara turuhinnast (optsioonide puhul järelejäänud tähtajaga kuni 6 kuud) või alusvara tuleviku hinnast (optsioonide puhul järelejäänud tähtajaga üle 6 kuu).

2.9 Kui krediidasutusel ei ole võimalik saada usaldusväärset informatsiooni alusvara tuleviku hinna kohta, tuleb kapitalinõude arvutamisel lugeda alusvara turuhinna ja tuleviku hinna vahe nulliks.

3. Näide kapitalinõude arvutamisest lihtsustatud meetodi alusel

3.1 Krediidasutusel on pikk positsioon 100 aktsias, mille turuhind on 10 EEK aktsia kohta ning müügioptsioon täitmishinnaga (*strike price*) 11 EEK, mis sisaldab ka makstud preemiat.

3.2 Kapitalinõue leitakse järgnevalt:

- 1) alusvara turuhind korrutatakse alusvara spetsiifilise ja üldriski¹⁰ summaga $(10 \times 100) \text{ EEK} \times (8\% + 8\%) = 160 \text{ EEK}$;
- 2) leitakse summa, mille võrra optsioon on rahas $(11 - 10) \times 100 = 100 \text{ EEK}$;
- 3) kapitalinõudeks on kahe eelneva punkti kohaselt leitud hindade vahe $160 \text{ EEK} - 100 \text{ EEK} = 60 \text{ EEK}$.

¹⁰ Eeldame, et kapitalinõue spetsiifilise riski katmiseks on 8% ja üldise riski katmiseks samuti 8%.

4. Delta-pluss meetod

4.1 Üldist

Delta, gamma ja veega leidmiseks kasutatakse börsil kaubeldavate optsioonide puhul börsi poolt järelevalve eesmärgil kasutatavat meetodit ja börsiväliste optsioonide puhul Finantsinspeksiooni poolt heakskiidetud sisemist mudelit.

4.2 Delta risk

4.2.1 Deltaga korrigeeritud alusvara väärtuse leidmiseks tuleb optsiooni alusvara väärtus korrutada deltaga.

4.2.2 Deltaga korrigeeritud alusvara väärtused lisatakse käesoleva juhendi III, IV ja V peatükis kirjeldatud riskide arvutusse lähtudes optsiooni alusvara riskist järgnevalt:

- 1) optsioonide puhul, mille alusvaraks on võlainstrumendid, lisatakse deltaga korrigeeritud alusvara väärtus käesoleva juhendi IV peatükis käsitletud intressipositsiooni riski arvestusse;
- 2) optsioonide puhul, mille alusvaraks on lihtaktsiad, lisatakse deltaga korrigeeritud alusvara väärtus käesoleva juhendi IV peatükis käsitletud aktsiapositsiooni riski arvestusse;
- 3) optsioonide puhul, mille alusvaraks on kaubad, lisatakse deltaga korrigeeritud alusvara väärtus käesoleva juhendi V peatükis käsitletud kaubariski arvestusse;
- 4) optsioonide puhul, mille alusvaraks on välisvaluuta või kuld kangides, millega kaubeldakse rahvusvahelistel turgudel, lisatakse deltaga korrigeeritud alusvara väärtus käesoleva juhendi III peatükis käsitletud välisvaluuta riski arvestusse.

4.2.3 Optsioonid, mille alusvaraks on intressimäärad või võlainstrumendid, tuleb sarnaselt käesoleva juhendi IV peatükis toodud kästlusele jagada kaheks positsiooniks järgmiselt:

- 1) esimene positsioon, mille lõpptähtaeg on alusvara lepingu jõustumisel;
- 2) teine positsioon, mille lõpptähtaeg on alusvara lepingu lõpptähtajal.

4.2.3.1 Ostetud ostuoptsioon ja müüdud müügioptsioon on kombinatsioon deltaga korrigeeritud pikast positsioonist, mille lõpptähtaeg on alusvara lepingu lõpptähtajal ja deltaga korrigeeritud lühikesest positsioonist, mille lõpptähtaeg on optsiooni lõpptähtajal.

4.2.3.2 Müüdud ostuoptsioon ja ostetud müügioptsioon on kombinatsioon deltaga korrigeeritud lühikesest positsioonist, mille lõpptähtaeg on alusvara lepingu lõpptähtajal ja deltaga korrigeeritud pikast positsioonist, mille lõpptähtaeg on optsiooni lõpptähtajal.

4.2.3.3 Optsioonid, mille alusvaraks on ujuva intressimääraga instrumendid, millel on muutuva määra ülem- ja alampiirid (*caps* ja *floors*), on kombinatsioon ujuva intressimääraga instrumendist ja reast Euroopa tüüpi optsioonidest.

4.3 Gamma risk

4.3.1 Kapitalinõue optsiooni positsiooni gamma riski katmiseks e “gamma mõju” arvutatakse vastavalt järgmisele valemile:

$$\text{Gamma mõju} = \frac{1}{2} \times n \times \text{gamma} \times \text{VU}^2, \text{ kus}$$

n - alusvara ühikute arv

VU - muutus alusvara turuväärtuses

4.3.2 Muutus alusvara turuväärtuses (VU) arvutatakse järgmiselt:

- 1) intressimäära optsioonide puhul, mille alusvaraks on võlakiri, korrutatakse võlakirja turuhind vastava riskikaaluga käesoleva juhendi IV peatüki punktis 3.4 toodud lõpptähtajal põhineva meetodi tabeli veeru “Kaalud” alusel või punktis 3.5 toodud kestusel põhineva meetodi tabeli veeru “Eeldatav intressimäära muutus” alusel vastavalt valitud meetodile;
- 2) intressimäära optsioonide puhul, mille alusvaraks on intressimäär, korrutatakse alusvara turuhind vastava eeldatava intressimäära muutusega käesoleva juhendi IV peatüki punktis 3.4 toodud lõpptähtajal põhineva meetodi tabeli veeru “Eeldatav intressimäära muutus” alusel või punktis 3.5 toodud kestusel põhineva meetodi tabeli veeru “Eeldatav intressimäära muutus” alusel vastavalt valitud meetodile;
- 3) optsioonide puhul, mille alusvaraks on lihtaktsiad, korrutatakse alusvara turuhind 8%-ga;
- 4) optsioonide puhul, mille alusvaraks on välisvaluuta või kuld kangides, korrutatakse alusvara turuhind 8%-ga;
- 5) optsioonide puhul, mille alusvaraks on kaubad, korrutatakse alusvara turuhind 15%-ga.

4.3.3 Optsioonide kapitalinõude arvutamisel gamma riski katmiseks käsitletakse ühe ja sama alusvarana:

- 1) võlainstrumente, mis kuuluvad käesoleva juhendi IV peatüki punktis 3.4 toodud lõpptähtajal põhineva meetodi tabeli alusel ühte ja samasse lõpptähtaja võõndisse;
- 2) lihtaktsiad, mille emitendid on registreeritud ühes ja samas riigis;
- 3) kõiki välisvaluutasid eraldi ning kulda kangides, millega kaubeldakse rahvusvahelistel turgudel;
- 4) iga kaup, arvestades käesoleva juhendi V peatüki punktis 2.1 kirjeldatud tingimusi.

4.3.4 Krediidiasutuse kogu kapitalinõue gamma riski katmiseks arvutatakse järgmiselt:

- 1) leitakse optsioonide gamma mõjud iga alusvara kohta eraldi;
- 2) optsioonide gamma mõjud summeeritakse arvestades märke alusvarade lõikes, saades iga alusvara optsioonide gamma netomõjud;
- 3) kapitalinõue on kõigi optsioonide gamma negatiivsete netomõjude summa.

4.4 Veega risk

4.4.1 Kapitalinõue optsiooni positsiooni veega riski katmiseks e “veega mõju” arvutatakse vastavalt järgmisele valemile:

$$\text{Veega mõju} = n \times \text{veega} \times \frac{1}{4} \times \sigma, \text{ kus}$$

- n - alusvara ühikute arv
σ - alusvara turuhinna muutlikkus

4.4.2 Krediidiasutuse kogu kapitalinõue veega riski katmiseks arvutatakse järgmiselt:

- 1) leitakse optsioonide veega mõjud iga alusvara kohta eraldi. Alusvara määratakse lähtudes käesoleva peatüki punktis 4.3.3 kirjeldatud põhimõtetest;
- 2) optsioonide veega mõjud summeeritakse, arvestades märke alusvarade lõikes, saades iga alusvara optsioonide veega netomõjud;
- 3) kapitalinõue on kõigi optsioonide veega netomõjude absoluutväärtuste summa.

VII peatükk. Kauplemisportfelli ülekanderisk

1. Kapitalinõuet ülekanderiski katmiseks arvutatakse, kui kauplemisportfelli kuuluva väärtpaberi või kaubaga seotud ülekanded on jäänud arveldamata viie või enama pangapäeva jooksul alates ülekande tähtajast ja kui ülekande viibimisaja jooksul toimunud hinnamuutustest tingituna võib aruandev krediidasutus kanda võimalikku kahjumi. Kapitalinõude arvutamisel ei võeta arvesse repo- ja pöördrepotehinguid, väärtpaberite või kaupade laenuks andmise ja laenuks võtmise tehinguid.

2. Kapitalinõude arvutamiseks ülekanderiski katmiseks rakendatakse käesoleva peatüki punktides 4 ja 5 kirjeldatud meetodeid.

3. Käesoleva peatüki punktis 5 kirjeldatud meetodi rakendamiseks peab krediidasutus eelnevalt selgitama selle meetodi kasutamise soovi põhjuseid ja taotlema Finantsinspektsiooni kirjaliku nõusoleku.

4. Meetodi A rakendamisel leitakse võimaliku kahjumi suurus, milleks on tehingu täitmishinna ja väärtpaberi või kauba aruandekuupäeva turuhinna alusel leitav negatiivne hinnavahe. Väärtpaberi müüja jaoks tekib negatiivne hinnavahe juhul, kui tehingu täitmishind ületab väärtpaberi või kauba aruandekuupäeva turuhinda ning väärtpaberi ostja jaoks juhul, kui väärtpaberi või kauba aruandekuupäeva turuhind ületab tehingu täitmishinda. Leitud negatiivse hinnavahe absoluutväärtus korrutatakse käesoleva peatüki punkti 6 tabelis toodud vastava kapitalinõudega.

5. Meetodi B rakendamisel korrutatakse tehingu täitmishind käesoleva peatüki punkti 6 tabelis toodud vastava kapitalinõudega. Meetodit B võib rakendada, kui ülekanne on jäänud arveldamata kuni 46 pangapäeva jooksul alates ülekande tähtajast. Kui ülekanne on jäänud arveldamata 46 või enama pangapäeva jooksul alates ülekande tähtajast, tuleb ülekanderiski arvutamiseks rakendada meetodit A.

6. Kapitalinõuded ülekanderiski katmiseks.

Pangapäevade arv pärast ülekandepäeva	Meetodi kapitalinõue (%-ides)	A	Meetodi kapitalinõue (%-ides)	B
5 kuni 15	8		0,5	
16 kuni 30	50		4,0	
31 kuni 45	75		9,0	
46 ja enam	100		100 (hinnavahest)	

VIII peatükk. Kauplemisportfelli krediidirisk

1. Reguleerimata ülekanded

1.1 Kapitalinõue kauplemisportfelli krediidiriski katmiseks tuleb arvutada, kui:

- 1) väärtpaberite või kauba eest on makstud enne nende kättesaamist või väärtpaberid või kaubad on üle kantud enne, kui nende eest on tasu saadud; ja
- 2) piiriüleste (*cross-border*) tehingute puhul on makse sooritamistest või väärtpaberite või kauba ülekandmisest möödunud üks päev või rohkem.

1.2 Kapitalinõue kauplemisportfelli krediidiriski katmiseks on 8% krediidasutusele võlgnetavast väärtpaberite või kaupade väärtusest või rahast, mis on korrutatud tehingu teise poole krediidiriski kaaluga. Tehingu teise poole krediidiriski kaal leitakse vastavalt käesoleva juhendi II peatükis sätestatule.

2. Repo lepingud, pöördrepo lepingud, väärtpaberite või kaupade laenuks andmine ja võtmine

2.1 Kauplemisportfelli kuuluvate väärtpaberitega või kaupadega seotud repo lepingute ja laenuks andmise lepingute puhul peab krediidasutus arvutama väärtpaberite või kaupade turuväärtuse ja saadud raha või tagatise turuväärtuse vahe. Kapitalinõue kauplemisportfelli krediidiriski katmiseks on 8% leitud positiivsest vahest, mis on korrutatud tehingu teise poole krediidiriski kaaluga. Tehingu teise poole krediidiriski kaal leitakse vastavalt käesoleva juhendi II peatükis sätestatule.

2.2 Kauplemisportfelli kuuluvate väärtpaberitega või kaupadega seotud pöördrepo lepingute ning väärtpaberite laenuks võtmise lepingute puhul peab krediidasutus arvutama laenatud raha või tagatise turuväärtuse ja saadud väärtpaberite või kauba turuväärtuse vahe. Kapitalinõue kauplemisportfelli krediidiriski katmiseks on 8% leitud positiivsest vahest, mis on korrutatud tehingu teise poole krediidiriski kaaluga. Tehingu teise poole krediidiriski kaal leitakse vastavalt käesoleva juhendi II peatükis sätestatule.

2.3 Laenuks antud või saadud raha ning tagatiseks olevate väärtpaberite turuväärtuse hindamisel võetakse arvesse tekkepõhiselt arvestatud intress.

3. Börsivälised tuletisinstrumentid (*OTC derivative instruments*)

Kapitalinõude arvutamisel börsiväliste tuletisinstrumentide krediidiriski katmiseks tuleb lähtuda käesoleva juhendi II peatüki punktis 3.3.2 kirjeldatud turuväärtuse meetodist (*mark to market approach*).

4. Muud riskid

Lisaks kauplemisportfelli krediidiriskile võivad käesolevas peatükis käsitletud instrumentid olla seotud intressipositsiooni ja aktsiapositsiooni riski, välisvaluutaning kaubariskiga. Sel juhul tuleb leida kapitalinõuded ka nende riskide katmiseks.

IX peatükk. Riskikontsentratsiooni piirmäära ületavad kauplemisportfelli krediidiriskile avatud positsioonid

1. Üldist

1.1 Krediidiasutus peab arvutama kapitalinõude riskikontsentratsiooni piirmäära ületanud kauplemisportfelli krediidiriskile avatud positsioonidelt.

1.2 Kauplemisportfelli krediidiriskile avatud positsioonid arvutatakse vastavalt Eesti Panga presidendi 2.07.2002.a määrusega nr 12 “Krediidiasutuste usaldatavusnormatiivid” kinnitatud “Krediidiasutuste riskide kontsentreerumise arvutamise juhendile ning aruandluse korrale soolo ja konsolideeritud baasil”.

1.3 “Krediidiasutuste riskide kontsentreerumise arvutamise juhendi ning aruandluse korra soolo ja konsolideeritud baasil” punktis 4.1 toodud piirmäärasid võib ületada, kui krediidiasutuse riskide kontsentreerumise piirmäära ületamine kliendi või omavahel seotud isikute suhtes tuleneb täielikult kauplemisportfelligist¹¹.

2. Kapitalinõuete arvutamine riskikontsentratsiooni piirmäära ületanud kauplemisportfelli krediidiriskile avatud positsioonidelt

2.1 Kapitalinõuete arvutamiseks riskikontsentratsiooni piirmäära ületanud kauplemisportfelli krediidiriskile avatud positsioonidelt valitakse kliendi või omavahel seotud isikutega seotud kauplemisportfelli positsioonist välja selliste instrumentide positsioonid, mille kapitalinõuded spetsiifilise riski katmiseks vastavalt käesoleva juhendi IV peatüki punktides 3.2 ja 4.2 kehtestatud korrale on kõrgemad ning mille koondsumma võrdub “Krediidiasutuste riskide kontsentreerumise arvutamise juhendi ning aruandluse korra soolo ja konsolideeritud baasil” punktis 4.1 toodud piirmäära ületamisega.

2.2 Kui riskikontsentratsiooni piirangu ületamine on kestnud alla 10 päeva, on kapitalinõue 200% “Krediidiasutuste riskide kontsentreerumise arvutamise juhendi ning aruandluse korra soolo ja konsolideeritud baasil” punktis 4.1 toodud piirmäära ületavalt osalt.

2.3 Kui riskikontsentratsiooni piirmäära ületamine on kestnud 10 päeva või enam, arvutatakse kapitalinõue järgnevalt:

- 1) leitakse riskikontsentratsiooni piirmäära ületavad positsioonid käesoleva peatüki punkti 2.1 alusel;
- 2) leitakse kapitalinõuded mainitud positsioonidega seotud spetsiifilise riski katmiseks käesoleva juhendi IV peatüki punktides 3.2 ja 4.2 kehtestatud korra alusel;

¹¹ See tähendab, et krediidiasutuse riskide kontsentreerumine kliendi või omavahel seotud isikute suhtes, mille arvutamisel on arvesse võetud ainult pangaportfelligist tulenev krediidiriskile avatud positsioon, ei ületa “Krediidiasutuste riskide kontsentreerumise arvutamise juhendi ning aruandluse korra soolo ja konsolideeritud baasil” punktis 4.1 toodud piirmäära.

- 3) leitud kapitalinõuded spetsiifilise riski katmiseks paigutatakse käesoleva peatüki punktis 2.4 toodud tabelisse lähtudes limiidi ületamise suurusest ja korrutatakse vastava ümberhindamisteguriga.

2.4 Piirmäära ületava osa ümberhindamistegurid.

Limidi ületamine (% neto-omavahenditest):	Ümberhindamistegur
• kuni 40%	200%
• 40% kuni 60%	300%
• 60% kuni 80%	400%
• 80% kuni 100%	500%
• 100% kuni 250%	600%
• üle 250%	900%

2.5 Kogu kapitalinõue riskikontsentratsiooni piirmäära ületanud kauplemisportfelli krediidiriskile avatud positsioonidelt on käesoleva peatüki punkti 2.3 alusel leitud kapitalinõuete summa.

3. Piirmäärad riskikontsentratsiooni piirmäära ületanud kauplemisportfelli positsioonidele

3.1 Kui piirmäära ületamisest on möödunud 10 päeva või vähem, ei tohi krediidasutuse kauplemisportfellist tulenev krediidiriskile avatud positsioon ühe kliendi või omavahel seotud isikute suhtes ületada 500% krediidasutuse neto-omavahenditest.

3.2 Riskikontsentratsiooni piirmäära enam kui 10 päeva ületanud kauplemisportfelli positsioonid ei tohi kokku ületada 600% krediidasutuse neto-omavahenditest.

X peatükk. Kapitalinõuete arvutamine konsolideeritud baasil

1. Üldist

1.1 Konsolideeritud baasil kohaldatakse juhendist tulenevaid nõudeid krediidasutuse konsolideerimisgrupile.

1.2 Kapitali adekvaatsuse arvutamisel konsolideeritud baasil arvutatakse neto-omavahendid vastavalt käesoleva juhendi XI peatükile rida-realt konsolideeritud aruandluse alusel.

2. Krediidirisk

Kapitalinõue krediidiriski katmiseks arvutatakse rida-realt konsolideeritud aruandluse alusel vastavalt käesoleva juhendi II peatükile.

3. Kauplemisportfelli intressi- ja aktsiapositsiooni- ning kaubarisk

3.1 Kapitalinõue kauplemisportfelli intressipositsiooni ja aktsiapositsiooni riski ning kaubariski katmiseks konsolideeritud baasil on krediidasutuse konsolideerimisgruppi kuuluvate äriühingute soolo baasil vastavalt käesoleva juhendi peatükkidele IV-VI arvutatud kapitalinõuete summa.

3.2 Krediidasutuse konsolideerimisgrupi emaettevõtja võib taotleda Finantsinspeksioonilt eelneva kirjaliku nõusoleku enda vabastamiseks kapitalinõuete arvutamise kohustusest kauplemisportfelli intressipositsiooni ja aktsiapositsiooni riski, kauba-, ülekande- ning krediidiriski katmiseks ühe, mitme või kõikide konsolideerimisgruppi kuuluvate äriühingute kauplemisportfellide suhtes. Finantsinspeksioon lähtub nõusoleku andmisel käesoleva juhendi I peatüki punktis 3.2 toodud vabastamistingimustest. Nõusoleku saamisel kaasatakse äriühingute, kelle suhtes krediidasutuse konsolideerimisgrupi emaettevõtja sai vabastuse, kauplemisportfelli positsioonid kapitalinõuete arvutamisel krediidiriski katmiseks vastavalt käesoleva peatüki punktile 2.

4. Kauplemisportfelli ülekanderisk ja krediidirisk

Kapitalinõuded kauplemisportfelli ülekanderiski ja krediidiriski katmiseks arvutatakse rida-realt konsolideeritud aruandluse alusel vastavalt käesoleva juhendi VII ja VIII peatükile.

5. Välisvaluutarisk

5.1 Kapitalinõude arvutamine

5.1.1 Kapitalinõue välisvaluutariski katmiseks konsolideeritud baasil on järgnevate konsolideerimisgruppi kuuluvate äriühingute vastavalt käesoleva juhendi III peatükile välisvaluutariski katmiseks arvutatud kapitalinõuete summa:

- 1) krediidasutuse konsolideerimisgrupi emaettevõtja;
- 2) tütarettevõtjad, kelle üle emaettevõtja omab otsest tegelikku ja valitsevat mõju.

5.1.2 Krediidiasutuse konsolideerimisgrupi emaettevõtja kapitalinõue välisvaluutariski katmiseks arvutatakse soolo baasil aruandluse alusel. Kapitalinõude arvutamisel ei võeta arvesse käesoleva juhendi III peatüki punktis 2.7 kirjeldatud osalusi välisriigi krediidi- ja finantseerimisasutustes.

5.1.3 Käesoleva peatüki punkti 5.1.1 alapunktis 2 mainitud tütarettevõtjate kapitalinõuded välisvaluutariski katmiseks arvutatakse tütarettevõtjate rida-realt konsolideeritud aruandluse alusel.

5.1.4 Finantsinspektsiooni eelneval kirjalikul nõusolekul võib välisvaluuta avatud netopositsioonide arvutamisel kapitalinõude arvutamiseks välja jätta välisriigi tütarettevõtjatesse tehtud investeeringutest tuleneva välisvaluutariski katmiseks soetatud positsioonid.

5.2 Piirmäärad

5.2.1 Välisvaluuta avatud netopositsioonid ei tohi ületada käesoleva juhendi III peatüki punktides 4.1 ja 4.2 toodud piirmäärasid. Piirmäärade jälgimiseks ja järgimiseks konsolideeritud baasil arvutatakse välisvaluutade avatud positsioonid vastavalt käesoleva juhendi III peatükile rida-realt konsolideeritud aruandluse alusel.

5.2.2 Välisvaluuta avatud netopositsioonide arvutamisel piirmäärade jälgimiseks võetakse lühikese positsioonina arvesse konsolideerimisse kaasatud välisriigi tütarettevõtjate omakapitali bilansiline väärtus. Omakapital kaasatakse selle välisvaluuta avatud netopositsiooni arvutusse, milles see on fikseeritud.

5.2.3 Kui krediidiasutus või tema konsolideerimisgruppi kuuluv äriühing kasutab kapitalinõude arvutamisel optsiooniriski katmiseks lihtsustatud meetodit vastavalt käesoleva juhendi VI peatüki punktile 2, kaasatakse välisvaluuta avatud netopositsioonide arvutamisel piirmäärade jälgimiseks välisvaluuta optsioonide turuväärtus.

5.2.4 Finantsinspektsiooni eelneval kirjalikul nõusolekul võib välisvaluuta avatud netopositsioonide arvutamisel piirmäärade jälgimiseks välja jätta konsolideerimisse kaasatud välisriigi tütarettevõtjatesse tehtud investeeringutest tuleneva välisvaluutariski katmiseks soetatud positsioonid.

XI peatükk. Omavahendid ja kapitali adekvaatsuse arvutamine

1. Omavahendid

1.1 Omavahendid koosnevad esimese, teise ja kolmanda taseme omavahenditest. Esimese ja teise taseme omavahendid kokku moodustavad bruto-omavahendid. Neto-omavahendid saadakse bruto-omavahenditest vastavate mahaarvamiste tegemise tulemusena.

1.2 Kolmanda taseme omavahendid on käsitletavad omavahenditena vaid kapitali adekvaatsuse arvutamise seisukohalt ja enne nende arvamist omavahendite hulka peab krediidasutus taotlema Finantsinspeksioonilt kirjaliku nõusoleku.

2. Esimese taseme omavahendite üldpõhimõtted (Tase 1)

Esimese taseme omavahendid koosnevad emiteeritud ja sisemiselt genereeritud kapitalist. Esimese taseme omavahendite koosseisu arvatav emiteeritud kapital peab olema tähtajatu (kindlustab püsiva finantseerimisallika kuni krediidasutuse muutumiseni maksejõuetuks või tegevuse lõpetamiseni) ning mittekumulatiivse iseloomuga (kapitalil ei ole fikseeritud kulusid). Sisemiselt genereerida võib esimese taseme omavahendite hulka arvatavat kapitali vaid kasumi arvelt ning see peab olema vabalt, ilma tegevuse peatamise vajaduseta, kasutatav krediidasutuse üldiste kahjumite katteks. Krediidasutuse aktsiakapitali ja reserve hulgas võib näidata vaid realselt eksisteerivaid summasid. Esimese taseme omavahendid leitakse summeerides käesoleva peatüki punktis 3 loetletud kirjed ning arvates saadud summast maha käesoleva peatüki punktis 4 loetletud kirjed.

3. Esimese taseme omavahendite koosseis

3.1 Sissemakstud aktsia- või osakapital

Sissemakstud aktsia- või osakapitali kaasatakse:

- 1) bilansis kapitalikirjel «Aktsiakapital» kajastatud summa, millest on maha arvatud märgitud, kuid märkija poolt tasumata aktsiad ja emiteeritud eelisaktsiad;
- 2) bilansis kapitalikirjel «Aažio» kajastatud summa, millest on maha arvatud märgitud, kuid tasumata ülekurs.

3.2 Üldine pangandusreserv

Siia kaasatakse bilansis kapitalikirjel «Üldine pangandusreserv» kajastatud summa. Kui üldise pangandusreservi moodustamisega kaasneb potentsiaalne tulumaksukohustus, tuleb tulumaksukohustuse summa maha arvata.

3.3 Muud reservid

Siia kaasatakse bilansis kapitalikirjel «Muud reservid» kajastatud need summad, mis vastavad käesoleva peatüki punktis 2 sätestatud esimese taseme omavahendite üldpõhimõtetele.

3.4 Eelmiste aastate jaotamata kasum/kahjum

Siia kaasatakse bilansis kapitalikirjel «Eelmiste aastate jaotamata kasum või kahjum» kajastatud summa, millest on maha arvatud teadaolevad potentsiaalselt makstavad dividendid. Kahjum võetakse arvesse igal juhul, kasum ainult siis, kui see on sõltumatu audiitori poolt kinnitatud. Konsolideeritud baasil võib krediidasutus kaasata oma tütarettevõtja eelmise aasta jaotamata kasumi enne kogu konsolideerimisgrupile auditi tegemist juhul, kui tütarettevõtja kasum on sõltumatu audiitori poolt kinnitatud ning tütarettevõtja audiitorile kehtivad samad nõuded, mis krediidasutuse audiitorile. Kaasatav tütarettevõtjate kasum ei või ületada krediidasutuse konsolideerimisgrupi kasumit.

3.4.1 Krediidasutus peab enne käesoleva peatüki punktis 3.4 kirjeldatud kasumi soolo baasil omavahendite koosseisu kaasamist esitama läbiviidud auditit tõendava dokumentatsiooni Finantsinspeksioonile ja taotlema Finantsinspeksiooni kirjaliku nõusoleku kogukasumi või kasumi osa arvestamiseks omavahendite koosseisus.

3.4.2 Krediidasutus peab enne käesoleva peatüki punktis 3.4 kirjeldatud konsolideerimisgrupi või tütarettevõtja kasumi konsolideeritud baasil omavahendite koosseisu kaasamist esitama Finantsinspeksioonile läbiviidud auditit tõendava ja auditeerimise tulemusi kajastava dokumentatsiooni ja taotlema Finantsinspeksiooni kirjaliku nõusoleku kogukasumi või kasumi osa arvestamiseks omavahendite koosseisus.

3.5 Jooksva aruandeperioodi kasum

Siia kaasatakse bilansis kapitalikirjel «Aruandeperioodi kasum (kahjum)» kajastatud kasum, millest on maha arvatud maksud ja plaanitud dividendid. Jooksva aruandeperioodi kasum arvestatakse omavahendite koosseisu ainult siis, kui see on sõltumatu audiitori poolt kinnitatud. Kui järgmistel perioodidel pärast kasumi kinnitamist audiitori poolt töötab krediidasutus kahjumiga, võetakse arvesse bilansiline kasum.

3.5.1 Krediidasutus peab enne käesoleva peatüki punktis 3.5 kirjeldatud kasumi omavahendite koosseisu kaasamist esitama läbiviidud auditit tõendava dokumentatsiooni Finantsinspeksioonile ja taotlema Finantsinspeksiooni kirjaliku nõusoleku.

3.6 Vähemusosalus (ainult konsolideeritud aruandes)

Siia kaasatakse konsolideeritud bilansis kohustuste kirjel «Vähemusosalus» kajastatud summa, millest on maha arvatud «Vähemusosaluse osa kasumist» ning eelisaktsiatest tulenev vähemusosalus, mis kajastatakse teise taseme omavahendite koosseisus.

3.7 Realiseerimata kursivahed (ainult konsolideeritud aruandes)

Siia kaasatakse konsolideeritud bilansis kapitalikirjel «Realiseerimata kursivahed» kajastatud summa.

3.8 Negatiivne firmaväärtus (ainult konsolideeritud aruandes)

Siia kaasatakse konsolideeritud bilansis kirjel «Negatiivne firmaväärtus» kajastatud summa.

4. Esimese taseme omavahendite leidmisel teostatavad mahaarvamised

Esimese taseme omavahendite arvestamisel tuleb maha arvestada punktides 4.1 kuni 4.3 kirjeldatud summad.

4.1 Oma aktsiad

Siia kaasatakse bilansis kapitalikirjel «Oma aktsiad» kajastatud summa, v.a eelisaktsiad.

4.2 Immateriaalne põhivara

Siia kaasatakse bilansis varakirjel «Immateriaalne põhivara» kajastatud summa.

4.3 Jooksva aruandeperioodi kahjum

Siia kaasatakse bilansis kapitalikirjel «Aruandeperioodi kasum (kahjum)» kajastatud kahjum. Jooksva aruandeperioodi kahjum kaasatakse hoolimata sellest, kas see on audiitori poolt kinnitatud või mitte.

5. Teise taseme omavahendite üldpõhimõtted (Tase 2)

5.1 Teise taseme omavahendid jagatakse ülemisteks ja alumisteks omavahenditeks. Teise taseme omavahendite hulka kaasatakse vaid reaalselt sissemakstud kohustuse põhiosa summad.

5.2 Krediidiasutus peab esitama Finantsinspeksioonile teise taseme omavahendite koosseisu kaasatava allutatud laenu lepingu koos õigusliku hinnanguga selle kohta, et lepingu tingimused vastavad omavahenditesse kaasatava allutatud laenu tingimustele vastavalt krediidiasutuste seaduse § 72¹.

5.3 Krediidiasutus peab taotlema Finantsinspeksioonilt eelneva kirjaliku nõusoleku, et ennetähtaegselt tagasi maksta teise taseme omavahendite koosseisu kaasatud allutatud laenu. Finantsinspeksioon lähtub nõusoleku andmisel järgnevatest kriteeriumidest:

- 1) laenu ennetähtaegne tagasimaksmine toimub laenusaaaja algatusel ja
- 2) krediidiasutuse omavahendid on ka pärast tagasimakse teostamist piisavad usaldatavusnormatiivide täitmiseks.

6. Teise taseme ülemiste omavahendite üldpõhimõtted

6.1 Teise taseme ülemiste omavahendite koosseisu kuuluvad allutatud laenud, mis vastavad krediidiasutuste seaduse § 72¹, kumulatiivsed eelisaktsiad ja muud sarnased kohustused ja kapitali iseloomuga instrumendid. Teise taseme ülemised omavahendid peavad olema tähtajatud, nende tagasimaksmisest peab ette teatama vähemalt viis aastat, neid peab saama piiramatult kasutada tavapäraste pangandusriskide katmiseks enne kahjumi kindlaks määramist.

6.2 Tähtajatud teise taseme omavahendid, mille tagasimaksmisest on ette teatatud, loetakse tähtajalisteks ning käsitletakse vastavalt käesoleva peatüki punktile 8.

6.3 Käesoleva peatüki punktis 6.1 kirjeldatud muude sarnaste kohustuste ja kapitali iseloomuga instrumentide kaasamiseks teise taseme ülemiste omavahendite koosseisu peab krediidiasutus eelnevalt taotlema Finantsinspeksiooni kirjaliku nõusoleku.

7. Teise taseme ülemiste omavahendite koosseis

7.1 Tähtajatud allutatud laenud

Siia kaasatakse bilansis kohustuste kirjel "Allutatud kohustused" kajastatud fikseerimata tähtajaga allutatud kohustuste (k.a kapitaliks konverteeritavad kohustused) summa.

7.2 Tähtajatud kumulatiivsed eelisaktsiad

Siia kaasatakse bilansis kapitalikirjel "Aktsiakapital" kajastatud fikseerimata tähtajaga kumulatiivsed eelisaktsiad, k.a eelisaktsiad, mida saab emitendi soovil ja Finantsinspektsiooni nõusolekul kustutada ning eelisaktsiad, mida saab konverteerida lihtaktsiateks. Siia ei kaasata eelisaktsiaid, mis on kajastatud bilansis kapitalikirjel "Oma aktsiad".

7.3 Ümberhindluse reservid

Siia kaasatakse seadusega ettenähtud ja bilansis kapitalikirjel "Ümberhindluse reserv" kajastatud ümberhindluse reservi summa.

7.4 Muud tähtajatud kapitali iseloomuga kirjed

Siia kaasatakse muud fikseerimata tähtajaga käesoleva peatüki punktides 7.1 ja 7.2 mainitutele sarnased kohustused ning kapitali iseloomuga instrumendid.

7.4.1 Käesoleva peatüki punktis 7.4 mainitud kohustuste ja instrumentide omavahenditesse kaasamiseks peab krediitiasutus eelnevalt taotlema Finantsinspektsiooni kirjaliku nõusoleku.

8. Teise taseme alumiste omavahendite üldpõhimõtted

8.1 Teise taseme alumiste omavahendite koosseisu kuuluvad allutatud laenud, mis vastavad krediitiasutuste seaduse § 72¹ ja muud sarnased kohustused ja kapitali iseloomuga instrumendid. Teise taseme alumised omavahendid peavad olema tähtajalised ning nende lepinguline tagasimaksmise tähtaeg peab olema vähemalt 5 aastat ja 1 päev.

8.2 Kõiki teise taseme alumiste omavahendite koosseisu kuuluvaid summasid tuleb viimase viie aasta jooksul lõpptähtajani järk-järgult 20 protsendi võrra algsummast vähendada. Vähendamist tuleb arvestada kvartaalselt.

8.3 Käesoleva peatüki punktis 8.1 kirjeldatud muude sarnaste kohustuste ja kapitali iseloomuga instrumentide kaasamiseks teise taseme alumiste omavahendite koosseisu peab krediitiasutus eelnevalt taotlema Finantsinspektsiooni kirjaliku nõusoleku.

9. Teise taseme alumiste omavahendite koosseis

9.1 Tähtajalised allutatud laenud

Siia kaasatakse bilansis kohustuste kirjel "Allutatud kohustused" kajastatud fikseeritud tähtajaga allutatud kohustuste (k.a kapitaliks konverteeritavad kohustused) summa.

9.2 Tähtajalised kumulatiivsed eelisaktsiad

Siia kaasatakse bilansis kapitalikirjel "Aktsiakapital" kajastatud fikseeritud tähtajaga kumulatiivsed eelisaktsiad, mida saab emitendi soovil ja Finantsinspektsiooni nõusolekul kustutada ning eelisaktsiad, mida saab konverteerida lihtaktsiateks.

9.3 Muud tähtajalised kapitali iseloomuga kirjed

Siia kaasatakse muud fikseeritud tähtajaga käesoleva peatüki punktides 9.1 ja 9.2 mainitutele sarnased kohustused ning kapitali iseloomuga instrumendid.

9.3.1 Käesoleva peatüki punktis 9.3 mainitud kohustuste ja instrumentide omavahenditesse kaasamiseks peab krediidasutus eelnevalt taotlema Finantsinspektsiooni kirjaliku nõusoleku.

10. Mahaarvamised bruto-omavahenditest

10.1 Osalused teiste krediidi- ja finantseerimisasutuste aktsia- ja/või osakapitalis, mis moodustavad üle 10% viimaste aktsiakapitalist või häälte arvust ning investeeringud mainitud äriühingute omavahendite koosseisu kaasatavatesse kapitali iseloomuga instrumentidesse (allutatud nõuded ja muud sarnased finantsinstrumendid). Maha arvatakse eespool kirjeldatud osaluste ja investeeringute kogusumma bilansilises väärtuses.

10.2 Osalused teiste krediidi- ja finantseerimisasutuste aktsia- ja/või osakapitalis, mis moodustavad kuni 10% viimaste aktsiakapitalist või häälte arvust ning investeeringud mainitud äriühingute omavahendite koosseisu kaasatavatesse kapitali iseloomuga instrumentidesse. Mainitud osalused ning investeeringud tuleb summeerida ja seejärel krediidasutuse omavahenditest maha arvata see osa summast, mis ületab 3% aruandva krediidasutuse bruto-omavahenditest.

10.3 Krediidasutuse osalusi ja muid investeeringuid konsolideerimisse (rida reall) kaasatud krediidi- ja finantseerimisasutustes, mis vastavad käesoleva peatüki punktis 10.1 toodud tingimustele, võib Finantsinspektsiooni eelneva kirjaliku nõusoleku alusel mitte maha arvata.

10.4 Kui osalused teistes krediidi- ja finantseerimisasutustes on vajalikud seoses nende äriühingute äritegevuse ümberstruktureerimisega, võib nimetatud mahaarvamise jätta Finantsinspektsiooni eelneva kirjaliku nõusoleku alusel tegemata.

10.5 Kui aktsiad ja osad teistes krediidi- ja finantseerimisasutustes on omandatud kauplemise eesmärgil ja krediidasutus arvutab kapitalinõuet kauplemisportfelli riskide katmiseks, võib nimetatud osalusi Finantsinspektsiooni eelneva kirjaliku nõusoleku alusel mitte maha arvata.

10.6 Osalused teistes krediidi- ja finantseerimisasutustes ning muud investeeringud mainitud äriühingute omavahendite koosseisu kaasatavatesse kapitali iseloomuga instrumentidesse, mida pole maha arvatud krediidasutuse omavahendite arvutamisel, võetakse arvesse kapitalinõude arvutamisel krediidiriski katmiseks.

10.7 Mahaarvamisele ei kuulu krediidasutuse poolt soetatud investeerimisfondide aktsiad ja osakud.

11. Kolmanda taseme omavahendite üldpõhimõtted ja koosseis (Tase 3)

11.1 Kolmanda taseme omavahendeid on lubatud kasutada vaid kauplemisportfelli riskide katmiseks. Kolmanda taseme omavahendite koosseisu kaasatakse bilansis kohustuste kirjel "Allutatud kohustused" kajastatud fikseeritud tähtajaga allutatud laenud, mis vastavad krediidasutuste seaduse § 77 sätestatud tingimustele.

11.2 Krediidasutus peab esitama Finantsinspeksioonile kolmanda taseme omavahendite koosseisu kaasatava allutatud laenu lepingu koos õigusliku hinnanguga selle kohta, et lepingu tingimused vastavad omavahenditesse kaasatava allutatud laenu tingimustele vastavalt krediidasutuste seaduse § 77.

11.3 Krediidasutus peab taotlema Finantsinspeksioonilt eelneva kirjaliku nõusoleku, et ennetähtaegselt tagasi maksta kolmanda taseme omavahendite koosseisu kaasatud allutatud laenu. Finantsinspeksioon lähtub nõusoleku andmisel järgnevatest kriteeriumidest:

- 1) laenu ennetähtaegne tagasimaksmine toimub laenusaja algatusel ja
- 2) krediidasutuse omavahendid on ka pärast tagasimakse teostamist piisavad usaldatavusnormatiivide täitmiseks.

11.4 Krediidasutus peab Finantsinspeksiooni kirjalikult informeerima kolmanda taseme omavahendite koosseisu kuuluvate allutatud laenude ja nendega seotud intresside maksmisest, kui krediidasutuse kapitali adekvaatsuse näitaja on väiksem kui 120 protsenti krediidasutuste seaduse § 79 lõikes 2 sätestatud või selle kohaselt kehtestatud kapitali adekvaatsuse määr.

12. Omavahenditele kehtestatud piirangud

Omavahenditele on kehtestatud piirangud krediidasutuste seaduse §-s 78.

12.1 Teise taseme omavahendite hulka arvatud allutatud laenude ja kumulatiivsete eelisaktiivate summa ei tohi ületada 50 protsenti esimese taseme omavahenditest.

12.2 Teise taseme omavahendid, mida kasutatakse pangaportfelli riskide katmiseks, ei tohi ületada samal otstarbel kasutatavaid esimese taseme omavahendeid.

12.3 Teise ja kolmanda taseme omavahendite summa kokku ei tohi ületada krediidasutuse esimese taseme omavahendeid.

12.4 Kauplemisportfelli riskide katmiseks kasutatavad teise taseme ja kolmanda taseme omavahendid kokku ei tohi ületada 250 protsenti kauplemisportfelli riskide katmiseks kasutatavaid esimese taseme omavahendeid.

12.5 Punktis 12.1 kuni 12.4 sätestatud piiranguid ületavaid kapitali iseloomuga kirjeid ei tohi kaasata omavahendite arvestusse ega kapitali adekvaatsuse näitaja arvutusse.

13. Näide kapitali adekvaatsuse arvutamise kohta

13.1 Leitakse kapitalinõuded kauplemisportfelli riskide katmiseks.

13.2 Summeerides kauplemisportfelli erinevate riskide katmiseks leitud kapitalinõuded, saadakse kogu kapitalinõue kauplemisportfelli riskide katmiseks.

13.3 Käesoleva peatüki punkti 13.2 kohaselt leitud kogu kapitalinõue kauplemisportfelli riskide katmiseks konverteeritakse riskivaraks. Riskivaraks konverteerimiseks tuleb kogu kapitalinõue kauplemisportfelli riskide katmiseks korrutada 12,5 (ehk 8% kapitalinõude pöördväärtusega).

13.4 Seejärel leitakse kogu välisvaluuta avatud netopositsioon¹² (VVANP) ning krediidiriskiga kaalutud varad ja bilansivälised kohustused.

13.5 Leitakse kapitalinõue riskikontsentratsiooni piirmäära ületanud kauplemisportfelli kuuluva krediidiriskile avatud positsiooni katmiseks. Kapitalinõue konverteeritakse riskivaraks lähtudes käesoleva peatüki punktis 13.3 toodud käsitlest.

13.6 Leitakse riskivarade summa. Riskivarade summa leidmiseks liidetakse käesoleva peatüki punktide 13.3 ja 13.5 kohaselt leitud riskivarad, kogu välisvaluuta avatud netopositsioon ja krediidiriskiga kaalutud varad ja bilansivälised kohustused.

13.7 Leitakse maksimaalne riskide katmiseks kasutatavate teise ja kolmanda taseme omavahendite suurused arvestades omavahenditele kehtestatud piiranguid.

13.8 Kapitali adekvaatsuse arvutamise skeem:

Tase 1 + kasutatavad Tase 2 + kasutatavad Tase 3

riskivarade summa

¹² Kogu VVANP võetakse kapitali adekvaatsuse arvutamisel arvesse juhul, kui ta ületab 2% krediidasutuse neto-omavahenditest.

Krediitiasutuste kapitali adekvaatsuse arvutamise juhendi soolo ja konsolideeritud baasil
LISA I

Bilansivälise tuletisinstrumentide liigid

1. Intressimäära instrumendid:

- 1.1 Ühe valuuta intressimäära vahetustehingud (*single-currency interest rate swaps*);
- 1.2 Muud vahetustehingud (*basis swaps*);
- 1.3 Intressimäära forwardid (*FRA – forward rate agreements*);
- 1.4 Intressimäära futuurid (*interest-rate futures*);
- 1.5 Ostetud intressimäära optsioonid (*interest-rate options purchased*);
- 1.6 Muud sarnased instrumendid.

2. Välisvaluuta ja kullaga seotud instrumendid:

- 2.1 Valuutadevahelised intressimäära vahetustehingud (*cross-currency interest-rate swaps*);
- 2.2 Välisvaluuta forwardid (*forward foreign-exchange contracts*);
- 2.3 Valuuta futuurid (*currency futures*);
- 2.4 Ostetud valuuta optsioonid (*currency options purchased*);
- 2.5 Muud sarnased instrumendid;
- 2.6 Kullal põhinevad punktides 2.1 kuni 2.5 kirjeldatud instrumentidega sarnased instrumendid (*contracts concerning gold of a nature similar to 2.1 to 2.5*).

3. Instrumendid, mis omadustelt sarnanevad punktides 1.1 kuni 1.5 ning 2.1 kuni 2.4 kirjeldatud instrumentidega, kuid mis on seotud teiste kaupade või indeksitega nagu:

- 3.1 Lihtaktsiad (*equities*);
- 3.2 Väärismetallid, v.a kuld;
- 3.3 Kaubad (*commodities*), v.a väärismetallid;
- 3.4 Muud sarnaste omadustega instrumendid.

Krediitiasutuste kapitali adekvaatsuse arvutamise juhendi soolo ja konsolideeritud baasil
LISA II

KOONDTABEL

**OMAVAHENDID JA
KAPITALI ADEKVAATSUS**

1.	ESIMESE TASEME OMAVAHENDID	
1.1	Sissemakstud aktsiakapital	
1.2	Üldine pangandusreserv	
1.3	Muud reservid	
1.4	Eelmiste aastate jaotamata kasum / kahjum	
1.5	Jooksva aruandeperioodi kasum	
1.6	Vähemusosalus (ainult konsolideeritud aruandes)	
1.7	Realiseerimata kursivahed (ainult konsolideeritud aruandes)	
1.8	Negatiivne firmaväärtus (ainult konsolideeritud aruandes)	
1.9	Oma aktsiad (miinusega)	
1.10	Immateriaalne põhivara (miinusega)	
1.11	Jooksva aruandeperioodi kahjum (miinusega)	
2.	TEISE TASEME OMAVAHENDID	
2.1	Teise taseme ülemised omavahendid	
2.1.1	Tähtajatud allutatud laenud	
2.1.2	Tähtajatud kumulatiivsed eelisaktsiad	
2.1.3	Ümberhindluse reservid	
2.1.4	Muud tähtajatud kapitali iseloomuga kirjed	
2.2	Teise taseme alumised omavahendid	
2.2.1	Tähtjalised allutatud laenud	
2.2.2	Tähtjalised kumulatiivsed eelisaktsiad	
2.2.3	Muud tähtjalised kapitali iseloomuga kirjed	
3.	TEISE TASEME OMAVAHENDID, MIS KAASATAKSE USALDATAVUSNORMATIIVIDE ARVESTUSSE *	
4.	KOKKU BRUTO-OMAVAHENDID (1+3)	
5.	MAHAARVAMISED BRUTO-OMAVAHENDITEST	
5.1	Osalused teiste krediidi- ja finantseerimisasutuste aktsia- ja/või osakapitalis (osalus üle 10%) ning investeeringud mainitud äriühingute omavahendite koosseisu kaasatavatesse kapitali iseloomuga instrumentidesse	
5.2	Osalused teiste krediidi- ja finantseerimisasutuste aktsia- ja/või osakapitalis (osalus kuni 10%) ning investeeringud mainitud äriühingute omavahendite koosseisu kaasatavatesse kapitali iseloomuga instrumentidesse	
5.3	Muud mahaarvamised bruto-omavahenditest	
6.	KOKKU NETO-OMAVAHENDID (4-5)	

7.	KOLMANDA TASEME OMAVAHENDID	
8.	KOLMANDA TASEME OMAVAHENDID, MIS KAASATAKSE USALDATAVUSNORMATIIVIDE ARVESTUSSE *	
9.	RISKIGA KAALUTUD VARAD	
9.1	I kategooria	
9.2	II kategooria	
9.3	III kategooria	
9.4	IV kategooria	
10.	RISKIGA KAALUTUD BILANSIVÄLISED TEHINGUD	
10.1	Grupp I	
10.2	Grupp II	
11.	KAPITALINÕUE VÄLISVALUUTARISKI KATMISEKS	
11.1	Kapitalinõue kogu välisvaluuta avatud netopositsiooni riski katmiseks	
11.2	Kapitalinõue korreleeruvate välisvaluutade netopositsiooni kaetud osa riski katmiseks	
12.	KAPITALINÕUE KAUPLEMISPORTFELLI RISKIDE KATMISEKS	
12.1	Kapitalinõue intressipositsiooni riski katmiseks	
12.1.1	Kapitalinõue intressipositsiooni spetsiifilise riski katmiseks	
12.1.2	Kapitalinõue intressipositsiooni üldise riski katmiseks	
12.2	Kapitalinõue aktsiapositsiooni riski katmiseks	
12.2.1	Kapitalinõue aktsiapositsiooni spetsiifilise riski katmiseks	
12.2.2	Kapitalinõue aktsiapositsiooni üldise riski katmiseks	
12.3	Kapitalinõue kaubariski katmiseks	
12.4	Kapitalinõue optsiooniriski katmiseks **	
12.5	Kapitalinõue kauplemisportfelli ülekanderiski katmiseks	
12.6	Kapitalinõue kauplemisportfelli krediidiriski katmiseks	
13.	KAPITALINÕUE RISKIKONTSENTRATSIOONI PIIRMÄÄRA ÜLETANUD KAUPLEMISPORTFELLI KREDIIDIRISKILE AVATUD POSITSIOONIDELT	
14.	KAPITALI ADEKVAATSUS (6.+8.)/(9.+10.+11.x10+12.x12,5+13.x12,5)	

* Teise ja kolmanda taseme omavahendite suuruste leidmisel tuleb arvestada omavahenditele kehtestatud piiranguid.

** Delta-pluss meetodi puhul ainult kapitalinõuded optsiooni positsiooni gamma ja veega riski katmiseks.

LISA 2
Kinnitatud
Eesti Panga presidendi
14. märts 2003
määrusega nr 5

Krediidiasutuste kapitali adekvaatsuse aruandluse kord soolo ja konsolideeritud baasil

1. Riskiga kaalutud varade aruanne

1.1 Aruande eesmärk

Kapitali adekvaatsuse arvutamiseks vajalike andmete saamine.

1.2 Aruande valdkond

Krediidiriskiga kaalumisele kuuluvad varad vastavalt "Krediidiasutuste kapitali adekvaatsuse arvutamise juhendi soolo ja konsolideeritud baasil" (edaspidi kapitali adekvaatsuse juhend) II peatükile.

1.3 Aruande esitamine

Aruanne saadetakse Finantsinspeksioonile elektroonilisel teel. Ühe reana tuleb näidata nende varade jääkide summa, mille vara liigi identifikaator ja riski kaal langevad kokku. Aruande valdkonda kuuluvate andmete puudumisel tuleb esitada tühi aruanne.

Riskiga kaalutud varade aruande kood soolo baasil on 120 ja konsolideeritud baasil 1200.

1.4 Aruandeperiood

Aruandeperiood on soolo baasil kalendrikuu ja konsolideeritud baasil kvartal.

1.5 Aruande esitamise tähtaeg

Aruande esitamise tähtaeg on soolo baasil aruandeperioodile järgneva kuu 5. pangapäev ja konsolideeritud baasil aruandeperioodile järgneva ühe kuu jooksul.

1.6 Aruanderea struktuur

- 1) vara liik
- 2) riski kaal
- 3) jääk

1.7 Aruanderea struktuuri seletus

1) Vara liigi identifikaatorid:

Sularaha	1
Nõuded keskpangale	2
Nõuded krediidiasutustele	3
Nõuded klientidele	4
Fikseeritud tulumääraga väärtpaberid	5
Tütarettevõtjate aktsiad ja osad	6
Sidusettevõtjate aktsiad ja osad	7
Muud aktsiad ja osad	8
Materiaalne põhivara	9

Muu vara	10
Viitlaekumised ja ettemakstud tulevaste perioodide kulud	11

2) Riski kaal

Siin näidatakse tehingu teise poole või vara liigi krediidiriski kaal vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi II peatükile. Riski kaal näidatakse koefitsiendina vastavalt riski kaalule. Riski kaal on 0, kui tegemist on: 1) varana kajastatud tuletisinstrumentide turuväärtuse ja lepingulise väärtuse vahega, 2) varaga, mis vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi X peatükile on krediidasutuse omavahendite arvutamisel maha arvatud, 3) kauplemisportfelli kuuluvate instrumentidega, kui aruandev krediidasutus arvutab kapitalinõuded tururiski katmiseks ning kapitali adekvaatsuse juhendiga pole kehtestatud teisiti.

3) Vara jääk

Siin näidatakse antud riskigruppi kuuluva vara liigi bilansiline väärtus aruandeperioodi lõpu seisuga tuhandetes Eesti kroonides ümardatuna täisühikuteni.

2. Intressipositsiooni riski aruanne

2.1 Aruande eesmärk

Kapitali adekvaatsuse arvutamiseks vajalike andmete saamine.

2.2 Aruande valdkond

Kauplemisportfelli kuuluvad intressipositsiooni riski hõlmavad instrumendid vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi IV peatükile ja optsiooniriski (delta risk) hõlmavad instrumendid delta-pluss meetodi kasutamisel vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi VI peatükile.

Soolo baasil näidatakse aruandes aruandva krediidasutuse kauplemisportfelli positsioonid. Konsolideeritud baasil näidatakse aruandes konsolideerimisgruppi kuuluvate ülejäänud äriühingute (v.a äriühingud, mis on Finantsinspektsiooni kirjalikul nõusolekul vabastatud kapitalinõuete arvutamisest kauplemisportfelliga seotud riskide katmiseks vastavalt kapitali adekvaatsuse arvutamise juhendi X peatüki punktile 3.2) kauplemisportfellide positsioonid soolo baasil. Konsolideeritud baasil aruandes ei näidata aruandva krediidasutuse kauplemisportfelli positsioone.

2.3 Aruande esitamine

Aruanne saadetakse Finantsinspektsioonile elektroonilisel teel. Ühe reana tuleb näidata nende positsioonide summa, mille identifikaatorid langevad kokku. Aruande valdkonda kuuluvate andmete puudumisel tuleb esitada tühi aruanne. Intressipositsiooni riski aruande kood soolo baasil on 121 ja konsolideeritud baasil 1210.

2.4 Aruandeperiood

Aruandeperiood on soolo baasil kalendrikuu ja konsolideeritud baasil kvartal.

2.5 Aruande esitamise tähtaeg

Aruande esitamise tähtaeg on soolo baasil aruandeperioodile järgneva kuu 5. pangapäev ja konsolideeritud baasil aruandeperioodile järgneva ühe kuu jooksul.

2.6 Aruanderea struktuur

- 1) registrikood
- 2) riski tüüp
- 3) valuuta kood
- 4) tsoon
- 5) riski kaal
- 6) pikk positsioon
- 7) lühike positsioon

2.7 Aruanderea struktuuri seletus

1) Registrikood

Konsolideeritud baasil näidatakse siin selle konsolideerimisgruppi kuuluva äriühingu registreerimise number või äriregistrikood, kelle kauplemisportfelli aruandereal näidatud instrument kuulub. Soolo baasil aruandes on registrikoodiks 0 (null).

2) Riski tüübi identifikaatorid:

Spetsiifiline risk	1
Lõpptähtajal põhinev üldrisk	2
Kestusel põhinev üldrisk	3

3) Valuuta kood

Siin näidatakse valuuta, milles on fikseeritud vara või bilansivälise instrumendi alusvara väärtus. Valuuta kood määratakse vastavalt rahvusvahelise standardi ISO 4217 valuutakoodide tabelile ja näidatakse suurte tähtedega. Spetsiifilise riski puhul on valuuta identifikaatoriks EEK.

4) Tsooni identifikaator

Tsoon 1	1
Tsoon 2	2
Tsoon 3	3

Siin näidatakse üldriski puhul instrumendi tsoon vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi IV peatüki punktidele 3.4.1 ja 3.5.3. Spetsiifilise riski puhul on identifikaatoriks 0 (null).

5) Riski kaal

Siin näidatakse üldriski või spetsiifilise riski kaal vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi IV peatüki punktidele 3.2.2 ja 3.4.1. Kestusel põhineva üldriski arvutamise meetodi puhul on riski kaaluks modifitseeritud kestuse ja eeldatava intressimäära muutuse korrutis, mis on arvutatud vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi IV peatükile. Riski kaal näidatakse koefitsiendina vastavalt riski kaalule.

6) Pikk positsioon

Siin näidatakse instrumendi pika positsiooni absoluutväärtus aruandeperioodi lõpu seisuga. Optsioonide puhul näidatakse deltaga korrigeeritud pika positsiooni absoluutväärtus. Üldriski puhul esitatakse pikk positsioon vastavas valuutas tuhandetes ühikutes ümardatuna täisühikuteni. Spetsiifilise riski puhul konverteeritakse välisvaluutas fikseeritud pikk positsioon Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel ja esitatakse tuhandetes ühikutes ümardatuna täisühikuteni.

7) Lühike positsioon

Siin näidatakse instrumendi lühikese positsiooni absoluutväärtus aruandeperioodi lõpu seisuga. Optsioonide puhul näidatakse delta korrigeeritud lühikese positsiooni absoluutväärtus. Üldriski puhul esitatakse lühike positsioon vastavas valuutas tuhandetes ühikutes ümardatuna täisühikuteni. Spetsiifilise riski puhul konverteeritakse välisvaluutas fikseeritud lühike positsioon Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel ja esitatakse tuhandetes ühikutes ümardatuna täisühikuteni.

3. Aktsiapositsiooni riski aruanne

3.1 Aruande eesmärk

Kapitali adekvaatsuse arvutamiseks vajalike andmete saamine.

3.2 Aruande valdkond

Kauplemisportfelli kuuluvad aktsiapositsiooni erinevaid riske hõlmavad instrumendid vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi IV peatükile ja optsiooniriski (delta risk) hõlmavad instrumendid delta-pluss meetodi kasutamisel vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi VI peatükile.

Soolo baasil näidatakse aruandes aruandva krediidasutuse kauplemisportfelli positsioonid. Konsolideeritud baasil näidatakse aruandes konsolideerimisgruppi kuuluvate ülejäänud äriühingute (v.a äriühingud, mis on Finantsinspeksiooni kirjalikul nõusolekul vabastatud kapitalinõuete arvutamisest kauplemisportfelliga seotud riskide katmiseks vastavalt kapitali adekvaatsuse arvutamise juhendi X peatüki punktile 3.2) kauplemisportfellide positsioonid soolo baasil. Konsolideeritud baasil aruandes ei näidata aruandva krediidasutuse kauplemisportfelli positsioone.

3.3 Aruande esitamine

Aruanne saadetakse Finantsinspeksioonile elektroonilisel teel. Ühe reana tuleb näidata nende positsioonide ja korrigeerimiste summa, mille identifikaatorid langevad kokku. Aruande valdkonda kuuluvate andmete puudumisel tuleb esitada tühi aruanne. Aktsiapositsiooni riski aruande kood soolo baasil on 122 ja konsolideeritud baasil 1220.

3.4 Aruandeperiood

Aruandeperiood on soolo baasil kalendrikuu ja konsolideeritud baasil kvartal.

3.5 Aruande esitamise tähtaeg

Aruande esitamise tähtaeg on soolo baasil aruandeperioodile järgneva kuu 5. pangapäev ja konsolideeritud baasil aruandeperioodile järgneva kuu jooksul.

3.6 Aruanderea struktuur

- 1) registrikood
- 2) riski tüüp
- 3) riigi kood
- 4) kapitalinõude protsent
- 5) pikk positsioon
- 6) lühike positsioon
- 7) korrigeerimine

3.7 Aruanderea struktuuri seletus

1) Registrikood

Konsolideeritud baasil näidatakse siin selle konsolideerimisgruppi kuuluva äriühingu registreerimise number või äriregistrikood, kelle kauplemisportfelli aruandereal näidatud instrument kuulub. Soolo baasil aruandes on registrikoodiks 0 (null).

2) Riski tüübi identifikaatorid:

Spetsiifiline risk	1
Üldrisk	2

3) Riigi kood

Siin näidatakse riik, kus lihtaktsia emitent on registreeritud. Riigi kood määratakse vastavalt rahvusvahelise standardi ISO 3166 riikide ja territooriumide kahetähealiste koodide tabelile ja näidatakse suurte tähtedega.

4) Kapitalinõude protsent

Siin näidatakse üldriski või spetsiifilise riski kapitalinõude protsent vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi IV peatükile. Kapitalinõude protsent näidatakse koefitsiendina vastavalt kapitalinõude protsendile.

5) Pikk positsioon

Siin näidatakse instrumendi pika positsiooni absoluutväärtus tuhandetes Eesti kroonides ümardatuna täisühikuteni. Optsioonide puhul näidatakse deltaga korrigeeritud pika positsiooni absoluutväärtus. Välisvaluutas fikseeritud positsioon konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel.

6) Lühike positsioon

Siin näidatakse instrumendi lühikese positsiooni absoluutväärtus tuhandetes Eesti kroonides ümardatuna täisühikuteni. Optsioonide puhul näidatakse deltaga korrigeeritud lühikese positsiooni absoluutväärtus. Välisvaluutas fikseeritud positsioon konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel.

7) Korrigeerimine

Siin näidatakse üldriski puhul kogu riigi netopositsioonile korrigeerimise teel lisatav teatud aktsia netopositsiooni osa absoluutväärtus. Lisatav osa leitakse vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi IV peatükile. Lisatav teatud aktsia netopositsiooni osa esitatakse tuhandetes Eesti kroonides ümardatuna täisühikuteni. Välisvaluutas fikseeritud lisatav teatud aktsia netopositsiooni osa konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel. Spetsiifilise riski puhul on väärtuseks 0 (null).

4. Kauplemisportfelli ülekanderiski aruanne

4.1 Aruande eesmärk

Kapitali adekvaatsuse arvutamiseks vajalike andmete saamine.

4.2 Aruande valdkond

Kauplemisportfelli kuuluvad ülekanderiske hõlmavad instrumendid vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi VII peatükile.

4.3 Aruande esitamine

Aruanne saadetakse Finantsinspeksioonile elektroonilisel teel. Ühe reana tuleb näidata nende turuhindade ja lepinguliste turuhindade summa, mille identifikaatorid langevad kokku. Aruande valdkonda kuuluvate andmete puudumisel tuleb esitada tühi aruanne.

Kauplemisportfelli ülekanderiski aruande kood soolo baasil on 123 ja konsolideeritud baasil 1230.

4.4 Aruandeperiood

Aruandeperiood on soolo baasil kalendrikuu ja konsolideeritud baasil kvartal.

4.5 Aruande esitamise tähtaeg

Aruande esitamise tähtaeg on soolo baasil aruandeperioodile järgneva kuu 5. pangapäev ja konsolideeritud baasil aruandeperioodile järgneva ühe kuu jooksul.

4.6 Aruanderea struktuur

- 1) arvutamise meetod
- 2) kapitalinõude protsent
- 3) turuhind
- 4) täitmishind

4.7 Aruanderea struktuuri seletus

- 1) Arvutamise meetodi identifikaatorid:

Meetod A 1

Meetod B 2

Siin näidatakse kauplemisportfelli ülekanderiski arvutamise meetod vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi VII peatükile.

- 2) Kapitalinõude protsent

Siin näidatakse kapitalinõude protsent vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi VII peatükile. Kapitalinõude protsent näidatakse koefitsiendina vastavalt kapitalinõude protsendile.

- 3) Turuhind

Tehingu turuhind esitatakse aruandeperioodi lõpu seisuga tuhandetes Eesti kroonides ümardatuna täisühikuteni. Välisvaluutas fikseeritud tehingu turuhind konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel. Meetodi B korral on turuhinna väärtus null.

- 4) Täitmishind

Täitmishind esitatakse tuhandetes Eesti kroonides ümardatuna täisühikuteni. Välisvaluutas fikseeritud täitmishind konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel.

5. Kaubariski aruanne

5.1 Aruande eesmärk

Kapitali adekvaatsuse arvutamiseks vajalike andmete saamine.

5.2 Aruande valdkond

Kaubariski hõlmavad instrumendid vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi V peatükile ja optsiooniriski (delta risk) hõlmavad instrumendid delta-pluss meetodi kasutamisel vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi VI peatükile.

Soolo baasil näidatakse aruandes aruandva krediidasutuse kauplemisportfelli positsioonid. Konsolideeritud baasil näidatakse aruandes konsolideerimisgruppi kuuluvate ülejäänud äriühingute (v.a äriühingud, mis on Finantsinspektsiooni kirjalikul nõusolekul vabastatud kapitalinõuete arvutamisest kauplemisportfelliga seotud riskide katmiseks vastavalt kapitali adekvaatsuse arvutamise juhendi X peatüki punktile 3.2) kauplemisportfelli positsioonid soolo baasil. Konsolideeritud baasil aruandes ei näidata aruandva krediidasutuse kauplemisportfelli positsioone.

5.3 Aruande esitamine

Aruanne saadetakse Finantsinspektsioonile elektroonilisel teel. Ühe reana tuleb näidata nende positsioonide summa, mille identifikaatorid langevad kokku. Aruande valdkonda kuuluvate andmete puudumisel tuleb esitada tühi aruanne.

Kaubariski aruande kood soolo baasil on 124 ja konsolideeritud baasil 1240.

5.4 Aruandeperiood

Aruandeperiood on soolo baasil kalendrikuu ja konsolideeritud baasil kvartal.

5.5 Aruande esitamise tähtaeg

Aruande esitamise tähtaeg on soolo baasil aruandeperioodile järgneva kuu 5. pangapäev ja konsolideeritud baasil aruandeperioodile järgneva ühe kuu jooksul.

5.6 Aruanderea struktuur

- 1) registrikood
- 2) arvutamise meetod
- 3) kauba nimetus
- 4) lõpptähtaja vöönd
- 5) pikk positsioon
- 6) lühike positsioon

5.7 Aruanderea struktuuri seletus

1) Registrikood

Konsolideeritud baasil näidatakse siin selle konsolideerimisgruppi kuuluva äriühingu registreerimise number või äriregistrikood, kelle kauplemisportfelli aruandereal näidatud kaup kuulub. Soolo baasil aruandes on registrikoodiks 0 (null).

2) Arvutamise meetodi indikaatorid:

Lõpptähtajal põhinev meetod.....	1
Lihtsustatud meetod	2

Siin näidatakse kaubariski arvutamise meetod vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi V peatükile.

3) Kauba nimetus

Kaubad, mille positsioonid vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi V peatüki punktile 2.1 käsitletakse ühe kauba positsioonina, näidatakse ühe nimega.

4) Lõpptähtaja vööndi identifikaatorid:

Kuni 1 kuu	28
1 kuni 3 kuud	29
3 kuni 6 kuud	4
6 kuni 12 kuud	5
1 kuni 2 aastat	6
2 kuni 3 aastat	7
Üle 3 aasta	30

Siin näidatakse lõpptähtajal põhineva meetodi puhul iga kauba lõpptähtaja vöönd vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi V peatükile. Lihtsustatud meetodi puhul on identifikaatoriks 0 (null).

5) Pikk positsioon

Siin näidatakse instrumendi pikk positsioon tuhandetes Eesti kroonides ümardatuna täisühikuteni. Optsioonide puhul näidatakse delta korrigeeritud pika positsiooni absoluutväärtus. Välisvaluutas fikseeritud netopositsioon konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel.

6) Lühike positsioon

Siin näidatakse instrumendi lühike positsioon tuhandetes Eesti kroonides ümardatuna täisühikuteni. Optsioonide puhul näidatakse delta korrigeeritud lühikese positsiooni absoluutväärtus. Välisvaluutas fikseeritud netopositsioon konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel.

6. Optsiooniriski aruanne

6.1 Aruande eesmärk

Kapitali adekvaatsuse arvutamiseks vajalike andmete saamine.

6.2 Aruande valdkond

Opsiooniriski (v.a delta risk delta-pluss meetodi puhul) hõlmavad instrumendid vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi VI peatükile.

Soolo baasil näidatakse aruandes aruandva krediidasutuse kauplemisportfelli positsioonid. Konsolideeritud baasil näidatakse aruandes konsolideerimisgruppi kuuluvate äriühingute (v.a äriühingud, mis on Finantsinspektsiooni kirjalikul nõusolekul vabastatud kapitalinõuete arvutamisest kauplemisportfelliga seotud riskide katmiseks vastavalt kapitali adekvaatsuse arvutamise juhendi X peatüki punktile 3.2) kauplemisportfelli positsioonid soolo baasil. Konsolideeritud baasil aruandes ei näidata aruandva krediidasutuse kauplemisportfelli positsioone.

6.3 Aruande esitamine

Aruanne saadetakse Finantsinspeksioonile elektroonilisel teel. Lihtsustatud meetodi puhul tuleb ühe reana näidata nende alusvara turuväärtuste ning optsiooni täitmishinna ja turuhinna vahede summa, mille identifikaatorid langevad kokku. Delta-pluss meetodi puhul tuleb näidata ühe reana nende optsioonide gamma ja veega netomõjude summa, mille alusvaradel on kas ühesugune lõpptähtaja vöönd, turg, valuuta (k.a kullakangid) või kaup. Aruande valdkonda kuuluvate andmete puudumisel tuleb esitada tühi aruanne.

Opsiooniriski aruande kood soolo baasil on 125 ja konsolideeritud baasil 1250.

6.4 Aruandeperiood

Aruandeperiood on soolo baasil kalendrikuu ja konsolideeritud baasil kvartal.

6.5 Aruande esitamise tähtaeg

Aruande esitamise tähtaeg on soolo baasil aruandeperioodile järgneva kuu 5. pangapäev ja konsolideeritud baasil aruandeperioodile järgneva ühe kuu jooksul.

6.6 Aruanderea struktuur

- 1) registrikood
- 2) arvutamise meetod
- 3) optsiooni alusvara tüüp
- 4) alusvara turuhind
- 5) kapitalinõude protsent
- 6) optsiooni tüüp
- 7) optsiooni täitmishinna ja turuhinna vahe
- 8) gamma netomõju
- 9) veega netomõju

6.7 Aruande struktuuri seletus

1) Registrikood

Konsolideeritud baasil näidatakse siin selle konsolideerimisgruppi kuuluva äriühingu registreerimise number või äriregistrikood, kelle kauplemiss portfelli aruandereal näidatud optsioon kuulub. Soolo baasil aruandes on registrikoodiks 0 (null).

2) Arvutamise meetodi indikaatorid:

Lihtsustatud meetod	1
Delta-pluss meetod.....	2

Siin näidatakse optsiooniriski arvutamise meetod vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi VI peatükile.

3) Optsiooni alusvara tüübi identifikaatorid:

Võlakiri	1
Intressimäär ja intressimäära indeks	2
Lihtaktsia.....	3
Kaup.....	4
Valuuta.....	5

4) Alusvara turuhind

Siin näidatakse lihtsustatud meetodi puhul optsiooni alusvara turuhind (koondsumma) aruandeperioodi lõpu seisuga tuhandetes Eesti kroonides ümardatuna täisühikutesse. Välisvaluutas fikseeritud alusvara turuhind konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel. Delta-pluss meetodi puhul on hinnaks 0 (null).

5) Kapitalinõude protsent

Siin näidatakse lihtsustatud meetodi puhul, lähtudes optsiooni alusvara tüübist, kapitalinõude protsent või nende summa vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi VI peatüki punktile 2.3. Kapitalinõude protsent näidatakse koefitsiendina. Delta-pluss meetodi puhul on kapitalinõude protsendiks 0 (null).

6) Optsiooni tüüp

Katmata	1
Kaetud	2

Delta-pluss meetodi puhul on identifikaatoriks 0.

7) Optsiooni täitmishinna ja turuhinna vahe

Siin näidatakse aruandereal kajastatud optsioonide täitmishinna (*strike price*), mis sisaldab ka makstud preemiat, ja turuhinna vahe tuhandetes Eesti kroonides ümardatuna täisühikutesse. Summa esitatakse ainult juhul, kui ostetud optsioon on rahas. Välisvaluutas fikseeritud hindade vahe konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel. Juhul kui ostetud optsioon ei ole rahas ning delta-pluss meetodi puhul on vahe väärtuseks 0 (null).

8) Gamma netomõju

Siin näidatakse gamma netomõju tuhandetes Eesti kroonides ümardatuna täisühikutesse iga alusvara kohta eraldi, mis arvutatakse vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi VI peatüki punktile 4.3. Välisvaluutas fikseeritud gamma netomõju konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel. Lihtsustatud meetodi puhul on gamma netomõju väärtuseks 0 (null).

9) Veega netomõju

Siin näidatakse veega netomõju tuhandetes Eesti kroonides ümardatuna täisühikutesse iga alusvara kohta eraldi, mis arvutatakse vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi VI peatüki punktile 4.4. Välisvaluutas fikseeritud veega netomõju konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel. Lihtsustatud meetodi puhul on veega netomõju väärtuseks 0 (null).

7. Kauplemisportfelli krediidiriski aruanne

7.1 Aruande eesmärk

Kapitali adekvaatsuse arvutamiseks vajalike andmete saamine.

7.2 Aruande valdkond

Kauplemisportfelli kuuluvad krediidiriski hõlmavad instrumendid vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi VIII peatükile.

7.3 Aruande esitamine

Aruanne saadetakse Finantsinspeksioonile elektroonilisel teel. Ühe reana tuleb näidata nende väärtuste 1 ja 2 summa, mille identifikaatorid langevad kokku. Aruande valdkonda kuuluvate andmete puudumisel tuleb esitada tühi aruanne. Kauplemisportfelli ülekanderiski aruande kood soolo baasil on 126, konsolideeritud baasil 1260.

7.4 Aruandeperiood

Aruandeperiood on soolo baasil kalendrikuu ja konsolideeritud baasil kvartal.

7.5 Aruande esitamise tähtaeg

Aruande esitamise tähtaeg on soolo baasil aruandeperioodile järgneva kuu 5. pangapäev ja konsolideeritud baasil aruandeperioodile järgneva ühe kuu jooksul.

7.6 Aruanderea struktuur

- 1) tehingu liik
- 2) väärtus 1
- 3) väärtus 2
- 4) riski kaal

7.7 Aruande struktuuri seletus

1) Tehingu liigi identifikaatorid:

Reguleerimata ülekanne.....	1
Repo tehing.....	2
Pöördrepo tehing.....	3

2) Väärtus 1

Siin näidatakse reguleerimata ülekande puhul aruandvale krediidasutusele või tema konsolideerimisgruppi kuuluvatele äriühingutele võlgnetavate väärtpaberite või kaupade väärtus või raha, repo ja pöördrepo tehingute puhul tehingu aluseks olevate väärtpaberite turuväärtus tuhandetes Eesti kroonides ümardatuna täisühikutesse. Välisvaluutas fikseeritud väärtus konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel.

3) Väärtus 2

Siin näidatakse repo ja pöördrepo tehingute puhul saadud raha või tagatise turuväärtus tuhandetes Eesti kroonides ümardatuna täiskroonidesse. Välisvaluutas fikseeritud väärtus konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel. Reguleerimata ülekande puhul on väärtus 2 väärtuseks 0 (null).

4) Riski kaal

Siin näidatakse tehingu teise poole krediidiriski kaal vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi II peatükile. Riski kaal näidatakse koefitsiendina vastavalt riski kaalu protsendile.

8. Kauplemisportfelli riskide kontsentreerumise aruanne

8.1 Aruande eesmärk

Kapitali adekvaatsuse arvutamiseks vajalike andmete saamine.

8.2 Aruande valdkond

Riskikontsentratsiooni piirmäära ületanud kauplemisportfelli tuleneva krediidiriskile avatud positsiooni kuuluvad instrumendid vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi IX peatükile.

8.3 Aruande esitamine

Aruanne saadetakse Finantsinspeksioonile elektroonilisel teel. Ühe reana tuleb näidata nende positsioonide summa, mille identifikaatorid langevad kokku. Aruande valdkonda kuuluvate andmete puudumisel tuleb esitada tühi aruanne. Kauplemisportfelli riskide kontsentreerumise aruande kood soolo baasil on 127, konsolideeritud baasil 1270.

8.4 Aruandeperiood

Aruandeperiood on soolo baasil kalendrikuu ja konsolideeritud baasil kvartal.

8.5 Aruande esitamise tähtaeg

Aruande esitamise tähtaeg on soolo baasil aruandeperioodile järgneva kuu 5. pangapäev ja konsolideeritud baasil aruandeperioodile järgneva ühe kuu jooksul.

8.6 Aruanderea struktuur

- 1) instrumendi tüüp
- 2) positsioon
- 3) riskikontsentratsiooni piirmäära ületamise kestus
- 4) kapitalinõude protsent
- 5) ümberhindamistegur

8.7 Aruanderea struktuuri seletus

1) Instrumendi tüübi identifikaatorid:

Lihtaktsia.....	1
Võlainstrument.....	2

Siin näidatakse riskikontsentratsiooni piirmäära ületanud kauplemisportfelli tuleneva krediidiriskile avatud positsiooni kuuluva instrumendi tüüp. Tuletisinstrumendid liigitatakse alusvara järgi.

2) Positsioon

Siin näidatakse aruandereal kajastatud instrumendi riskikontsentratsiooni piirmäära ületav kauplemisportfelli tulenev krediidiriskile avatud positsioon vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi IX peatüki punktile 2.1 aruandeperioodi lõpu seisuga tuhandetes Eesti kroonides ümardatuna täisühikuteni. Välisvaluutas fikseeritud krediidiriskile avatud positsioon konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel.

3) Riskikontsentratsiooni piirmäära ületamise kestuse identifikaatorid:

Kuni 10 päeva.....	1
10 päeva ja rohkem.....	2

4) Kapitalinõude protsent

Siin näidatakse kapitalinõude protsent spetsiifilise riski katmiseks vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi IV peatüki punktidele 3.2 ja 4.2. Kapitalinõude protsent näidatakse koefitsiendina vastavalt kapitalinõude protsendile.

5) Ümberhindamistegur

Siin näidatakse ümberhindamistegur vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi IX peatüki punktile 2.4. Ümberhindamistegur näidatakse koefitsiendina vastavalt ümberhindamisteguri protsendile. Kui piirmäära ületamise kestus on kuni 10 päeva, on ümberhindamisteguri väärtuseks 0 (null).

9. Valuutade avatud netopositsioonide aruanne

9.1 Aruande eesmärk

Kapitali adekvaatsuse ja välisvaluuta avatud netopositsioonide piirmäärade arvutamiseks vajalike andmete saamine.

9.2 Aruande valdkond

Valuutakursi muutusest sõltuvad bilansilised ja bilansivälised varad ning kohustused vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi III peatükile (k.a positsioonid, mis on vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi III ja X peatükile lubatud arvutamisel välja jätta), Eesti kroonides ning Euroopa Liidu eurodes fikseeritud bilansilised ja bilansivälised varad ning kohustused ja optsiooniriski hõlmavad instrumendid vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi VI peatükile.

Soolo baasil näidatakse aruandes aruandva krediidasutuse positsioonid. Konsolideeritud baasil näidatakse aruandes tüarettevõtjate positsioonid vastavalt kapitali adekvaatsuse arvutamise juhendi X peatüki punktile 5.1.1 ning konsolideerimisgrupi positsioonid vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi X peatüki punktile 5.2.1. Konsolideeritud baasil aruandes ei näidata aruandva krediidasutuse positsioone.

9.3 Aruande esitamine

Aruanne saadetakse Finantsinspektsioonile elektroonilisel teel. Ühe reana tuleb näidata nende netopositsioonide summa, mille identifikaatorid langevad kokku. Aruande valdkonda kuuluvate andmete puudumisel tuleb esitada tühi aruanne. Valuutade netopositsioonid aruande kood soolo baasil on 100, konsolideeritud baasil 1000.

9.4 Aruandeperiood

Aruandeperiood on soolo baasil kalendrikuu ja konsolideeritud baasil kvartal.

9.5 Aruande esitamise tähtaeg

Aruande esitamise tähtaeg on soolo baasil aruandeperioodile järgneva kuu 5. pangapäev ja konsolideeritud baasil aruandeperioodile järgneva ühe kuu jooksul.

9.6 Aruanderea struktuur

- 1) registrikood
- 2) valuuta
- 3) sularaha
- 4) nõuded krediidasutustele (neto)

- 5) nõuded klientidele (neto)
- 6) väärtpaberid
- 7) muu vara (k.a nõuded keskpankadele)
- 8) vara kokku
- 9) võlad krediitiasutustele
- 10) nõudmiseni hoiused
- 11) tähtajalised hoiused
- 12) muud kohustused
- 13) kohustused kokku
- 14) forward - ostutehingud
- 15) forward - müügittehingud
- 16) futuuri - ostutehingud
- 17) futuuri - müügittehingud
- 18) vahetustehingud - ost
- 19) vahetustehingud - müük
- 20) saadud garantiid ja muud sarnased instrumendid, mida kindlasti kasutatakse
- 21) antud garantiid ja muud sarnased instrumendid, mida kindlasti kasutatakse
- 22) muud bilansivälised nõuded
- 23) muud bilansivälised kohustused
- 24) kirjutatud müügioptsioonide delta korrigeeritud väärtused
- 25) kirjutatud ostuoptsioonide delta korrigeeritud väärtused
- 26) ostetud ostuoptsioonide delta korrigeeritud väärtused
- 27) ostetud müügioptsioonide delta korrigeeritud väärtused
- 28) kapitalinõude arvutamisel väljajäetavad positsioonid
- 29) netopositsioon kapitalinõude arvutamiseks
- 30) investeeringud
- 31) väljajäetavad kattepositsioonid
- 32) lihtsustatud meetodil arvestatavate ostetud ostuoptsioonide turuväärtus
- 33) lihtsustatud meetodil arvestatavate ostetud müügioptsioonide turuväärtus
- 34) netopositsioon piirmäärade jälgimiseks

9.7 Aruanderea struktuuri seletus

1) Registrikood

Konsolideeritud baasil näidatakse siin selle konsolideerimisgruppi kuuluva äriühingu registreerimise number või äriregistrikood, kellele aruandereal näidatud positsioon kuulub. Konsolideerimisgrupi rida-realt konsolideeritud aruandluse baasil arvutatud positsioonid tähistatakse identifikaatoriga 1000. Soolo baasil aruandes on registrikoodiks 0 (null).

2) Valuuta kood

Siin näidatakse valuuta, milles on vara või kohustuse väärtus fikseeritud. Valuuta kood määratakse vastavalt rahvusvahelise standardi ISO 4217 valuutakoodide tabelile ja näidatakse suurte tähtedega. Välisvaluutad, mille puhul varade ja kohustuste summa ümberarvestatuna Eesti kroonidesse on väiksem kui 200 000 EEK, võib näidata ühe reana koodiga MUU.

3) – 27) Bilansiliste ja bilansiväliste nõuete ning kohustuste jäägid esitatakse aruandeperioodi lõpu seisuga vastavas valuutas tuhandetes ühikutes ümardatuna täisühikuteni. Nõuete ja kohustuste jäägid, mida kajastatakse koodiga MUU, konverteeritakse Eesti kroonidesse aruandeperioodi viimase pangapäeva Eesti Panga kursi alusel. Aruanderea kirjetel 24-27 näidatakse optsioonid, millelt kapitalinõuet optsiooniriski katmiseks arvutatakse delta-pluss meetodil vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi VI peatüki punktile 4.

28) Kapitalinõude arvutamisel väljajäetavad positsioonid

Siin näidatakse kapitali adekvaatsuse arvutamise juhendi III peatüki punkti 2.5 alapunktile 1 ja punktile 5.3 ning X peatüki punktile 5.1.4 vastavad positsioonid, mille väljajätmiseks avatud netopositsiooni arvutamisel on saadud Finantsinspektsiooni kirjalik nõusolek. Registrikoodi "1000" puhul on kapitalinõude arvutamisel väljajäetavate positsioonide väärtus 0 (null).

29) Netopositsioon kapitalinõude arvutamiseks näidatakse vastavalt aruandereal näidatud valuuta koodile.

30) Investeeringud

Soolo baasil näidatakse siin aruandva krediidasutuse osalused krediidi- ja finantseerimisasutustes, mida ei võeta arvesse piirmäärade arvutamisel vastavalt kapitali adekvaatsuse arvutamise juhendi III peatüki punktile 4.4. Konsolideeritud baasil näidatakse siin rida-realt konsolideeritud tütarettevõtjate omakapitali bilansiline väärtus vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi X peatüki punktile 5.2.2.

31) Väljajäetavad kattepositsioonid

Soolo baasil näidatakse siin välisvaluutariski katteks soetatud positsioonid vastavalt kapitali adekvaatsuse arvutamise juhendi III peatüki punktile 4.5, mille väljajätmiseks on saadud Finantsinspektsiooni kirjalik nõusolek. Konsolideeritud baasil näidatakse siin välisvaluutariski katmiseks soetatud positsioonid vastavalt kapitali adekvaatsuse arvutamise juhendi X peatüki punktile 5.2.4, mille väljajätmiseks on saadud Finantsinspektsiooni kirjalik nõusolek. Sellel aruanderea kirjel näidatakse ainult need väljajäetavad kattepositsioonid, mida ei ole näidatud aruanderea kirjel 28.

32-33) Siin näidatakse välisvaluutaga seotud optsioonid, millele kapitalinõuet optsiooniriski katmiseks arvutatakse lihtsustatud meetodil vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi VI peatüki punktile 2. Optsioonid näidatakse turuväärtuses aruandeperioodi lõpu seisuga. Kui kapitalinõuet välisvaluuta optsioonide optsiooniriski katmiseks arvutatakse delta pluss meetodil, on identifikaatori väärtus 0 (null).

34) Netopositsioon piirmäärade jälgimiseks

Netopositsioon piirmäärade jälgimiseks saadakse, kui aruanderea kirjel 29 näidatud netopositsioonile lisatakse aruanderea kirjetel 30-33 näidatud positsioonid.

10. Kapitali adekvaatsuse aruanne

10.1 Aruande eesmärk

Kapitali adekvaatsuse arvutamiseks vajalike andmete saamine.

10.2 Aruande valdkond

Esimese, teise ja kolmanda taseme omavahendid vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi XI peatükile (kapitali adekvaatsuse juhendi lisa II Koondtabel).

10.3 Aruande esitamine

Aruanne saadetakse Finantsinspeksioonile elektroonilisel teel. Aruande valdkonda kuuluvate andmete puudumisel tuleb esitada tühi aruanne.

Kapitali adekvaatsuse aruande koodiks soolo baasil on 10, konsolideeritud baasil 11.

10.4 Aruandeperiood

Aruandeperiood on soolo baasil kalendrikuu ja konsolideeritud baasil kvartal.

10.5 Aruande esitamise tähtaeg

Aruande esitamise tähtaeg on soolo baasil aruandeperioodile järgneva kuu 5. pangapäev ja konsolideeritud baasil aruandeperioodile järgneva ühe kuu jooksul.

10.6 Aruanderea struktuur

- 1) kirje identifikaator
- 2) väärtus

10.7 Aruanderea struktuuri seletus

1) Kirje identifikaatorid	
Esimese taseme omavahendid	620
Sissemakstud aktsia- ja osakapital	621
Üldine pangandusreserv	624
Muud reservid	622
Eelmiste aastate jaotamata kasum/kahjum	623
Jooksva aruandeperioodi kasum	544
Vähemusosalus (ainult konsolideeritud aruandes)	542
Realiseerimata kursivahed (ainult konsolideeritud aruandes)	543
Negatiivne firmaväärtus (ainult konsolideeritud aruandes)	545
Oma aktsiad (miinusega)	626
Immateriaalne põhivara (miinusega)	627
Jooksva aruandeperioodi kahjum (miinusega).....	546
Teise taseme omavahendid	628
Teise taseme ülemised omavahendid	547
Tähtajatud allutatud laenud	548
Tähtajatud kumulatiivsed eelisaktsiad	549
Ümberhindluse reservid	550
Muud tähtajatud kapitali iseloomuga kirjed	551
Teise taseme alumised omavahendid	552
Tähtajalised allutatud laenud	553
Tähtajalised kumulatiivsed eelisaktsiad	554
Muud tähtajalised kapitali iseloomuga kirjed	555
Teise taseme omavahendid, mis kaasatakse usaldatavusnormatiivide arvestusse*	556
Kokku bruto-omavahendid	632
Mahaarvamised bruto-omavahenditest	633
Osalused teiste krediidi- ja finantseerimisasutuste aktsia ja/või osakapitalis (osalus üle 10%) ning investeringud mainitud äriühingute omavahendite koosseisu kaasatavatesse kapitali iseloomuga instrumentidesse	634

Osalusel teiste krediidi- ja finantseerimisasutuste aktsia ja/või osakapitalis (osalus kuni 10%) ning investeeringud mainitud äriühingute omavahendite koosseisu kaasatavatesse kapitali iseloomuga instrumentidesse	636
Muud mahaarvamised bruto-omavahenditest	557
Kokku neto-omavahendid	638
Kolmanda taseme omavahendid	531
Kolmanda taseme omavahendid, mis kaasatakse usaldatavusnormatiivide arvestusse*	558
Riskiga kaalutud varad	639
I kategooria	640
II kategooria	641
III kategooria	642
IV kategooria	643
Riskiga kaalutud bilansivälised tehingud	644
Grupp I	532
Grupp II	533
Kapitalinõue välisvaluutariski katmiseks	559
Kapitalinõue kogu välisvaluuta avatud netopositsiooni riski katmiseks	560
Kapitalinõue korreleeruvate välisvaluutade netopositsiooni kaetud osa riski katmiseks	561
Kapitalinõue kauplemisportfelli riskide katmiseks	534
Kapitalinõue intressipositsiooni riski katmiseks	562
Kapitalinõue intressipositsiooni spetsiifilise riski katmiseks	535
Kapitalinõue intressipositsiooni üldriski katmiseks	563
Kapitalinõue aktsiapositsiooni riski katmiseks	564
Kapitalinõue aktsiapositsiooni spetsiifilise riski katmiseks	538
Kapitalinõue aktsiapositsiooni üldriski katmiseks	539
Kapitalinõue kaubariski katmiseks	565
Kapitalinõue optsiooniriski katmiseks**	566
Kapitalinõue kauplemisportfelli ülekanderiski katmiseks	540
Kapitalinõue kauplemisportfelli krediidiriski katmiseks	567
Kapitalinõue riskikontsentratsiooni piirmäära ületanud kauplemisportfelli krediidiriskile avatud positsioonidelt	541
Kapitali adekvaatsus	647

* Teise ja kolmanda taseme omavahendite suuruste leidmisel tuleb arvestada omavahenditele kehtestatud piiranguid

** Delta-pluss meetodi puhul ainult kapitalinõuded optsiooni positsiooni gamma ja veega riski katmiseks.

2) Kirje väärtus

Kirje väärtus leitakse aruandeperioodi lõpu seisuga vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendile ning esitatakse tuhandetes Eesti kroonides ümardatuna täisühikuteni.

11. Allutatud laenude aruanne

11.1 Aruande eesmärk

Kapitali adekvaatsuse arvutuse jälgimiseks vajalike andmete saamine.

11.2 Aruande valdkond

Teise taseme omavahendite koosseisu kuuluvad allutatud laenud vastavalt kapitali adekvaatsuse juhendi XI peatükile.

11.3 Aruande esitamine

Aruanne saadetakse Finantsinspeksioonile elektroonilisel teel. Aruande valdkonda kuuluvate andmete puudumisel tuleb esitada tühi aruanne

Kapitali adekvaatsuse aruande koodiks soolo baasil on 90, konsolideeritud baasil 900.

11.4 Aruandeperiood

Aruandeperiood on soolo ja konsolideeritud baasil poolaasta.

11.5 Aruande esitamise tähtaeg

Aruande esitamise tähtaeg on soolo baasil aruandeperioodile järgneva kuu 5. pangapäev ja konsolideeritud baasil aruandeperioodile järgneva ühe kuu jooksul.

11.6 Aruanderea struktuur

- 1) kliendi nimi
- 2) valuuta kood
- 3) allutatud laenu põhiosa
- 4) allutatud laenu intress
- 5) lepingu sõlmimise kuupäev
- 6) lepingu lõppemise kuupäev
- 7) omavahendi koosseisu arvestatav summa
- 8) omavahendi tase

11.7 Aruanderea struktuuri seletus

- 1) Kliendi nimi

Siin näidatakse allutatud laenu andja nimi. Nimi esitatakse nii, et ta ei sisaldaks jutumärke ega semikoolonit.

- 2) Valuuta kood

Siin näidatakse valuuta, milles allutatud laen on fikseeritud. Valuuta kood määratakse vastavalt rahvusvahelise standardi ISO 4217 valuutakoodide tabelile ja näidatakse suurte tähtedega.

- 3) Allutatud laenu põhiosa

Siin näidatakse allutatud laenu põhiosa suurus, mis on reaalselt sisse makstud. Kohustus näidatakse vastavas valuutas tuhandetes ühikutes ümardatuna täisühikuteni.

- 2) Allutatud laenu aastaintressimäär

Allutatud laenu aastaintressimäär näidatakse koefitsiendina vastavalt lepingu intressimäärale, mis on ümardatud kuni ühe komakohani. Kui lepingu järgi on ette nähtud ujuv intressimäär, siis näidatakse aruandepäeva seisuga fikseeritud intressimäär.

- 3) Lepingu sõlmimise kuupäev

Siin näidatakse kuupäev, millal allutatud laenu leping on sõlmitud. Kuupäev esitatakse formaadis vastavalt rahvusvahelisele standardile ISO 8601 (aasta-kuu-päev, kus aasta on neljakohaline number, kuu ja päev kahekohalised numbrid).

4) Lepingu lõppemise kuupäev

Siin näidatakse kuupäev, millal allutatud laenu leping lõppeb. Kuupäev esitatakse formaadis vastavalt rahvusvahelisele standardile ISO 8601 (aasta-kuu-päev, kus aasta on neljakohaline number, kuu ja päev kahekohalised numbrid). Tähtajatu lepingu puhul jäetakse identifikaatori koht tühjaks.

5) Omavahendi koosseisu arvestatav summa

Siin näidatakse summa, mille ulatuses allutatud laen on omavahendite arvestusse kaasatud. Summa esitatakse vastavas valuutas tuhandetes ühikutes ümardatuna täisühikuteni.

6) Omavahendi tase

Teise taseme ülemised omavahendid	1
Teise taseme alumised omavahendid	2
Kolmanda taseme omavahendid	3